

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΑ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1-15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1994

ΑΡΙΘ. 1

ΕΙΚΟΣΑΕΤΗΡΙΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Αί προγραμματισθεῖσαι διὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 20 ἐτῶν Ἀρχιεπισκοπικῆς διακονίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ δημιουργοῦν δεδικοιολογημένως τὸ αἶτημα, ὅπως καὶ ὁ συντάκτης τῶν κυρίων ἀρθρῶν τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ἀναβάλλῃ διὰ τὸ ἐπόμενον τεύχος τὴν συνέχισιν τῆς κριτικῆς

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

αὐτοῦ διὰ τὴν πορείαν τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἵνα ἐν τῷ παρόντι τεύχει μετὰσχῃ εἰς τὴν προβολὴν τῆς μνημονευθείσης εἰκοσαετηρίδος.

Ἡ εἰκοσαετής πηδαλιουχία τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ ὁ Δομήτωρ αὐτῆς ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Μακαριώτατον κ. Σεραφεῖμ, ὑπήρξε γόνιμος καὶ καρποφόρος καὶ ὁδηγεῖ σήμερον ἐτι περισσότερον εἰς τὴν καὶ πρὸ πενταετίας – ἐπὶ τῇ σχετικῇ 15ετηρίδι – γενομένην ὑπὸ τοῦ γράφοντος διαπίστωσιν, καθ' ἣν «ἡ στάθμη τῆς ἀνακαινιστικῆς καὶ πρὸς τὰ πρόσω φωρούσης πορείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁλονὲν καὶ περισσότερον ἀνιούσα» (Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Δεκαπενταετής Ἀρχιεπισκοπικὴ Διακονία, Ἀθήναι, 1989, σ. 5). Σήμερον ὑπενθυμίζει καὶ τὰ πρὸ πενταετίας τονισθέντα ἐν Γράμματι τοῦ τότε Προκαθημένου τῆς Πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας ἀειμνήστου Πατριάρχου κυροῦ Δημητρίου, ὅστις τὴν 2αν Ἰανουαρίου 1989 ἔγραφε πρὸς τὸν Μακαριώτατον κ. Σεραφεῖμ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Πρῶτον μὲν εὐχαριστοῦμεν τῷ Κυρίῳ τῷ

οὕτως οἰκονομήσαντι τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα, εἶτα δὲ συγχαίρομεν ὀλοθύμως Αὐτῇ ἐπὶ τῷ σταθμῷ τούτῳ ἐν τῷ δολίχῳ τῆς Πρωτοεραρχικῆς Αὐτῆς διακονίας, καθ' ἣν Αὐτὴ ἐπετέλεσεν ἔργα πολλὰ καὶ μεγάλα ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ ὀνόματος τοῦ καλέσαντος Αὐτὴν Κυρίου, ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ εὐκλείας τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτης θυγατρὸς καὶ ἀδελφῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν Χριστῷ οἰκοδομῆς τοῦ πληρώματος αὐτῆς, πάντοτε ἐν ἀγαστῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μάλιστα δὲ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Αἱ ἀξιολογήσεις αὗται τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ ἔργου εἶναι οὐχὶ ἀπλᾶι ἐκφράσεις συμβατικῆς ἀβροφροσύνης, οὔτε ὑποκειμενικαὶ ἐκτιμήσεις, ἀλλὰ διαπιστώσεις στηριζόμεναι εἰς τὴν βοῶσαν καὶ κράζουσαν πραγματικότητα πολυπύχου καὶ ἐκτεταμένου ἀνακαινιστικοῦ πνευματικοῦ ἔργου. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπιβάλλεται νὰ μελετᾶται οὐχὶ δι' ὑποκειμενικῶν κριτηρίων καὶ μάλιστα, ὡς συχνάκις συμβαίνει, διὰ σμικρυντικῶν ἢ μεγεθυντικῶν ἢ καὶ παραμορφωτικῶν φακῶν, οἵτινες συρρικνῶνουν ἢ καὶ ἐξαφανίζουν ἐκ τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου τὰ θετικὰ στοιχεῖα ἢ ἐξογκῶνουν καὶ διατυμπανίζουν – ἀναποφεύκτους εἰς πᾶν ἀνθρώπινον ἔργον – ἐλλείψεις ἢ ἀβλεψίας ἢ καὶ τυχὸν λάθη. Ἡ κριτικὴ ἀξιολόγησις ἐνὸς πνευματικοῦ ἔργου πρέπει νὰ μὴ εἶναι ἀποσπασματικὴ, ἀλλὰ νὰ στρέφεται εἰς τὴν ὁλότητα αὐτοῦ διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Edmund Husserl καὶ Max Scheler προβληθείσης «φαινομενολογικῆς μεθόδου», ἥτις πάντοτε πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὸ σύνθημα: «Στροφή εἰς τὸ ἀντικείμενον» (Wende zum Objekt) ἢ «Ὅπισω εἰς τὰ πράγματα» (Zurück zu den Sachen). Δηλαδή τὰ ἀντι-

κείμενα, τὰ πράγματα, τὰ γεγονότα πρέπει νὰ ἐξετάζονται ὡς ἀντικειμενικῶς παρουσιαζόμενα εἰς ἡμᾶς «φαινόμενα», τοῦθ' ὅπερ εἶναι δυνατόν μόνον, ὅταν ἀπαλλαγῶμεν ἐκ τῶν a priori ὑποκειμενικῶν προκαταλήψεων συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας.

Ὑπὸ τοιαύτην ὀπτικὴν γωνίαν οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀμφισβητήσῃ τὰ ἐπιτεύγματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν κατὰ πολὺ ὑπερηκρόντισαν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐμνημονεύσαμεν πρὸ πέντε ἐτῶν. Εὐγλωττος ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Ἱ. Μ. Χατζηφώτη ἐμπεριστατωμένη καὶ συμπετυκνωμένη εὐσύντοπος παρουσίασις τῶν γεγονότων καὶ ἐπιτευγμάτων τούτων, ἥτις γίνεται ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τῆς ἀξιολογίας ἐκδόσεως τῶν διὰ τὸ ἔτος 1994 «Διπτύχων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἥτις ἐκδοσις, γενομένη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, εἶναι ἀφιερωμένη «τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δευτέρας δεκαετίας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως Αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἀναδείξεώς Του ὡς Προκαθημένου τῆς Ἀποστολικῆς καὶ Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Συνοδικὸν ἔγγραφον ὑπ' ἀρ. πρωτ. 293 τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1993). [Ἡ εἰσαγωγικὴ μελέτη τοῦ κ. Χατζηφώτη ἔχει τὸν τίτλον «Εἴκοσι χρόνια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σεραφεῖμ ὡς Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1974-1994)», σσ. ζ' - μγ'].

Ἐκ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς διακονίας κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἃς ἐπιτραπῇ νὰ ὑπομνήσωμεν δειγματοληπτικῶς καὶ κατὰ τηλεγραφικὸν τρόπον τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν:

Ὅσον ἀφορᾷ ἐν πρώτοις εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, ἐπραγματοποιήθη ἀθορύβως ἀξιόλογο ἀνακαινιστικὸν ἔργον. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, τῆς ὁποίας ἀνελλιπῶς μετέχει ὁ Μακαριώτατος, μὴ φειδόμενος προσωπικῶν σωματικῶν κόπων ἢ στελέχουσιν καὶ ἐμπύχουσιν τῶν παντὸς εἶδους παρεκκλησιῶν (ἐκπαιδευτηρίων, ἰδρυμάτων, νοσοκομείων, στρατοῦ, συλλόγων, σωματείων, φυλακῶν κ.λπ.) ἢ ἀνανέωσις τῶν ἰ. μονῶν ἢ προώθησις τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἢ ἐκδοσις τῆς μηνιαίας ἐφημερίδος «Ἐπαλξη» ἢ ἰδρυσις νέων ἐνοριῶν αἱ Ἱερατικαὶ Συνάξεις αἱ Ἡμερίδες ἐπιμορφώσεως τῶν

ἐφημεριῶν ἢ ὁργάνωσις τοῦ ἀγῶνος πρὸς καταπολέμησιν τῶν ναρκωτικῶν καὶ τοῦ Aids ἢ προσπάθεια πρὸς ἀναζωογόνησιν τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου τὸ Σεμινάριον Κατηχητικῆς Ἐπιμορφώσεως ἢ συστηματικὴ ὁργάνωσις τοῦ ἀντιαρρετικῶν ἀγῶνος καὶ τῆς καταπολεμήσεως τῶν φθοροποιῶν παραθησκειῶν ἢ ὁργάνωσις τῆς Διευθύνσεως τῆς Νεότητος ἢ ῥηξικέλευθος ἴδρυσις τοῦ Ἰδρυματος Νεότητος τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (I.N.I.A.A.) αἱ 21 Ἐνοριακαὶ Νεανικαὶ Ἑστίαι τὸ Ἰδρυμα Νεότητος Πατησίων «Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς» ἢ Ὑπηρεσία Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας ἢ ὁργάνωσις διαλέξεων αἱ ἐκκλησιαστικαὶ παιδικαὶ καὶ νεανικαὶ μανδολινάται καὶ χορωδία αἱ Σχολαὶ Βυζαντινῆς Μουσικῆς εἶναι μερικοὶ ἐκ τῶν τομέων πνευματικῆς διακονίας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἀξιολογωτάτη ἔπειτα εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κατευθυνομένη φιλανθρωπικὴ διακονία τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς. Ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης» λειτουργοῦν Γραφεῖα ἐπειγουσῶν προσωπικῶν περιπτώσεων (χηρῶν, ὀρφανῶν, πολυτέκνων, ταξιδευόντων, πτωχῶν, κατακοίτων κ.λπ.), περιθάλψεως ἀσθενῶν, λήψεως καὶ παροχῆς αἵματος, συμπαραστάσεως ψυχασθενῶν, διανομῆς ἱματισμοῦ, ἐξυπηρετήσεως «εἰδικῶν (δυσπροσαρμόστων) παίδων», «κινήματος ἀγάπης» (πρὸς περισυλλογὴν καὶ ἀξιοποίησιν χρησίων ἢ καὶ ἀχρηστων εἰδῶν πρὸς ὄφελος τῶν φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων), παιδικῆς προστασίας, καρδιοπαθῶν παίδων (πρὸς ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς Εὐρώπην ἢ Ἀμερικὴν), ἰδρυμάτων - κληροδοτημάτων, μερίμνης τῶν ἐν φυλακαῖς καὶ τῶν ἀποφυλακισθέντων, προγραμμάτων ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς συμπαραστάσεως κληρικῶν ἢ μελῶν τῶν οἰκογενειῶν τῶν, μαθητικῆς προνοίας, συμπαραστάσεως προσφύγων κ.λπ.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι ἡ «Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη» τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἔχει στελεχίσει καὶ συνεχίζει νὰ στέλλῃ μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ καὶ τεραστίας ποσότητες εἰδῶν (τροφίμων, φαρμάκων, εἰδῶν ἐνδύσεως καὶ ὑποδήσεως, κλινοσκεπασμάτων, ἰ. ἀμφίων, ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν, βιβλίων, παιγνιδιῶν κ.λπ.) εἰς Πολωνίαν, Λίβανον, Ἀρμενίαν, Ρουμανίαν, Βουλγαρίαν, Ἀλβανίαν, Β. Ἡπειρον, Σεβρίαν καὶ λοιπὰς περιοχὰς τῆς πρ. Γιουγκοσλαβίας, Ἰράκ, Κουβέιτ, Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, Τσεχοσλο-

βακίαν κ.ά. πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν ταῖς χώραις ταύταις δεινοπαθούτων.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ προστεθῇ τὸ ζωηρὸν προσωπικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Μακαριωτάτου διὰ τὰ Ἰδρύματα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἥτοι διὰ τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον, τὰ 140 παρ' ἐνορίαῖς Φιλόπτωχα Ταμεῖα, τὸ Ὁρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης, τὸ Κέντρον ἀποκαταστάσεως δυσπροσαρμόστων θηλέων «ἡ Δάμαρις», τὴν Στέγην κατακοίτων γερόντων, τὴν Στέγην γερόντων Φιλοπτῶχων Ταμεῖων, τὰ Κέντρα Ἐνοριακῆς Ἀγάπης (Κ.Ε.Α.), τὰς Ὁμάδας ἐλευθέρως διαβιούντων ἐνηλίκων, τὰς Ἐνοριακὰς Στέγας Προνοίας γερόντων. Ὡσαύτως πρέπει νὰ μνημονευθοῦν ἰδιαίτερος τὰ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου προεδρευόμενα κοινωφελῆ Ἰδρύματα (Περισσότερα περὶ πασῶν τῶν πτυχῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀναφέρονται εἰς τὰ «Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1994», ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, σσ. 265-300).

* * *

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν καθ' ὅλου Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ἄξιον ἰδιαίτερας ἐξάρασεως τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Μακ. Προκαθήμενος αὐτῆς ἔχει συντελέσει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνανέωσιν αὐτῆς, δοθέντος ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς εικοσαετοῦς Ἀρχιεπισκοπικῆς διακονίας ἔχουν ἐκλεγῆ ὑπὸ τῆς ὑπ' Αὐτοῦ προεδρευομένης Ἱεραρχίας τοῦλάχιστον 60 Ἀρχιερεῖς, ἐν οἷς καὶ οἱ πλείστοι τῶν σήμερον ὑπηρετούντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος διακεκριμένων Ἱεραρχῶν, οἵτινες, ἀγωνιζόμενοι ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπάλξεων, συμβάλλονται τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ εἶναι ἀνακαινιστικὴ ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ.

Ἐπειτα εἶναι γνωστὸν τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Μακαριωτάτου διὰ τὴν ἀνακαίνισιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πλεον συγκεκριμένως διὰ τὴν ρεαλιστικὴν ἐναρμόνισιν τῶν ἀρχικῶν ὑψιπετῶν ὁραμάτων μετὰ τῆς πραγματικότητος καὶ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν χρονιζουσῶν ἐκκρεμοτήτων καὶ διαλεύκανσιν ἀσφαιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργοῦντο ἐκ τῆς ἀλληλοπεριχωρήσεως στόχων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ἀρμοδιότητων τῶν διαφόρων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν. Τὸ ὅτι ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἔχει

συρρικνώσει ἢ ἀναστεύει μερικὰς ἐκ τῶν παλαιότερων δραστηριοτήτων αὐτῆς, διανύουσα περίοδον ἀναπροσανατολισμοῦ, αὐτὸ — ὡς ἐτονίσαμεν κατὰ τὸν ἐορτασμὸν τῆς πενηνταετηρίδος αὐτῆς — δὲν εἶναι ὑποβάθμισις, ἀλλὰ συνετὴ καὶ ἀναγκαῖα στρατηγικὴ σύμπτυξις καὶ ἐλαττηριακὴ συσπείρωσις πρὸς αὐτοεξέτασιν καὶ πρὸς νέαν μελλοντικὴν ἐκτίναξιν καὶ ἐκδίπλωσιν τῶν δυναμικῶν ἐλατηρίων τῆς.

Ἐπανειλημμένως ὁ γράφων ἔχει τονίσει, ὅτι ἡ ἀναβάθμισις τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη γενικῶς ἀναγνωριζομένη ἀνανέωσις τοῦ δυναμικοῦ ἐκλεκτῶν ἐπισκόπων καὶ ἐκκλησιαστικῶν συνεργατῶν εἶναι εἰς ἕκτασιν καὶ ποῖον μεγαλύτεραι οἰασδήποτε ἄλλης ἀνανεώσεως, ἥτις ἔχει συντελεσθῆ εἴτε εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν, εἴτε εἰς τὴν παιδείαν, εἴτε εἰς ἄλλους τομεῖς τοῦ δημοσίου καὶ ἐθνικοῦ βίου.

Ἐπειτα πρέπει νὰ ἐπισημάνθῃ, ὅτι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἔχει προαγάγει τὰς ἀρμονικὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τὸ Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ ἔχει συσφίξει ἔτι περισσότερον τὰς φιλικὰς σχέσεις τοῦ ἐν Ἑλλάδι Χριστεπωνύμου πληρώματος μετὰ πασῶν τῶν λοιπῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Εἰς τοῦτο ἔχει συντελέσει τὰ μέγιστα ἡ ἀνταλλαγὴ συχνότερων ἐπισκέψεων μεταξὺ τῶν Προκαθημένων αὐτῶν, ἥτις συντελεῖ ὥστε αἱ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι νὰ παρουσιάζωνται ἔχουσαι «μίαν φρόνησιν..., ἓνα νοῦν..., μίαν πίστιν..., μίαν ἀγάπην» (Ποιμὴν Ἐρμᾶ, Παραβ. ΙΧ,17).

Ἰδιαίτερος πρέπει νὰ μνημονευθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Μακαριωτάτου διὰ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ προβολὴν τῆς κανονικῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, διὰ τὴν συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1850 καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Πράξεως τοῦ 1928, διὰ τὸν νέον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς «ἀρχῆς τῆς συναλληλίας» εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, διὰ τὴν κατοχύρωσιν τοῦ αὐτοδιοικήτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν λελογισμένην καὶ συνετὴν ἀνάπτυξιν φιλικῶν σχέσεων μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν ἐντὸς τῶν πλαισίων πάντοτε τῆς Ὁρθόδοξου παραδόσεως περὶ τῶν ἐν ἀγάπῃ διαλόγων τῆς ἀληθείας, διὰ τὴν ἀπό-

κρουσιν τῆς Οὐνίας καὶ ἄλλων ἐνεργειῶν ὠριμένων κύκλων τοῦ Βατικανοῦ, διὰ τὴν προστασίαν τοῦ οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος, διὰ τὴν κατάπαιυσιν τοῦ πολέμου ἐν τῇ πρ. Γιουγκοσλαβία, διὰ τὴν προώθησιν τοῦ φιλειρηνικοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἐδραίωσιν τῆς εἰρήνης ἰδίως ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Βαλκανίων, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γνησίας πανευρωπαϊκῆς συνεργασίας, διὰ τὴν προβολὴν τῶν πνευματικῶν θεμελιῶν τῆς ὑπὸ ἔνωσιν Εὐρώπης καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας κ.ἄ.

Ἐξ ἄλλου εἶναι πανθομολογουμένη ἡ εὐαισθησία τοῦ Μακαριωτάτου διὰ τὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ Γένους. Κατὰ τὴν ὠραίαν διατύπωσιν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς Γέροντος κ. Ἰακώβου, ὁ Μακαριώτατος κ. Σεραφεῖμ «ἐκπροσωπεῖ ἀπὸ τὴν παλαιότερη ἐποχῇ, πού ἦταν ἀκόμη νέος, τὸ μαχητικὸ, ἀλλὰ θετικὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας», ὅπερ εἶχε γίνεαι αἰσθητὸν διὰ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως. Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀγωνιστικοῦ πνεύματος διέπεται καὶ ἡ συνεχῆς ἐπαγρύπνησις Του διὰ πάντα τὰ ἔθνη ζητήματα καὶ ἡ ἔμπρακτος μερίμνα Του ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τῆς Κύπρου, τῆς Β. Ἠπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας καὶ διὰ τὴν προβολὴν τῆς ἐλληνικότητός των.

Ἐπειτα, ὡς ἐπισημαίνει ὁ κ. Χατζηφώτης, «ἐπὶ προεδρίας τοῦ Μακαριωτάτου ἐπικεφαλῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πάρθηκαν ἀποφάσεις, ἐγιναν ἐνέργειες καὶ δημιουργήθηκάν ἔργα, πού συνετέλεσαν στὴν ἄνοδο τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος... Ὁ πολιτικὸς γάμος ψηφίσθηκε ὡς ἰσόκυρος μὲ τὸν θρησκευτικὸν καὶ ὄχι ὡς ὑποχρεωτικὸς, ὅπως σχεδίαζαν ὠρισμένοι, δὲν ἀναγνωρίσθηκε ὁ παπικὸς προνοῦντισμός (ἀπὸ τὴν Ἱεραρχία)..., τακτοποιήθηκάν θέματα τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου (μισθολογικὸ καὶ συνταξιοδοτικὸ) καὶ ἀντιμετωπίσθηκάν προβλήματα πού ἀνεφύησαν μὲ τὶς νομοθετικὰς μεταρρυθμίσεις..., ἀντιμετωπίσθηκάν ποιμαντικὰ σύγχρονα κοινωνικὰ προβλήματα... Παραχωρήθηκε στὸ Δημόσιο γιὰ τοὺς ἀκτῆμονες ἡ μοναστηριακὴ περιουσία... Συστήθηκε τὸ Ἴδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας γιὰ τὴν προαγωγὴν τῆς πατροπαράδοτης Βυζαντινῆς μας Μουσικῆς, συστήθηκε καὶ δραστηριοποιήθηκε ἡ Μεγάλῃ Διοικοῦσα Ἑραρικῇ Ἐπιτροπῇ Κατακομβῶν τῆς Μῆλου γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ παλαιωτάτου αὐτοῦ χριστιανικοῦ μνημείου τῆς ΝΑ Εὐρώπης, ὁργανώθηκε

ἡ Ἐκθεση Καλλιτεχνικοῦ Τύπου στὴ Γενικὴ Γραμματεία Τύπου καὶ Πληροφοριῶν μὲ πρωτοβουλία τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου, πραγματοποιήθηκε ἡ Πανελλήνια Ἐκθεση ἔργων Μοναχῶν καὶ Κληρικῶν Καλλιτεχνῶν στὸ Κέντρο Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας, ἐκδόθηκάν τὰ ἐξῆς συνοδικὰ ἐντυπα: ἡ δεκαπενθήμερη ἐφημερίδα «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», «Πρὸς τὸ Λαό»..., «Πληροφορεῖν» (ἐκδ. Συνοδ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων), «Πληροφορία» (ἐκδ. Συνοδ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων), «Πληροφόρησον τὴν διακονίαν σου» (ἐκδ. Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Θείας Λατρείας), «Πάντα τὰ Ἔθνη» (ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας)» (Ἱ. Μ. Χατζηφώτης, ἐνθ' ἀνωτ., σσ. ιη'-ιθ'). Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθοῦν ἡ ἔκδοσις τοῦ διμηνιαίου περιοδικοῦ «Νεανικοὶ Προβληματισμοί», ἡ παραγωγὴ κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ τὰ προγράμματα τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ ἄλλων ἀξιολόγων Ἐκκλησιαστικῶν Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν (Ἱ. Μητροπόλεων, Ἱ. Μονῶν κ.λπ.), ἡ καταπληκτικὴ αὐξήσις τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἡ διοργανώσις ποικίλων Ἡμεριδῶν, ἡ ἐκπροσώπησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς διορθοδόξους καὶ διαχριστιανικὰς ὁργανώσεις, ἡ ἀρίστη συνεργασία αὐτῆς μετὰ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὁ δαμιλῆς ἐμπλουτισμὸς τοῦ ἐορτολογίου καὶ πλείστα ἄλλα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναφεροῦν ἐντὸς τοῦ —περιορισμένης ἐκτάσεως— παρόντος ἄρθρου.

* * *

Ἡ μεγάλη καρποφορία τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσι ἔτη ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀφ' ἑνὸς συνέχισεν ἐκλεκτικῶς πολλὰς πτυχὰς ἀνακαινιστικῆς δραστηριότητος τῶν ἀειμνήστων προκατόχων Του, ἀφ' ἑτέρου ὑπερεφάλαγγισεν αὐτὰς διὰ νέων στόχων καὶ προγραμματισμῶν, τρίτον ἐκδηλοῖ πηγαίαν καλοκαγαθίαν, ἥτις κατακτᾷ τὰς καρδίας τῶν εὐστόχως ἐκλεγομένων ὑπ' αὐτοῦ συνεργατῶν καὶ τέταρτον, ἐνῶ ἐποπτεύει καὶ παρακολουθεῖ μετ' ἐνδιαφέροντος πάντας τοὺς τομεῖς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, ἔχει τὸ χάρισμα νὰ ἀποφεύγῃ τὸν συρρικνοῦντα τὰς πρωτο-

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 3724
Διεκπ. 1539

Παναγιώτατε καὶ θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχᾳ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετροίτητος, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσάγορεύομεν.

Ἴδου καὶ αὐθις ἐπέστη ἡ τῶν εορτῶν Μητρόπολις, ἡ τοῦ Χριστοῦ γενέθλιος ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἐν ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἀγαλλομένη ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσι συμπανηγυρίζει, βλέπουσα ὃν ἐν ὀράμασι οἱ προφήται πάλαι προκατήγγειλαν, νῦν ἐκ Παρθένου ἀγνῆς σαρκούμενον καὶ δι' ἡμᾶς νηπιάζοντα, σύμμορφον γενόμενον τῷ σώματι τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ἵνα συμμόρφους ποιῆσῃ τῆς εἰκόνης τῆς δόξης Αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῇ πανευφροσύνῳ οὖν ταύτῃ εορτῇ, ἐν εὐχαριστία πολλῇ πρὸς τὸν Πανοικτίρμονα Θεὸν τὸν εὐδοκήσαντα ἀγαγεῖν ἡμᾶς καὶ αὐθις εἰς τὰς πανσέπτους ταύτας ἡμέρας, ἱερῶ καὶ ἀρ-

χαίῳ ἔθει στοιχοῦντες, τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοφρουρήτῳ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν σεπτῇ καὶ τιμιωτάτῃ τῶν Ἱεραρχῶν χορεία ἀδελφικῶν ἀπονέμομεν ἀσπασμὸν ἐν Χριστῷ τεχθέντι, εὐχόμενοι ὅπως ὁ τῆς εἰρήνης Ἄρχων εἰρηνεὺς τὸν κόσμον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ διασκεδάζων τὰς ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐκάστοτε ἐπιβουλάς.

Ἐγγὺς δ' οὕσης τῆς ἀνατολῆς τοῦ νέου ἐνιαυτοῦ τῆς τοῦ Κυρίου χρησιμότητος, εὐχόμεθα, ὅπως ὁ τῶν αἰῶνων Ποιητὴς καὶ Δεσπότης χαρίσῃται τοῦτον τῇ Ὑμετέρᾳ πολυτιμῷ Παναγιότητι μεστὸν θείων δωρεῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὐθις ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Κορυφὴν φιλήματι εορτίῳ ἐν Χριστῷ τεχθέντι διατελοῦμεν

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

* Ὁμοία Γράμματα ἀπεστάλησαν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας καὶ Ἀρχηγούς τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

βουλίας τῶν συνεργατῶν συγκεντρωτισμὸν, ἵνα παρέχῃ εἰς αὐτοὺς ἐλευθερίαν κινήσεων εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀξιοποίησιν τῶν ἱκανοτήτων των. Ὁ Μακαριώτατος κ. Σεραφεῖμ ἔχει κατανοήσει, ὅτι προϋπὸθεσις πρὸς καρποφορίαν τοῦ ἔργου Του εἶναι ἀφ' ἐνὸς ἡ ἀγάπη, ἥτις «πάντα στέγει... πάντα ὑπομένει» (Α' Κορ. ιγ', 7) ἐκτὸς τῶν παθολογικῶν φαινομένων τοῦ φαρισαισμοῦ, τῆς ἐγωϊστικῆς αὐτοπροβολῆς καὶ τοῦ συμπλέγματος τῆς καιροσκοπικῆς χαμαιλεοντικῆς ψευδοπροοδευτικότητος, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ταπεινοφροσύνη, ἥτις δὲν ἐφελκύει μόνον τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, Ὅστις «ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν» (Ἰακ. δ', 6), ἀλλὰ ἀναπτύσσει τὸν δυναμισμὸν καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν, διότι ἀπομακρύνει ἐκ τοῦ ναρκισσισμοῦ τῆς ἀταρκείας. Ὁ ταπεινόφρων ἔχει πάντοτε ἔναντι τῶν συνεργατῶν ἀνοικτοὺς ὀφθαλ-

μοὺς καὶ ἀνοικτὰς χεῖρας. Χαρακτηριστικῶς ὁ φιλόσοφος Max Scheler τονίζει τὰ ἑξῆς: «Ὅταν γίνῃς ταπεινόφρων, ἀμέσως θὰ γίνῃς πλούσιος, δυνατός. Θὰ δωρηθῇ εἰς σὲ τὸ πᾶν. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ ἀρετὴ τῶν πλουσίων, ἐνῶ ἡ ἀλαζονεία εἶναι τὸ γνώρισμα τῶν πτωχῶν... Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ λεπτοτάτη, ἡ πλέον μυστικὴ καὶ ἡ ὠραιότατη τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν» (Max Scheler, Vom Umsturz der Werte, Leipzig 1919, σσ. 17-18).

Πάντες οἱ διακονοῦντες ἐν τοῖς περιοδικοῖς «Ἐκκλησία», «Ἐφημέριος» καὶ «Θεολογία» εὐχόμεθα, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δωρηθῇ εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ ἔτη πολλά, ὑγιεῖαν καὶ πᾶσαν θείαν εὐλογίαν διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ καρποφόρου Πρωθυεραρχικοῦ ἔργου Του πρὸς δόξαν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συμπάσης τῆς Ὁρθοδοξίας.

ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Μήνυμα προς τους νέους του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Κ.Κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Άγαπητοί νέοι και νέες,

Η έορτή των Τριών Ιεραρχών, του Μ. Βασιλείου, του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου και του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, μοῦ δίνει κάθε χρόνο την εύκαιρία νά ἐπικοινωνώ μαζί σας και νά σχολιάσω κάποιο ἐπίκαιρο γεγονός, μέσα ἀπό τήν προοπτική τῆς ζωῆς και τῆς διδασκαλίας τους. Ἄλλωστε, αὐτοὶ εἶναι ποιμένες τοῦ λαοῦ, ἀφοῦ ἀσκοῦν μιὰ διαχρονική ποιμαντική. Ὁ λόγος τους εἶναι πάντα ἐπίκαιρος και διαφωτιστικός.

Πολλοὶ παρατηροῦν ὅτι ἡ ἐποχή μας, παρὰ τὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης και τῆς τεχνικῆς, ἔχει ἀποδυναμωθῆ ἀπὸ δοκιμασμένες ἀξίες και ἰδανικά, ἀπὸ πρότυπα ποῦ ἔχουν μιὰ καθολική ἀναγνώριση και ἰσορροπία. Βέβαια, γι' αὐτὸ εὐθύνονται και ὅσοι, φύσει και θέσει, εἶναι ἡγέτες τῶν λαῶν, ὅσοι καθορίζουν τὸν σκοπὸ τῆς παιδείας, ὅσοι ἀπορρίπτουν τὰ δοκιμασμένα πρότυπα και προτείνουν καινούργια. Ἔτσι, σήμερα, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἔχουμε πρόοδο στὰ ἐπιστημονικά ἐπιτεύγματα, και ἀπὸ τὸ ἄλλο ἔχουμε αὔξηση τοῦ ἐγκλήματος, τῆς παραθρησκείας, τοῦ πανσεξουαλισμοῦ και τῶσων ἄλλων.

Μέσα στὴ συγχυσμένη αὐτὴν ἀτμόσφαιρα ἀναφύονται διάφορα μεσσιανικά κινήματα, τὰ ὁποῖα ἐπαγγέλλονται τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ ἄγχος, τὴν γρήγορη ἐπίτευξη τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, τὴν ἱκανοποίηση τῶν αἰσθήσεων και τοῦ ἡδονισμοῦ. Παρουσιάζονται νέες και παλαιές ἰδεολογίες, ποῦ συνιστοῦν ἕνα συγκεκριμένο τρόπο ζωῆς. Ὅλα αὐτὰ τὰ κινήματα ἐπιδιώκουν τὸν προσηλυτισμὸ τῶν νέων, ὥστε νά διαθέτουν ἕνα δυναμικὸ στοιχείο γιὰ τὴν ἐπικράτησή τους. Δύο ἀπὸ αὐτὰ τὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα τὸν τελευταῖο καιρὸ συνετάραξαν τὸν τόπο μας εἶναι ὁ νεοναζισμὸς και ὁ σατανισμὸς.

* * *

Ὁ **νεοναζισμὸς**, ποῦ συνδέεται μὲ μιὰ συγκεκριμένη ἰδεολογία, ἔχει ἀναπτυχθῆ σὲ ἄλλες χώρες και ἔχει ἕναν ἰδιαίτερο σκοπὸ. Ἡ ἰδεολογία του, ὅπως και κάθε ἰδεολογία, σχετίζεται μὲ τὴν ἰδεολογία

(φανατισμὸ) και τὸν ὀλοκληρωτισμὸ (φασισμὸ). Στὴν πατρίδα μας, ὅμως, πέρασε, εὐτυχῶς σὲ μικρὴ κλίμακα, ὡς ἕνας ἰδιαίτερος τρόπος ζωῆς, ὡς μόδα, και κυρίως συνδέθηκε μὲ τὴν βία, τὴν ἀναρχία και τὸν ρατσισμὸ. Ἐκμεταλλεῖται τὴν ψυχὸσύνθεση τῶν νέων και τὸν ὀραματισμὸ μιᾶς ἄλλης κοινωνίας. Ἔτσι, στὴν χώρα μας, ὁ λεγόμενος νεοναζισμὸς, πέρασε ὡς τρόπος ζωῆς, ὅπως ἐκφράζεται στὴν Εὐρώπη και τὴν Ἀμερική, ὅπου ἐκδηλώνεται ὡς βία, ἀναρχία, ἐπιθετικότητα και ἄρνηση.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες δὲν ἐξέφραζαν κάποια ἰδεολογία, ἀλλά, ὡς ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐζησαν και καλλιέργησαν μιὰ παιδεία στὴν ὁποῖα πρωτεύοντα ρόλο ἔχει ἡ ἀγάπη στὸν Θεὸ και τὸν ἄνθρωπο, ὅπου καλλιεργεῖται ἡ ἀνθρωπιά και ἡ ψυχικὴ ἰσορροπία. Ὁμίλησαν ἐναντίον τῆς ἀδικίας, ἐναντίον τῆς ἐξουσίας ποῦ καταπιέζει τοὺς λαοὺς, και κυρίως πρόσφεραν μιὰ θεραπευτικὴ ἀγωγή, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ὀλοκληρώνεται πνευματικά. Ὅταν διαβάση κανεὶς τὰ ἔργα τους θὰ διαπιστώσῃ ὅτι δίδονται ὀλοκληρωμένες ἀπαντήσεις σὲ ὅλα τὰ φιλοσοφικά, ψυχολογικά και κοινωνικά προβλήματα ποῦ ἀπασχολοῦν τοὺς ἀνθρώπους.

* * *

Τὸ ἄλλο γεγονός ποῦ συγκλόνισε τὸν τόπο μας τὸν τελευταῖο καιρὸ εἶναι ὁ **σατανισμὸς**, ὁ ὁποῖος συνδέεται στενὰ μὲ φρικιαστικὲς τελετές, μὲ τὸ μίσος και τὸ ἐγκλημα. Ὁ ἄνθρωπος στὴν ἀναζήτηση μυστικῶν δυνάμεων γιὰ νά κυριαρχήσῃ στὴν κοινωνία, στὴν προσπάθειά του νά ἱκανοποιήσῃ ὅλες τὶς ἄλογες ἐπιθυμίες και τὶς σεξουαλικὲς ὀρέξεις του, παραδίδει τὴν ψυχὴ του στὸν σατανά και, φυσικά, καταλήγει στὴν διάπραξη πράξεων ποῦ καταργοῦν και αὐτὴν τὴν ἴδια τὴν ἀξιοπρέπειά του. Σήμερα ἀναβιώνουν μεσαιωνικὲς πράξεις και ἐνέργειες, γιὰ νά φανερώσουν ὅτι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος κυριαρχεῖται ἀπὸ ἄνομες και παράνομες ἰδέες, ὅταν ἐπιδιώκει τὴν ἱκανοποίηση ὅλων τῶν ἀλόγων ἐπιθυμιῶν, μπορεῖ νά γίνῃ χειρότερος και ἀπὸ τὰ θηρία.

Πραγματικά, μὲ τέτοια γεγονότα σατανισμοῦ, μὲ μαγείες και δαιμονικὲς τελετές, κινδυνεύει σὲ μεγάλ-

λο βαθμό ή προσωπικότητα του ανθρώπου. Πρώτα - πρώτα αυτό συνιστά ἄρνηση του Χριστού, αφού με τὸ Ἅγιο Βάπτισμα ὁμολογήσαμε: ἀποτασσόμεθα «τῷ σατανᾷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ λατρεία αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ». Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἀσχολοῦνται με τὸν σατανισμό ἀρνοῦνται τὸν Χριστὸ καὶ ὑποτάσσονται στὸν διάβολο. Πέρα ὅμως ἀπὸ αὐτὸ, ὅσοι ἀναμειγνύονται σὲ τέτοιες τελετὲς γίνονται δούλοι καὶ ὑποχείριοι τῶν δαιμόνων, ἱκανοὶ νὰ κάνουν τὰ μεγαλύτερα ἐγκλήματα, γίνονται ἀνισόρροποι ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ, με φοβερὲς συνέπειες γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τους καὶ τὴν κοινωνία. Τί φοβερὸ πρᾶγμα ὁ ἄνθρωπος, ποὺ εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, νὰ γίνεται εἰκόνα τοῦ διαβόλου!

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες στὰ ἔργα τους, ἐκφράζοντας ὅλη τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ὁμίλησαν γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ διαβόλου καὶ τὶς φοβερὲς ἐνέργειές του. Δίδαξαν ὅτι ὁ διάβολος δὲν εἶναι μιὰ ἀπλή προσωποποίηση τοῦ κακοῦ, ὅπως ἰσχυρίζεται ἡ φιλοσοφικὴ ἠθικὴ, ἀλλὰ ἓνα ὑπαρκτὸ πρόσωπο, ποὺ ἔχει φοβερὸ μῖσος ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ὁ διάβολος ἔχει τόσο μῖσος, ὥστε θὰ ἠθέλε μεσα σὲ ἐλάχιστα δευτερόλεπτα νὰ καταστρέψῃ ὀλόκληρη τὴν γῆ, ἂν ὁ Θεὸς τοῦ τὸ ἐπέτρεπε. Ὁ Χριστὸς ἦλθε στὸν κόσμον «ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου». Γι' αὐτὸ τώρα, ὁ διάβολος δὲν ἔχει δύναμη ἐπάνω στοὺς ἀνθρώπους ποὺ συνδέονται με τὸν Χριστὸ καὶ ζοῦν μέσα στὴν Ἐκκλησία. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι καὶ οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες συνέταξαν λειτουργικὲς εὐχὲς, οἱ ὁποῖες ἐντάσσονται στὶς λειτουργίες ποὺ φέρουν τὸ ὄνομά τους, καὶ στὶς ὁποῖες λειτουργίες «καθαροῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ σατανᾷ».

Ἀγαπητοὶ μου νέοι καὶ νέες,

Στὸν ἄνθρωπο ποὺ κατοικοῦμε ὑπάρχει μιὰ μεγάλη, ὑγιὲς καὶ ζωντανὴ παράδοση, κυρίως ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία μέσα στὴν ὁποία ἀναπαύεται ὁ ἄνθρωπος καὶ βρίσκει νόημα στὴν ζωὴ του. Ἡ Ἐκκλησία με τὰ μυστήρια καὶ τὴν διδασκαλία τῆς ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ κάθε τυραννία.

Μερικοὶ ἄνθρωποι, ὅταν κατὰ καιροὺς ἀναφέρεται ἓνα πρόβλημα ἐρωτοῦν: «τί κάνει ἡ Ἐκκλησία;». Εἶναι τυφλοί, ὅμως, καὶ δὲν καταλαβαίνουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ τὴν γέννησή τους καὶ θὰ ὑπάρξῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατό τους. Ἡ Ἐκκλησία δὲν περιμένει νὰ ἀναφανῆ ἓνα πρόβλημα καὶ μετὰ νὰ λάβῃ τὰ μέτρα τῆς, ἀλλὰ ἐξασκεῖ μιὰ θαυμάσια προληπτικὴ καὶ θεραπευτικὴ ἀγωγή. Μετὰ τὴν ζωὴ

τῆς βοηθᾷ τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀποκτήσῃ ἓναν ὀλοκληρωμένο καὶ ὑγιὲ πνευματικὸ ὄργανισμό, ὥστε νὰ ἀντιδρᾷ φυσιολογικὰ σὲ κάθε πρόβλημα, ποὺ θὰ ἀναφύεται στὴν ζωὴ του. Ἀλλὰ, δυστυχῶς, ὅσοι εἶναι ἀλειτούργητοι δὲν γνωρίζουν τὸ λειτουργικὸ καὶ λυτρωτικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅσοι δὲν δέχονται τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ καταλήγουν σὲ ἀπάνθρωπες πράξεις.

Μετὰ τὴν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στέλλω τὶς πιὸ θερμὲς εὐχὲς μου στοὺς ἐκπαιδευτικούς, ποὺ θυσιάζονται γιὰ τὴν μόρφωση τῶν νέων μας, καθὼς ἐπίσης σὲ σᾶς, τοὺς ἀγαπητοὺς μας νέους καὶ νέες, γιὰ νὰ ἀγαπήσετε τὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ γνωρίσετε τὸ ἔργο καὶ τὴν διδασκαλία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ποὺ καταξιώνει τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο.

Μετὰ πατρικὲς εὐχὲς καὶ εὐλογίες
Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἔχει καὶ τὴν ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ τῶν βιβλίων:

* ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ περὶ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, με στόχασες πνευματικαῖς καὶ κατάνυξιν εἰς κάθε κεφάλαιον. Προνοία τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Σεργίου.

* Η ΖΩΗ ΕΚ ΤΑΦΩΝ. Αὐθεντικὲς μαρτυρίες τῆς θαυμαστῆς φανερώσεως τῶν ἁγίων Ραφαὴλ, Νικολάου καὶ Εὐσέβου. Τοῦ Μητροπ. Γουμηνίσσης Δημητρίου.

* ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΙΧΗ: ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α' Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. Τοῦ διατελ. Καθηγητοῦ Ἀθαν. Δελιωσοπούλου.

* Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΙΕΡΩΣΥΝΗ (ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως τῶν δέκα πρώτων αἰώνων μ.Χ.). Τοῦ ἐπισκόπου Κατάνης Ἰακώβου (Πηλῆλη).

* Ο ΘΕΟΣ (κατὰ τὴν Φιλοσοφίαν, τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ τὴν Χριστιανικὴν Θεολογίαν). Τοῦ ἰδίου.

* Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ (Φύσις καὶ σημασία, Ἱστορία καὶ Φιλολογία, Θεολογία καὶ Ἐσχατολογία, Φιλοσοφία καὶ Ἠθικὴ, Κανονικότης καὶ περιγραφὴ περιεχομένων). Τοῦ ἰδίου.

* Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, Ο Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ. Τοῦ ἰδίου.

* ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ. Τοῦ ἰδίου.

* «ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΒΛΑΣΙΟΥ ΤΣΟΤΣΩΝΗ. Ἀγιογραφίες - Ψηφιδωτὰ - Εἰκόνες. (Λεύκωμα, σὲ πολυτελὴ ἔκδοση).

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ*

Άριθμ. Διεκπ. 382
Πρωτ. 1404

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΤΕΧΘΕΝΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥ

*«Ανέτειλας, Χριστέ, ἐκ Παρθένου,
νοητὲ ἤλιε τῆς δικαιοσύνης»*

Τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ ἔρχονται ἀφ' ἐαυτῶν, ἀ-
θορύβως, ὅπως τὸ φῶς τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου.

Καὶ εἰς τὴν καθαρὰν Παρθένον, τὴν ταπεινὴν καὶ
ἀνύπαρκτον διὰ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, ἤλθεν ἀθορύ-
βως καὶ ἀγνώστως ἡ ἔλλαμψις τοῦ θείου Φωτός, ἤλ-
θεν ὁ ἴδιος ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὄχι μὲ σκο-
πὸν ἀπλῶς νὰ τὴν ἀγιάσῃ, ἀλλὰ νὰ σαρκωθῇ ἐξ αὐ-
τῆς, διὰ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ νὰ τὴν ἀναδείξῃ ἀλη-
θῶς Μητέρα Του, Θεοτόκον.

Καὶ ζῆ τὴν θείαν ταύτην ἐπίσκεψιν ἡ Παρθένος,
ζῆ τὸ ὑπὲρ νοῦν καὶ ἔννοιαν μυστήριον: *«Ἐγκυμοιού-
σα Κόρη παραγίνεται τοῦ γενῆσαι τὸν Κύριον»*.

Ἐκπλήσεται διὰ τὸ θαῦμα: πῶς εἶναι δυνατὸν τὸ
τέκνον τῶν σπλάγγων τῆς νὰ εἶναι ταυτοχρόνως ὁ
Λυτρωτὴς τῆς καὶ Θεός!

«Ὅπου Θεὸς βούλεται, νικᾶται φύσεως τάξις».

Ἡ ταπεινὸς τῆς Παρθένου ἔφερε τὸν Θεὸν εἰς
τὴν γῆν. Καὶ τὸ προσωπικὸν καὶ ἀπόρητον γεγονός
τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ τόκου τῆς Ἁειπαρθένου λαμ-
βάνει διαστάσεις κοσμικὰς, καθίσταται ἀφορμὴ καθο-
λικῆς σωτηρίας.

*«Τὰ σύμπαντα σήμερον χαρᾶς πληροῦνται, Χρι-
στὸς ἐτέχθη ἐκ τῆς Παρθένου»*.

Ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ καὶ φύσις εὐλογεῖ-
ται. Κάθε ἐγκυμοσύνη ἐξ αὐτῆς τῆς ἀσπόρου γονῆς
λαμβάνει κάτι τὸ θεῖον. Καὶ ἡ παρθενία ἀποδεικνύε-
ται ὑπεφυῶς γόνιμος διὰ τῆς θείας ταύτης κυοφορίας.
Χωρὶς αὐτὴν τὴν παρθενικὴν κυοφορίαν, πάντα τὰ

ἀνθρώπινα μένουσιν στεῖρα καὶ σκοτεινά. Δι' αὐτῆς ὅ-
λα καταναγάζονται διὰ θείας μαρμαρυγῆς.

Αὕτη εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν, ὁ ἀνέκφρα-
στος πόθος καὶ τὸ ἀσίγαστον αἶτημα τῆς ἀνθρωπότη-
τος.

«Ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρώπων περιμένει μὲ ὑπομο-
νὴν τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ δοξασθῇ ὁ περι-
φρονημένος ἄνθρωπος», ὁμολογεῖ γνωστὸς μὴ χρι-
στιανὸς ποιητής. Καὶ ἡ ὥρα ἤλθε, τὸ θαῦμα ἐπετελέ-
σθη. Ἀνέτειλεν ὁ Χριστὸς ἐκ Παρθένου, ὁ νοητὸς
ἡλῖος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐδόξασε τὸν ἄνθρωπον.
Ἐφώτισε τὰ σύμπαντα. Ἀνέτρεψε τὴν πρώτην κατά-
ραν τῆς Εὐας. Κατήργησε τὰς δυνάμεις τοῦ Ἄδου.
*«Τὰ πάντα συνεκινεῖτο διὰ τὸ μελετᾶσθαι θανάτου
κατάλυσιν»*. Καταλύεται ὁ θάνατος. Ὁ ἄνθρωπος τώ-
ρα δύναται νὰ ζήσῃ.

Δι' αὐτὸ ἐορτάζει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐορτὴν
θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, προσωπικὴν καὶ οἰκουμενικὴν.

Ἐορτάζομεν τὰ γενέθλια τοῦ Θεοανθρώπου καὶ τὰ
γενέθλια τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Θεὸς γεννᾶται ἐν σαρκὶ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀνα-
γεννᾶται ἐν πνεύματι.

Ἔχομεν τὴν ἀληθῆ θεοφάνειαν καὶ τὴν ὄντως ἀν-
θρωποφάνειαν: τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀφάτου ἀγάπης
τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φανέρωσιν τῆς εὐγενείας τῆς ἀν-
θρωπίνης φύσεως μεθ' ὅλων τῶν κεκοιμημένων δυνα-
τοτήτων τῆς.

Ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια, ὄχι ὡς ἄσαρκος ἰδέα, ἀ-
λλ' ὡς σεσαρκωμένη ἀγάπη, ὡς Θεάνθρωπος Κύριος
καὶ θεϊκὴ συγκατάβασις, ἡ ὁποία ἀναλαμβάνει καὶ ἀ-
νυψώνει τὸ ἀνθρώπινον.

Δὲν ἤλθε κάποιος νὰ σώσῃ τὸ θνητὸν διὰ τῆς
βίας. Δὲν ἤλθε κάποιος νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἀποψίν του
ὡς νέαν τάξιν. *«Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους ὁ Σωτὴρ
ἡμῶν»*, ὡς βρέφος κείμενον ἐν φάτνῃ.

Ὅταν ὁ Παντοκράτωρ μᾶς ὑψώσῃ ταπεινούμενος,
μᾶς πλουτίσῃ διὰ τῆς ἐκουσίου πτωχείας του καὶ σέ-
βεται ἡμᾶς τοὺς εὐτελεῖς θεϊκῶς, τότε πράγματι *«ἡ
παλαιὰ βασιλεία διαφθείρεται, Θεοῦ ἀνθρωπίνως
φανερουμένου εἰς καινότητα αἰδίου ζωῆς»*. Νέα βασι-
λεία τῆς χάριτος ἐγκαινίζεται, καινὴ ζωὴ πολιτεύεται,
χαρίζουσα εἰς πάντας *«τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλὰ καὶ
τῆς πτωχείᾳ τὰ πλούσια»*.

* Ἀνεγνώσθη ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θείαν Λει-
τουργίαν τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μετὰ τὸ Ἱερὸν
Εὐαγγέλιον.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ*

Στην εποχή μας όλοι παρουσιάζομαστε ως αναζητητές και έραστές της αλήθειας. Σ' όλους τους τομείς της ζωής, πολιτικό, κοινωνικό, θρησκευτικό, καλλιτεχνικό κ.λπ. οί πάντες θέλουμε νά φερόμαστε ως οί υπερασπιστές και αγωνιστές της αλήθειας.

Και βεβαίως αυτή ή νοοτροπία, πού στην εποχή μας είναι πιό έντονη και πιό διαδεδομένη, εκ πρώτης όψεως είναι θετικό και παρήγορο σημάδι. Γιατί «αλήθεια» σημαίνει την μη απόκρυψη, την μη λήθη, επομένως σημαίνει αυτό πού φαίνεται, πού γίνεται φανερό, πού μάς γίνεται προσιτό. Η λέξη αλήθεια συγκροτείται από τó στερητικό α και τó ούσιαστικό «λήθη», πού είναι παράγωγο τού ρήματος «λανθάνω» = διαφεύγω την προσοχή κάποιου, μένω άγνω-

* Ομιλία κατά τή Σύναξη τών Έφημερίων τής 'Ι. Μητροπόλεως Δράμας (1993) στην 'Ι. Μονή Παναγίας Είκοσιφοινίσσης.

Όμως έντός τής πανιέρου ταύτης και άνεκκλήτου εύφροσύνης παρεμβάλλεται ταραχή. «*Ο Ηρώδης έταράσσετο, διότι Θεός έν σαρκί έφάνη, σωτήρ τών ψυχών ήμών*».

Δέν άνέχεται ή έξουσία και ή λογική τού Ηρώδου και τού Άδου νά γεννήση ή Παρθένος τόν Θεόν, νά τιμηθή ό ταπεινός, νά έγερθή ό αδύνατος, νά σωθή ό άνθρωπος. Και σφαγιάζει τά νήπια. Είς τούς άγγελικούς ύμνους και την χαράν τής οικουμένης προσθέτει «*θρήνον και κλαυθμόν και όδυρομόν πολλόν*». Διά νά επισκιάση την χαράν, νά θανατώση τόν Θεάνθρωπον, νά άπαλλαγή από την αγάπην, ή όποία έκουσίως θυσιάζεται υπέρ τής τού κόσμου ζωής και σωτηρίας.

Και ό Θεάνθρωπος Κύριος άντιμετωπίζει την ταραχήν τού Ηρώδου και την βίαν κάθε εποχής διά τής ήρεμίας και τής συνεχούς προσφοράς Του. Έκχεί τó ιδιόν Του αίμα — «*άεί σφαγιάζεται αγιάζων τούς μετέχοντας*» — διά νά ζήσουν τά νήπια, νά πραγματοποιηθή ό σκοπός τής δημιουργίας, νά εισέλθωμεν είς τόν Παράδεισον τής όντως έλευθερίας και θεώσεως.

Αυτάί αί δύο δυνάμεις και βασιλείαι, τού Θεάνθρωπου και τού Ηρώδου, τής θυσιαζομένης αγάπης και τής τυραννικής κυριαρχίας, θά άντιπαραβάλλων-

τος, άπαρατήρητος. Έτσι ή αλήθεια είναι μιá **άποκάλυψη**, μιá **φανέρωση**, μιá γνωριμία. Για νά φθάσει όμως κανείς σ' αυτές τις καταστάσεις δέν είναι πάντα και τόσο εύκολο. Άσφαλώς υπάρχουν αλήθειες, πού γίνονται προσιτές και χειροπιαστές μ' αυτόν τόν κοινό νοϋ, μ' αυτές τις κοινές μας αισθήσεις. «Διεκδικούν τή θετι-

Τού Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας
κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, Δρος Θεολογίας

κότητα, δηλαδή τή σιγουριά, τó χαρακτήρα τής άναμφισβήτητης βεβαιότητας. Κάθε άνθρωπος μπορεί νά τις έπαληθεύσει με την παρατήρηση, τó πείραμα ή τόν μαθηματικό λογισμό. Άναφέρονται στην πραγματικότητα τού κόσμου πού μάς περιβάλλει, είναι γνώσεις ή έπιστήμες τής φυσικής πραγματικότητας» («Άλφαβητάρι τής πίστης», Χρ. Γιανναρά, σελ. 11).

ται έως τέλους. Άλλά ή νίκη άνήκει είς την αγάπην.

Διότι, ένϋ και σήμερα πολλαί θεωρίαί και δυνάμεις δρουν κατά τó παράδειγμα τού Ηρώδου, ταραχαί παθών και πολέμων άπειλοϋν τόν άνθρωπον και εύτελίζουν την ζωήν του, έγωισμοί καταδικάζουν πολλούς είς λιμοκτονίαν και ή καταναλωτική άπληστία, αφαιρούσα τó περιεχόμενον τών Χριστουγέννων, καθιστά πολλάκις τόν πλούσιον έρμηον και πτωχόν — ένϋ ταυτα πάντα συμβαίνουν, υπάρχει πάντοτε, έντός τού χειμώνας και τού σκότους, κάποιος άσπρη φωτεινός οδηγών τόν άνθρωπον άπλανώς εκεί όπου γεννάται ό Χριστός, εκεί όπου ό ίδιος ό άνθρωπος δύναται νά γεννήση κατά χάριν τόν Χριστόν.

«*Ο τού Θεού Λόγος έφάπαξ κατά σάρκα γεννηθείς άεί γεννάται θέλων κατά πνεϋμα διά φιλανθρωπίαν τοίς θέλοσι και γίνεται βρέφος, έαυτόν έν εκείνοις διαπλάττων ταίς άρεταίς*».

Αυτήν την εύλογίαν, νά μορφωθή ό Χριστός δι' υπακοής είς την ψυχήν ένός έκάστου έξ ήμών, διά νά βιώσωμεν την «*χαράν ήμεις έσται παντί τώ λαϋ*», εύχόμεθα όλοψύχως πρós πάντας ύμάς, άδελφοί και τέκνα προσφιλέστατα.

Χριστούγεννα αγγ'!

† Ό Κωνσταντινουπόλεως ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α' διάπυρος πρós Θεόν εύχέτης πάντων ύμών.

Ἄν ἐπομένως κανεῖς θελήσει νὰ περιορισθεῖ στὸν κόσμον τὸν φυσικό, ποῦ μᾶς περιβάλλει, σ' αὐτὸν ποῦ ὀνομάζουμε «ἐπιστητὸν» καὶ εἶναι ἀντικείμενο τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας, διαπιστώνει πὼς ἡ ἀλήθεια προσεγγίζεται μ' ἓνα θετικὸ τρόπο, βέβαιο καὶ ἀσφαλῆ, ποῦ δὲν ἀφήνει ἀμφισβητήσεις καὶ ἐπιφυλάξεις. Βεβαίως καὶ ἐδῶ σὲ κάποιους τομεῖς καὶ σὲ κάποια στάδια τῆς ἔρευνας ἰσχύουν οἱ ἀμφισβητήσεις καὶ οἱ ἐπιφυλάξεις. Ὅμως γενικῶς, ἀφοῦ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ ἐπιστημονικὲς μέθοδοι, παρατήρηση, πείραμα, μαθηματικὸς λογισμὸς, τότε μπορεῖ νὰ ἔχουμε «ἄμεσα καὶ ἐμπειρικὰ ἐπαληθεύσιμη, ἐπομένως σίγουρη καὶ ὑποχρεωτικὴ γιὰ ὅλους» τὴν ἀλήθεια. Σήμερα, ἐπὶ παραδείγματι, μὲ τὶς ἐπιστημονικὲς γνώσεις ποῦ ἔχουμε, ποῖός μπορεῖ νὰ ἀμφισβητήσει καὶ νὰ συζητήσει γιὰ τὸ σχῆμα τῆς γῆς μας, γιὰ τὸ πὼς σχηματίζονται οἱ ἐποχὲς τοῦ ἔτους, ἀπὸ τί ἀποτελεῖται τὸ νερὸ κ.λπ. Οἱ γνώσεις μας αὐτὲς εἶναι φανερές, γνωρίμες, χειροπιαστὲς καὶ ὑποχρεωτικὲς νὰ τὶς δεχθοῦμε, ἀφοῦ βεβαίως διαθέτουμε τὸν κοινὸ νοῦ. Ἀρκεῖ οἱ ἀλήθειες αὐτὲς νὰ εἶναι ἐπιστημονικὸ πόρισμα καὶ νὰ μὴ κινοῦνται στὸ στάδιο τῆς θεωρίας. Ὅταν ὁ ἐπιστήμονας ἐκφράζει ἀπόψεις, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ τὶς θεμελιώσει ἐπιστημονικά, δηλαδὴ νὰ τὶς στηρίξει σὲ παρατήρηση, πείραμα ἢ στὸν μαθηματικὸ λογισμὸ, τότε ἔχουμε ἐπιστημονικὴ θεωρία, ποῦ μπορεῖ νὰ ὑπόκειται σὲ ἀμφισβητήσεις καὶ συζητήσεις καὶ ἀντιλογίες. Ὅταν ὅμως τελικῶς ἡ θεωρία μπορεῖ νὰ θεμελιωθεῖ μὲ τὴν παρατήρηση ἢ τὸ πείραμα, τότε γίνεται ἐπιστημονικὸ πόρισμα. Γίνεται δηλαδὴ θετικὴ γνώση, χειροπιαστή, ποῦ ἀναγκαστικὰ καὶ ὑποχρεωτικὰ τὴν ἀποδέχονται ὅλοι οἱ ἔχοντες τὸν κοινὸ νοῦ.

Καὶ βεβαίως ὅλες αὐτὲς οἱ ἀλήθειες, ποῦ μποροῦν νὰ γίνουν χειροπιαστὲς καὶ ἀναγκαστικὰ καὶ ὑποχρεωτικὰ ἀποδεκτὲς ἀπὸ ὅλους, βρι-

σκονται μέσα στὸν φυσικό μας κόσμο, σ' αὐτὸ ποῦ ὀνομάζουμε ἐπιστητό.

Ὅμως οἱ ἀλήθειες δὲν ἐντοπίζονται καὶ δὲν περιορίζονται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο στὸν φυσικό μας χώρο. Στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ὑπάρχει μόνο μιὰ διάσταση, ἡ διάσταση τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι μόνο μιὰ ὑπαρξὴ φυσικὴ, βιολογικὴ. Θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεῖς πὼς ὁ ἀνθρώπος μιὰ πολυδιάστατη ὑπαρξὴ. Εἶναι ἀσφαλῶς ἓνα ὄν βιολογικό, φυσικό, εἶναι ὅμως παράλληλα καὶ κοινωνικό, πολιτικό, θρησκευτικό, ὑπαρξιακό, μεταφυσικό κ.λπ. μὲ τὴν ἔννοια πὼς δὲν μπορεῖ νὰ περιορίζεται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο στὶς βιολογικὲς του ἀνάγκες. Πραγματικὰ «οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνω ζήσεται ἄνθρωπος...» (Ματθ. 4, 4).

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀνθρώπος πάντα ἀναζητᾷ νὰ καταστήσει φανερὲς καὶ προσιτὲς ὅλες τὶς πτυχὲς τῆς ζωῆς του. Ἐπιζητεῖ νὰ λάμψει ἡ ἀλήθεια σ' ὅλους τοὺς τομεῖς, καὶ νὰ μὴ μένει τίποτε κρυπτὸν καὶ σκοτεινόν.

Ἀφοῦ ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο μιὰ ὑπαρξὴ φυσικὴ καὶ βιολογικὴ, εἶναι ἐπόμενο νὰ μὴν περιορίζεται καὶ νὰ μὴν ἀρκεῖται στὶς ἀλήθειες τὶς φυσικὲς, ποῦ, ὅπως προαναφέραμε, ἔχουν μιὰ θετικὴ καὶ χειροπιαστή καὶ σίγουρη καὶ ἀναμφισβήτητη βεβαιότητα. Τὰ ἐρωτήματα καὶ οἱ ἀπορίες του δὲν μποροῦν νὰ περιορίζονται σ' ὅσα συμβαίνουν στὴ φυσικὴ καὶ βιολογικὴ του ὑπόσταση. Μάλιστα, ὅσο ὁ ἀνθρώπος ἐνηλικιώνεται καὶ ὅσο περισσότερο πολιτιστικὰ ἀναπτύσσεται, τόσο καὶ πιὸ ἐντονα καὶ πιὸ ἀπαιτητικὰ παρουσιάζονται καὶ ἄλλα ἐρωτήματα καὶ ἄλλες ἀπορίες, ποῦ ἀναφέρονται σὲ θέματα, ποῦ ἡ μεθοδολογία ἢ ἐπιστημονικὴ (παρατήρηση, πείραμα, μαθηματικὸς λογισμὸς) εἶναι ἀδύναμη νὰ τὸν βοηθήσει.

Ἐπὶ παραδείγματι, τὰ ὑπαρξιακά του ἐρωτήματα σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ μεταφυσικά, ποῦ κάποτε ἀναφέρονται σὲ ἀμείλικτα καὶ ἀδυσώπητα θέματα, δὲν μποροῦν νὰ λυθοῦν, νὰ φανερωθοῦν, νὰ γίνουν χειροπιαστὰ μὲ τὴν ἐπιστήμη του. Ποῖός θὰ ἀπαντήσει σὲ ἐρωτήματα, ὅπως: ἀπὸ ποῦ ἦλθα; γιατί ἦλθα; ποῦ πηγαίνω; τί εἶναι ὁ ἀνθρώπινος πόνος; τί εἶναι ὁ θάνατος; τί συμβαίνει μετὰ τὸ θάνατο; τί εἶναι ὁ Θεός... κ.λπ.

Μερικοὶ νομίζουν πὼς σ' αὐτὰ καὶ σὲ παρόμοια ἐρωτήματα μπορεῖ ὁ ἀνθρώπος νὰ δώσει τὴ θετικὴ, τὴν ἐπιστημονικὴ του ἀπάντηση καὶ ἔτσι νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο. Θὰ μπορούσε,

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητὲς τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς τους νὰ τὴ γνωρίζουν ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῶν Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα, ἀναφέροντας ἀπαραίτητα καὶ τὴν παλαιὰ τους διεύθυνση, γιὰ νὰ γίνεται κανονικὰ ἡ ἀποστολὴ τῶν Περιοδικῶν.

Τηλ. 72 18 308, 72 51 149. Fax 72 26 597

λόγου χάριν, να πει πώς ο θάνατος είναι το βιολογικό του τέλος, πώς υπόκειται και αυτός στην φυσική φθορά όπως όλα τα φυσικά όντα. Και ασφαλώς αυτή του ή απάντηση δεν είναι ψευδής, αλλά γίνεται φανερό και προσιτή μέχρις ενός σημείου. Και αυτό όταν αναφέρεται σε μιὰ ψυχρή και έξω από τον ίδιο «στατιστική» αντιμετώπιση. Όταν ο θάνατος γίνεται προσωπική υπόθεση και αντιμετωπίζεται έσωτερικά μέσα μας και στεκόμαστε «ένώπιος ένωπίω» και όταν τα ανθρώπινα μας στηρίγματα αδυνατούν να μάς βοηθήσουν, τότε ο θάνατος παίρνει μιὰ άλλη διάσταση. Σταματά ή βιολογική και φυσική διάσταση και αρχίζει ή καθαρά ύπαρξιακή και μεταφυσική. Έδώ πλέον οί έπιστημονικές γνώσεις δεν έχουν λόγο. Ο άνθρωπος αναζητά και έρευνά να βρει άλλα «στηρίγματα». Έπιζητεί «άλλες βοήθειες». Ο κοινός νοός και οί θετικές και χειροπιαστές αλήθειες του έπιστητού δεν μπορούν να του προσφέρουν καμιά βοήθεια. Έδώ αρχίζει να περνά σ' άλλες διαστάσεις. Από τα «βλεπόμενα» εισέρχεται στα «μη βλεπόμενα» (Β' Κορ. 4, 18). Έδώ πλέον δεν ισχύουν οί «παρατηρήσεις» και τα «πειράματά» του. Για να περάσει ο άνθρωπος στα «μη βλεπόμενα» έχει ανάγκη να έξοπλισθεί με άλλου είδους μεθοδολογίες. Έδώ προχωρεί με «ύποψίες», «στοχασμούς», «ένοράσεις», «δισαιθήσεις», «εϊκόνες», «μύθους φιλοσοφικούς», «σύμβολα», προσωπικές έμπειρίες, έσωτερικές όράσεις κ.λπ.

Σ' αυτούς τους χώρους στέκονται άνίσχυρες ή νοητική βεβαιότητα, ή όρθολογική σκέψη, ή «άντικειμενική» γνώση και γενικά τα άποδεικτικά στοιχεία της έπιστήμης. Αυτό δεν σημαίνει πώς κάνουμε αυτές τις άπορρίψεις για να οδηγηθούμε στην αρχή του «πίστευε και μη έρεύνα». Μια τέτοια έξήγηση θα ήταν μιὰ άπλούστευση και μιὰ έπιπόλαιη αντιμετώπιση.

Τό «έρευνάτε...» (Ιωάνν. 5, 39) είναι και έπιταγή, εκεί τουλάχιστον πού μπορεί να γίνει και εκεί πού μπορεί να φέρει άποτελέσματα. Έπί παραδείγματι, ή έπιστημονική έρευνα γίνεται και φέρει άποτελέσματα μέσα στον φυσικό κόσμο. Η ίδια ή έπιστημονική έρευνα αδυνατεί να έρμηνεύσει και να διερμηνεύσει ή άκόμη και να σχολιάσει τό βίωμα της πίστewς, όταν μάλιστα αυτό έχει γνησιότητα και εκφράζει μιὰ σχέση έμπιστοσύνης, μιὰ έμπειρία έσωτερική, μιὰ άγαπητική προσωπική κοινωνία με τον «ζώντα Θεόν» (Πράξ. 14, 15). Έδώ πλέον γίνεται άσφα-

λώς «έρευνα», όχι όμως με τη μεθοδολογία της φυσικής έπιστήμης. Οί λογικές άποδείξεις, τα άποδεικτικά στοιχεία και τα έγκεφαλικά έπιχειρήματα παραμερίζονται.

Έπειδή ή σχέση με τό Θεό στη βάση της είναι τρόπος και στάση ζωής και ή έπικοινωνία μαζί του είναι βιωματική και έμπειρική, εύκολα δεν μπορεί να διερευνηθεί, ούτε να διατυπωθεί και να συστηματοποιηθεί. Μάλιστα ή καθημερινή μας γλώσσα δεν μπορεί να εκφράσει και να παραστήσει αυτόν τον τρόπο ζωής, πού στη γνησιότητά του έχει μιὰ βαθύτερη έσωτερικότητα και μυστικότητα, θα μπορούσαμε να πούμε. Η «έν τώ κρυπτώ» πραγματοποίηση της σχέσεως του ανθρώπου με τον Θεό «και ο πατήρ σου ο βλέπων έν τώ κρυπτώ άποδώσει σοι έν τώ φανερώ» (Ματθ. 6, 6) είναι μιὰ βασική αρχή του τρόπου της «έν Χριστώ ζωής».

Έχει μεγάλη σημασία ή διαβεβαίωση του Κυρίου: «Έγώ ήλθον ίνα ζωήν έχωσι και περισσόν έχωσιν» (Ιωάνν. 10, 10). Δεν μάς λέει πώς ήλθε για να φέρει μιὰ νέα θρησκεία, μιὰ νέα ιδεολογία, μιὰ νέα φιλοσοφία, ένα νέο σύστημα. Ηλθε για να μάς φέρει ζωή και μάλιστα περισσεία ζωής. Αυτή όμως τη ζωή όποιος δεν την έχει και όποιος δεν μετέχει κατά ένα τρόπο σ' αυτή, δεν μπορεί να την καταλάβει, δεν μπορεί να την έννοήσει και πολύ περισσότερο δεν μπορεί να την έρευνήσει. Άλλά και εκείνος, πού μετέχει σ' αυτήν, δεν είναι πάντα σε θέση να τη φανερώσει, να τη διατυπώσει και να τη δώσει συστηματοποιημένη στον άλλο.

Τα βιώματα και οί έμπειρίες του πιστού στη σχέση του με τό Θεό συχνά είναι τέτοια πού ή κοινή λογική, όχι ότι τα άπορρίπτει ή έναντιώνεται σ' αυτά, αδυνατεί να τα προσεγγίσει.

Μητροπολίτου Πατρών ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ
ΤΟΜΟΣ Α'

Άκάθιστος Ύμνος 'Η Ώδή της Θεοτόκου' Θεομητορικόν Έορτολόγιον (Γενέσιον, Εισόδια, Ευαγγελισμός, Κοίμησις, «Άπόδοσις», Συναξίς, Ύπαπαντή, Ζωοδ. Πηγή, Άγία Σκέπη, Τιμία Έοσής, Άγία Ζώνη, Έορταί θαυμάτων και Εικόνων Της).

Ένας άνεκτίμητος «πανδέκτης», πραγματικό θησαύρισμα κηρυγμάτων έποικοδομητικού περιεχομένου, πού ανταποκρίνεται στις λειτουργικές και έορτολογικές άπαιτήσεις της Όρθοδόξου Έκκλησίας.

Έκδόσεις Άποστολικής Διακονίας

Πραγματικά ό πιστός «ἀκούει ἄρρητα ρήματα, ἃ οὐκ ἔξδν ἀνθρώπῳ λαλήσαι» (Β' Κορ. 12, 4). Βιώνει τέτοιες καταστάσεις ό πιστός πού δέν μπορεί νά τις ἐκφράσει. Ἡ συνηθισμένη ἀνθρώπινη γλώσσα δέν μπορεί νά φανερώσει, νά διατυπώσει αὐτὲς τις ἐσωτερικές, τις μύχιες, τοῦ «ἔσω ἀνθρώπου» τις καταστάσεις.

Καί βεβαίως τὸ μεγαλύτερο μέρος αὐτῶν τῶν καταστάσεων παραμένει ἄγνωστο, μυστικό καί κρυπτό.

Ὁ πιστός ὅμως δέν εἶναι μιὰ μοναχική ὑπαρξη. Ἐχει ἀσφαλῶς τὴν προσωπική του ζωὴ. Συγχρόνως εἶναι καί μέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Μέσα στὴ σὺνάξη, μαζί μὲ τὰ ἄλλα μέλη καί τὴν ἀναντικατάστατη παρουσία τοῦ λειτουργοῦ συγκροτοῦν καί φανερώνουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὴ ἡ θεανθρώπινη κοινωνία, πού συγκροτεῖται καί φανερῶνεται μέσα στὴν εὐχαριστιακὴ σὺνάξη, ἐπιβάλλεται νά ἐκφρασθεῖ, νά διαλεχθεῖ, νά ἐπικοινωνήσῃ. Ὅσο καί ἂν πολλὰ στοιχεῖα τῆς περιέχουν τὸ «ἀνέκφραστον, τὸ ἀπερινόητον, τὸ ἀκατάληπτον» (εὐχαριστήριος εὐχὴ Θείας Λειτουργίας).

Τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας στὴ λατρευτικὴ τῆς ζωὴ χρησιμοποιεῖ τις διάφορες μορφὲς τῆς τέχνης, ὅπως ποίηση, ζωγραφικὴ, μουσικὴ, ἀρχιτεκτονικὴ, δέν τὸ κάμνει ἀπὸ διάθεση νά ὑπηρετήσῃ τὸ δόγμα «ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη», οὔτε καί γιὰ νά ἐντυπωσιάσει, οὔτε ἀκόμη γιὰ αὐτὰ

«κνήθουν τὴν ἀκοὴν» (Β' Τιμ. 4, 3) καί ἀρῶσιν στὴν ὄραση. Ἡ ὑμνογραφία, τὸ βυζαντινὸ μέλος, ἡ ἀγιογραφία εἶναι μέσα περισσότερο ἐκφραστικά ἐκείνου τοῦ ἀνεκφράστου καί ἀπερινοήτου καί ἀοράτου καί ἀκαταλήπτου. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο γίνεται ἡ μύηση στὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως· προσεγγίζονται κάπως οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως· πὺδ ἄνετα μετέχει κανεὶς στὸν τρόπο ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ γλώσσα ὅμως αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας, πού περνᾷ μέσα ἀπὸ τὴν τέχνη, συμπληρῶνεται καί μὲ κάποιους «τύπους» καί κάποια «σύμβολα», τὰ ὁποῖα συχνὰ χρησιμοποιεῖ καί στὶς συνάξεις τῆς, ἀλλὰ καί στὴν ὑπόλοιπη ζωὴ τῶν πιστῶν τῆς.

Ἡ Ἐκκλησία μας, παραδείγματος χάριν, στὴ λατρευτικὴ ζωὴ χρησιμοποιεῖ εἰδικὸ βιβλίον «Τὸ Τυπικόν», γιὰ νά ρυθμίσει τὴ σειρά τῶν Ἀκολουθιῶν καί νά καταστεῖ ὁδηγὸς στὸ τυπικὸ μέρος τους. Ἄν δὲ ἓνας ξένος μελετήσῃ λίγο τὰ τῆς λατρείας μας, ἀλλὰ καί τὴν ὅλη ἐκκλησιαστικὴ μας ζωὴ, παρατηρώντας τοὺς πολλοὺς τύπους καί τὰ πολλὰ σύμβολα, εὐκόλα μπορεί νά τὴ χαρακτηρίσει ὡς τυπολατρικὴ, ἐξωτερικὴ, πού πάντα κινδυνεύει νά ὀδηγηθεῖ καί σὲ κάποια μορφὴ εἰδωλολατρικὴ. Ὅμως αὐτὸς ὁ χαρακτηρισμὸς φανερῶνει μιὰ ἐπιπόλαιη καί ἐπιφανειακὴ ἐξέταση ἀνυποψίαστων ἀνθρώπων.

Κατ' ἀρχὴν, ὅπως θὰ μοῦ δοθεῖ εὐκαιρία νά σημειῶσω σὲ ἄλλη στιγμή, ὁ κίνδυνος τῆς τυπολατρίας καί κάποιας μορφῆς εἰδωλολατρίας δέν εἶναι ἀνύπαρκτος στὴ χρῆση τῶν τύπων καί τῶν συμβόλων. Ἐκεῖνο πού πρέπει ἰδιαιτέρως τώρα νά ὑπογραμμισθεῖ εἶναι πὼς ἡ χρῆση αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀδήριτη ἀναγκαιότητα.

Ἐπειδὴ ἡ φετινὴ μας σὺνάξη ἔχει ὡς γενικὸ θέμα «Τὰ Σύμβολα καί ὁ συμβολισμὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» καί στὴ συνέχεια εἰδήμονες πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι θὰ μᾶς ἀναπτύξουν τὰ ἐπὶ μέρους θέματα, τοὺς ὁποῖους θὰ ἀκούσουμε μὲ πολλὴ χαρὰ καί ἰκανοποίηση, ἐγὼ εἰσαγωγικὰ θὰ περιορισθῶ στὸ νά κάμω κάποιες ἀναφορές.

Κατ' ἀρχὴν πρέπει νά σημειωθεῖ πὼς «ἡ χρῆσις τῶν συμβόλων εἶναι καθολικὸν φαινόμενον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, οὕτως ὥστε ἀπὸ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως δύναται νά λεχθῇ μετ' ἀπολύτου ἀκριβείας καί βεβαιότητος ὅτι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἀνθρώπου κινεῖται μέσα εἰς ἓναν

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

* Ἐπισκόπου Ἀγγελίου Εὐθυμίου, ΑΘΩΟΣ (ἀπάντηση σὲ 56 ἐρείσματα τῆς ἀπιστίας).

* Πρωτοπρ. Γ. Μεταλληνού, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.

* Καθηγ. Μάρκου Α. Σιώτη, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

* Καθηγ. Ἰωάννου Φουντούλη, ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ, τόμοι Α' καί Β'.

* Καθηγ. Βλασίου Φειδᾶ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (988 - 1988).

* Καθηγ. Ἀνδ. Θεοδώρου, ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔῶ ΑΛΛΗΛΟΥΪΑ (ἐρμηνευτικὸ σχόλιο στὴ Νεκρώσιμη Ἀκολουθία).

* Ἀγ. Γρηγορίου Νύσσης, ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ (εἰσαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια ἀρχιμ. Π. Μπρούσαλη).

* Ἀρχιμ. Συμεῶν Π. Κούτσα, Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Γιατί, πότε καί πὼς νηστεύουμε.

* Ἀρχιμ. Νικ. Ι. Πρωτοπαπά, ΕΙΣ ΕΠΙΓΝΩΣΙΝ ΘΕΟΥ. Κυριακοδρόμιο στὶς εὐαγγελικὰς περικοπές.

κόσμον συμβόλων... Εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ὁ κόσμος εἶναι κόσμος συμβόλων καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐν μέσῳ αὐτοῦ εἶναι ζωὴ ἐν μέσῳ ἑνὸς κόσμου συμβόλων... Ἡ συμβολικὴ σκέψις, ὡς μέσον ἐκφράσεως τῶν διανοημάτων τοῦ πνεύματος καὶ ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων, ἐκδηλοῦται καὶ κυριαρχεῖ εἰς ὅλας τὰς ἐπιστήμας. Ἔτσι ἔχουμε σύμβολα μαθηματικά, ἀλγεβρικά, γεωμετρικά, ἀστρονομικά, φυσικά, μετεωρολογικά, ὑδρογραφικά, χημικά, φιλολογικά, αἰσθητικά, ποιητικά, κοινωνικά κ.ἄ. Μιὰ ὅμως ἐκ τῶν σπουδαιότερων κατηγοριῶν συμβόλων εἶναι ἡ τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων. Καὶ αὐτὸ ὡς ἐκ τῆς θρησκείας, ποὺ ἐκφράζει τὴν αἰωνίαν οὐσίαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ποὺ τείνει πρὸς τὸ ὑπερέραν, τὸ ὑπεραισθητόν, τὸ μυστικιστικὸν καὶ τὸ συμβολικὸν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ μέχρι τῶν πλέον ἐξελιγμένων μορφῶν τῆς θρησκείας, ἐγίνετο καὶ γίνεται χρῆσις συμβόλων, ἥτοι παραστάσεων αἰσθητῶν φυσικῶν ἀντικειμένων ἢ πραγμάτων ἢ χρωμάτων ἢ ζώων ἢ πτηνῶν ἢ προσώπων μὲ συμβολικὴν ἢ ἀλληγορικὴν ἔννοιαν» («Νεώτερον ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικὸν» τόμος 17ος σελ. 363-364).

Ἡ ἀποψη ποὺ μετέφερα γιὰ τὴν καθολικὴν χρῆσις τῶν συμβόλων εἶναι μιὰ ἀναμφισβήτητη πραγματικότητα. Εἶναι δὲ ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὸ τὸ σημεῖο, ποὺ ἀναφέρεται στὴ χρῆσις τους μέσα στὴ θρησκευτικὴ ζωὴ.

Ἡ φύσις τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς εἶναι τέτοια μὲ τὸ χαρακτήρα τῆς τὸν ὑπερκόσμο καὶ ὑπεραισθητὸ καὶ μὲ τὴν ἀναφορὰ τῆς σὲ «ἀνέκφραστες καὶ ἀπερινόητες καὶ ἀκατάληπτες» ἀλήθειες, ποὺ τὴν ἀναγκάζουν νὰ χρησιμοποιεῖ μιὰν ἄλλη «γλῶσσα», πέρα τῆς συνηθισμένης, τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις στὶς καθημερινές μας συναλλαγές καὶ ἐπικοινωνίες.

Ἡ «γλῶσσα» τῆς τέχνης, τῆς εἰκόνας, τῶν τύπων, τῶν συμβόλων, εἶναι μιὰ ἔσχατη λύση, γιὰ νὰ προσεγγίσει καὶ νὰ «ὑποψιασθεῖ» κανεὶς τίς καταστάσεις ἐκεῖνες, ποὺ περνοῦν τὰ ὅρια τῶν «βλεπομένων». Ἐχει γραφεῖ ἀπὸ τὸ Ρώσσο Θεολόγο Παῦλο Εὐδοκίμοφ, καὶ εἶναι πολὺ σημαντικό, τὸ ἔξης: «Στὰ ἑλληνικὰ οἱ λέξεις "σύμβολο" καὶ "διάβολος" ἔχουν τὴν ἴδια ρίζα "βάλλω" ἐνῶ ὅμως ὁ διάβολος χωρίζει (διαβάλλει, βάζει χώρια), τὸ σύμβολο ἐνώνει (συνβάλλει, βάζει μαζί). Πράγματι, τὸ σύμβολο εἶναι μιὰ γέφυρα ποὺ συνδέει καὶ ἐνώνει τὸ ὄρατο καὶ τὸ ἀόρατο, τὸ γήινο καὶ τὸ οὐράνιο, τὸ ἐμ-

πειρικὸ καὶ τὸ ἰδεῶδες» («Περὶ ὕλης καὶ τέχνης», σελ. 113).

Νὰ μείνουμε ἰδιαιτέρως στὸ ὅτι «τὸ σύμβολο εἶναι μιὰ γέφυρα ποὺ συνδέει καὶ ἐνώνει τὸ ὄρατο καὶ τὸ ἀόρατο, τὸ γήινο καὶ τὸ οὐράνιο, τὸ ἐμπειρικὸ καὶ τὸ ἰδεῶδες».

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχει φοβίες καὶ ἐπιφυλάξεις γιὰ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης. Τὰ ὅρια αὐτῆς ἔχουν ἓνα τέρας καὶ πέραν αὐτοῦ ἀρχίζουν τὰ «μὴ βλεπόμενα». Σ' αὐτὰ εἶναι ἀδύναμη καὶ ἀνίσχυρη ἡ παρατήρηση καὶ τὸ πείραμα. Στὸ ὄροσημο αὐτὸ παραιτεῖται ὁ γνήσιος ἐπιστήμονας καὶ παρουσιάζεται ὁ ἄνθρωπος, ποὺ στοχάζεται, ὑποψιάζεται, ἀμφιβάλλει, διστάζει, ἀρνεῖται ἢ πιστεύει. Σ' αὐτὴ του τὴν ἀναζήτησις ἀρχίζει μιὰν ἄλλη «γλῶσσα». Ἡ γλῶσσα ποὺ στηρίζεται στὴν ὀρθολογιστικὴ σκέψις, στὴ θεϊκὴ νοοτροπία καὶ στὰ χειροπιαστὰ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα, τοῦ εἶναι ἄχρηστη. Μπορεῖ τώρα νὰ λαμβάνει τὴν εἰκονολογικὴ, τὴν αἰσθητικὴ, τὴ «μυθικὴ», τὴν ἀποφατικὴ, τὴν ἀνορθολογικὴ καί, γιὰ νὰ ἔλθουμε περισσότερο στὸ θέμα μας, τὴν συμβολικὴ.

Τὰ μεγάλα, τὰ ἔσχατα καὶ ὀριακά, ὅπως λέμε, θέματα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, γιὰ νὰ τὰ προσπελάσουμε καὶ νὰ τὰ προσεγγίσουμε καὶ νὰ τὰ «ψηλαφήσουμε», πρέπει νὰ ρίξουμε κάποιες «γέφυρες». Χωρὶς αὐτὲς τίς γέφυρες ἀδυνατοῦμε νὰ πλησιάσουμε τὴν ἄλλη «ὄχθη».

Μία ἀπὸ τίς γέφυρες αὐτὲς εἶναι καὶ ἡ «συμβολικὴ γλῶσσα», τῆς ὁποίας κάμνει μεγάλη χρῆσις ἡ Ἐκκλησία μας στὴ λατρευτικὴ καὶ μυστηριακὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὴν τὴν κατήχησις καὶ τὴ διδασχὴ τῆς.

Ἡ «συμβολικὴ» αὐτὴ γλῶσσα συμβάλλει τὰ μέγιστα στὸ νὰ καταστήσουμε ἐγγύτερές μας τίς ἀλήθειες «τῶν μὴ βλεπομένων». Πραγματικά, ὅπως ἀναφέρεται σ' ἓνα ξένο φιλοσοφικὸ λεξικό: «σὲ κάθε συμβολισμὸ χρησιμοποιοῦνται ἰδέες δανεισμένες ἀπὸ στοιχειώδεις ἀλλὰ πῶς ἐνορατικὲς σχέσεις, γιὰ νὰ ἐκφράσουν σχέσεις ποὺ λόγῳ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἰδεῶδους ιδιότητός τους, δὲν μποροῦν νὰ ἐκφραστοῦν ἀπ' εὐθείας» («Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας», Andre Lalande, τόμος 9ος σελ. 1360).

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ σύμβολο συμβάλλουν. Στὰ «σύμβολα» χρησιμοποιοῦμε, δανειζόμεστε στοιχεῖα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, συγκεκριμένα καὶ γνωστὰ καὶ φανερά, ποὺ γίνονται «γέφυρες» γιὰ νὰ μᾶς ὀδηγήσουν στὶς πραγματικότητες τῶν «μὴ βλεπομένων».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

1) Συμφώνως πρὸς τὰ προαναγγελθέντα, συνήλθεν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, καὶ τῆ συμμετοχῆ τῆς Α.Θ. Μακαριότητος, τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου, συνοδευομένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἀξώμης κ. Πέτρου καὶ Ἀκκρας κ. Πέτρου, τῆς Α. Μακαριότητος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφείμ, συνοδευομένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Περιστερίου κ. Χρυσοστόμου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Νικηφόρου, τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ Ἀκκρας κ. Πέτρου, ἐπροσωποῦντων τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, καθὼς καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆ σήμερον, Τρίτη 14η Δεκεμβρίου 1993, Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος ἐν Φαναρίῳ, ἣτις ἠξιολόγησε τὰς, εἰς ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων τῆς κατ' Ἰούλιον μῆνα ἐ.ἔ. συνελθούσης Μείζονος καὶ Ὑπερτελοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, δοθείσας ὑποσχέσεις καὶ διαβεβαιώσεις τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ.κ. Διοδώρου ὅτι ἀπεχώρησε τῶν χώρων τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τῶν ὁμοιόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἰς οὓς ἐπραγματοποίησεν ἀντικανονικὴν εἰσπήδησιν, ὡς καὶ τὴν ὑπόσχασιν αὐτοῦ ὅτι ἐν τοῖς ἐφεξῆς θὰ ἀποφεύγῃ τοιαύτας ἐνεργείας, διαταρασσούσας τὴν ἐνότητα καὶ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὴν κοινωσίαν μετὰ τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος καὶ τῆς Σιωνιτιδος Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Κύπρου καὶ Ἑλλάδος καὶ μνημονεύηται καὶ πάλιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις.

2) Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς τῆ ποιητῆ τῆς καθαιρέσεως ὑποβληθέντας δύο τέως Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων νῦν μοναχοὺς Τιμόθεον καὶ Ἡσύχιον, ἔκρινε ὁμοφώνως αὐτοὺς ὡς τελούσας εἰσέτι ὑπὸ τὴν κανονικὴν ποινὴν ταύ-

την καὶ θεωρεῖ ἀπαραίτητον ὅπως, ἐφ' ὅσον ἐπιδείξουσιν οὗτοι εἰλικρινῆ μεταμέλειαν καὶ ἐκζητήσουσιν ἐγγράφως τὸ ἔλεος καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀποφανθῆ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως αὐτῶν νεωτέρα Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος.

3) Ὡς πρὸς τοὺς τιμωρηθέντας τέσσαρας τέως κληρικούς, τοὺς ὁποίους καὶ ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἀπέλυσε τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ καὶ ἀπηγόρευσε αὐτοῖς τὸ μνημόσυνον τοῦ ἑαυτοῦ ὀνόματος, ἡ Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος ἔκρινεν αὐτοὺς ὡς ἀσυγχωρήτους, διότι παραμένουν ἐν τῇ ἀμετανοήσιᾳ αὐτῶν, εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὰς ἐπιβληθείσας αὐτοῖς κανονικὰς ποινὰς.

4) Ἡ Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος ἐθεώρησε καὶ τὴν ψυχοφθόρον καὶ σκανδαλοποιὸν συμπεριφορὰν καὶ δραστηριότητα τοῦ λαϊκοῦ Νικολάου Σωτηροπούλου, τόσο ἐν Ἑλλάδι ὅσον καὶ ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Αὐστραλίας, συγχρωτιζομένου μετὰ σχισματικῶν καὶ ὑποκινούντος τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ εἰς ἀνταρσίαν καὶ ἀπειθειαν εἰς τὴν κανονικὴν Ἐκκλησίαν, περιφρονούντος δὲ καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενου τὰς ἀποφάσεις τῆς προηγουμένης Μείζονος καὶ Ὑπερτελοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ἔγνω ἐπιβαλεῖν αὐτῷ τὴν ποινὴν τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ τῆς ἀποκοπῆς ἐκ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιστῆσαι δὲ τὴν προσοχὴν τῶν συμφρονούντων καὶ συγχρωτιζομένων αὐτῷ.

5) Οἱ ἀνωτέρω ἐφ' ὅσον ἀνανήψουν καὶ ζητήσουν τὸ ἔλεος τῆς Ἐκκλησίας εἰλικρινῶς, θέλει παρασχεθῆ αὐτοῖς ἡ συγγνώμη αὐτῆς ὡς στοργικῆς Μητρὸς πάντων τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν.

6) Τὰ ἀνωτέρω ἀνακοινούνται εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, σὺν τῇ δηλώσει ὅτι οἱ πνευματικοὶ αὐτοῦ ποιμένες ἀγρυπνοῦν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς κανονικῆς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τάξεως.

Φανάριον, τῆ 14η Δεκεμβρίου 1993.

Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ*

Ὁ ἄνθρωπος ὁσαύποτε ἀγαθὰ ἔργα καὶ ἂν ἔπραττε καὶ ἂν ἀκόμη ὑποθέσωμεν ὅτι ἐξετέλει ὅλον τὸν Εὐαγγελικὸν Νόμον, ἦτο τελείως ἀδύνατον νὰ ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπανεύρη τὸν Παράδεισον, τὸν ὁποῖον ἐστέρησεν εἰς τούτον ἡ ἁμαρτία τοῦ Γενάρχου²⁶. Ἡ Θεία Δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ τὸν ἄμεσον θάνατον καὶ ὄλεθρον τοῦ ἀγνώμονος παραβάτου. Ἡ Θεία Ἀγαθότης ζητεῖ τὴν συγχώρησιν τοῦ ἐνόχου. Τὴν ἀκαμψίαν τῆς Θείας Δικαιοσύνης καὶ τὴν ἄκραν

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀντωνίου

ἐπιείκειαν τῆς Θείας Ἀγαθότητος συμβιβάζει, οὕτως εἰπεῖν, ἡ Πανσοφία τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία εὕρισκει τὸ μέσον τῆς σωτηρίας, ὅπερ πλήρως θὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν Θεϊαν Δικαιοσύνην. Ἡ λύσις ἡ ὑποδειχθεῖσα ὑπὸ τῆς Θείας Σοφίας ἦτο ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος θὰ ἐλάμβανεν ἀνθρώπου μορφήν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ θὰ προσέφερεν Ἐαυτὸν θυσίαν, διὰ τῆς ὁποίας καὶ ἡ Θεία Δικαιοσύνη πληρέστατα θὰ ἰκανοποιεῖτο καὶ ἡ Θεία Ἀγαθότης θὰ ἠδύνατο νὰ συγχωρή. Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Σωτῆρος εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀπέριου καὶ ἀσυγκρίτου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον, ὡς τονίζει εἰς περίφημον ἐπιστολὴν εἰς τὴν πλέον σοφῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ μία τῶν εὐγενεστερῶν αὐτῆς μορφῶν, ὁ Ἅγιος Ἰσιδώρος ὁ Πηλουσιώτης (360-440 μ.Χ.). Ἴδου τὶ γράφει ὁ εἰρημένος Πατήρ: «Οὐδὲν οὕτως Θεῷ περισπούδαστον, ὡς ἀγάπῃ δι' ἦν καὶ ἄνθρωπος γέγονε, καὶ μέχρι θανάτου ὑπήκοος. Διὰ τοῦτο γὰρ ἡ πρώτη κλήσις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀδελφοὶ δύο γεγονασιν, ἐνδειξαμένου διὰ τῶν προομιῶν εὐθὺς τοῦ Πανσόφου Σωτῆρος, ὅτι πάντας τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀδελφικῶς συνάπτεισθαι βούλεται. Ἀγάπης τοίνυν μηδὲν ἡγώμεθα προτιμότερον, ἢπερ συνδεῖ πάντα, καὶ ἐν ὁμοιοῖα συμφερούση φυλάττει»²⁷. Οὕτω τὸ Δεύτερον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐκπληρῶν πᾶσαν Προφητείαν ἀναφερομένην εἰς τὸ Πρόσωπόν Του, ἀναδέχεται νὰ ἀντικαταστήσῃ

τὸν ἐνοχὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Ἴδου τὸ Προφητικὸν πνεῦμα τὶ προκηρύσσει περὶ τῆς ἀπολύτου ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς, τὴν ὁποῖαν θέτει ἀνωτέραν ὅλων τῶν θυσιῶν: «ἰδοὺ ἤκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεὸς μου»²⁸. Ἡ θεόπνευστος Ἁγία Γραφή ἀναφερομένη εἰς τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου καὶ δὴ καὶ μάλιστα τὸν ἐπονειδιστὸν θάνατόν Του, ἄλλοτε μὲν ἐξαιρεῖ τὴν ὑπακοήν, τὴν ὁποῖαν ἔδειξεν ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς «γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ»²⁹, ἄλλοτε δὲ παρουσιάζει τὰ παθήματα τοῦ σταυροῦ ὡς γενόμενα ἐξ ἀγάπης ὑπὲρ τῆς ἁμαρτωλοῦ ἀνθρωπότητος³⁰. Ὁμοίως ἡ Ἁγία Γραφή ἀποδίδει εἰς τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος τὸν χαρακτήρα θυσίας ἐξίλαστικῆς, τὴν ὁποῖαν προσέφεραν ὁ Κύριος ἀνθ' ἡμῶν «γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα»³¹ καὶ ἀναλαβὼν τὰς ποινὰς καὶ ἀκολουθίας τῆς ἁμαρτίας, «ἦν αὐτὸς οὐκ ἔγνω»³², πρὸς ἐξαγορὰν τοῦ κόσμου ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου. Περὶ τῆς ἐξίλαστικῆς θυσίας τοῦ Κυρίου, ὡς θυσίας ἀντιπροσωπευτικῆς καθαιρούσης τὴν ἐνοχὴν τῆς ἁμαρτίας ὁ Μέγας Ἀθανάσιος (295-373 μ.Χ.) παρατηρεῖ, ὅτι «ὑπὲρ πάντων τὴν θυσίαν ἀνέφερεν ἀντὶ πάντων τὸν ἑαυτοῦ ναὸν εἰς θάνατον παραδιδούς, ἵνα τοὺς μὲν πάντας ἀνυπευθύνους καὶ ἐλευθέρους τῆς ἀρχαίας παραβάσεως ποιήσῃ»³³. Οὕτω τὸ ἡθικὸν Πρότυπόν μας, ὁ Κύριος, τόσον διὰ τῆς ἀγίας ζωῆς του, ὅσον καὶ διὰ τοῦ ἀγίου θανάτου του ἐγένετο ὁ Σωτὴρ μας. Ἐπομένως κατὰ τὸ ἅγιον παραδειγμά του ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀσκῶμεν τὴν ὑπακοήν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Πολλοὶ ὅμως ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀγνοοῦν «ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν»³⁴, διατάζουν νὰ δεχθοῦν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θὰ ἐδέχετο νὰ κατέλθῃ ἐκ τῆς θείας Αὐτοῦ δόξης καὶ μεγαλοπρεπειᾶς καὶ ζῆσῃ ἐπὶ γῆς ταύτης ὡς ἀπλοῦς ἄνθρωπος βίον στερήσεων καὶ κακοπαθειῶν καὶ τέλος παραδώσῃ ἑαυτὸν ἐκουσίως ὡς θῦμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Θείας Δικαιοσύνης ἀντὶ τοῦ ἐνόχου ἀνθρώπου. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀ-

28) Ψαλμὸς, 39, 8-9. Ἐβραίους, 10, 7.

29) Φιλιπησίους, 2, 8. Ρωμαίους, 5, 19.

30) Γαλάτας, 1, 4, 2, 20. Α' Κορινθίους, 15, 3, 5, 7.

31) Γαλάτας, 3, 13.

32) Β' Κορινθίους, 5, 21.

33) Μεγάλου Ἀθανασίου, Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, 20, Β.Ε.Π., σελ. 90-91, τόμος 30, Ἀθήναι, 1962.

34) Α' Ἰωάννου, 4, 8.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 662 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1993 τεύχους.

26) Πρβλ. Ρωμαίους, 5, 12.

27) Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, Ἐπιστολὴ 10η, Εὐσεβίῳ Πρεσβυτέρῳ «ὅτι οὐδὲν μείζον ἀγάπης, ἐν ᾧ ἀποδείξεις ἔχει τὰς ἀδελφικὰς ζυγάδας», Βιβλίον, I, MPG. 78, 185.

γνοούν την δύναμιν τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία εἰς τὸ ποιητικὸν καὶ διδακτικὸν Ἴερὸν Βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ἔσση Ἀσμάτων, λέγεται ὅτι εἶναι ἰσχυρὰ ὡς ὁ θάνατος: «ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη»³⁵. ἔαν δὲ τοιαύτη εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ πεπερασμένου ἀνθρώπου, ὁποία θὰ εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ ἀπείρου Θεοῦ; Ἡ ἀγάπη τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς πρὸς τὸν πεσόντα ἄνθρωπον ἀναμφισβήτως ὑπῆρξεν ἀσυγκρίτως μεγαλύτερα τῆς τῶν ἀνθρώπων, διότι ὡς διδάσκει καὶ ὁ θεῖος Παῦλος ὁ Θεὸς δὲν ἐλυπήθη οὔτε αὐτὸν τὸν μονογενῆ Υἱὸν του, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν παρέδωκεν αὐτὸν εἰς θάνατον: «τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν»³⁶.

Ἡ ἐνοσάρκωσις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ εὐ-γλωττον καὶ τρανὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀπείρου καὶ ἀνεκφράστου ἀγάπης καὶ συγκαταβάσεως τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κλίνας οὐρανοὺς κατέρχεται εἰς τὴν γῆν, καλεῖται Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, γεννᾶται ἐκ πτωχῆς Παρθένου, ἀνακλίνεται ἐν τῇ φάτνῃ³⁷, ζῆ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ὡς πτωχὸς ξυλουργός³⁸, περιέρχεται μετὰ ταῦτα πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ὡς πτωχὸς κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου ταλαιπωρούμενος καὶ κακοπαθῶν, ἐν κόπῳ καὶ στενοχωρίᾳ, καταδιωκόμενος καὶ ἐπιβουλεύμενος, «οὐκ ἔχων, κατὰ τὸν Ἴερὸν Εὐαγγελιστὴν, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη»³⁹, νύκτα καὶ ἡμέραν προσευχόμενος καὶ κατ' ἰδίαν καὶ δημοσίᾳ: «ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι»⁴⁰ «καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ»⁴¹ καὶ ἀκαταπαύστως διδάσκων τὸν θεῖον λόγον ἐν μέσῳ τοῦ ἀφορήτου καύσανος τοῦ θέρους καὶ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ δριμυτάτου ψύχους τοῦ χειμῶνος. Ταῦτα πάντα καὶ ἄπειρα ἄλλα εἶναι ἰκανά, ὅπως ἀποδείξωσι τὴν ὄντως μεγίστην ἀγάπην καὶ συγκατάβασιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὴν ἀγάπην ταύτην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον ἀναδεικνύει ἀνυπέροβλητον καὶ μοναδικὴν τὸ ἐξόχως μέγα γεγονός τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ Θυσίας τοῦ Μονογενοῦς Αὐτοῦ Υἱοῦ. Ὁ ἐνσαρκωθεὶς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ πρὸς ὀλοκλήρωσιν τοῦ κοσμοσωτηρίου ἔργου Του ἀνέρχεται ἐκουσίως ἐπὶ τοῦ ξύλου τῆς ἀτιμώσεως, ἵνα ἀποθάνῃ ἐπὶ τοῦ μετὰ ταῦτα κατασπάντος τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, τὸν ὀδυνηρότατον καὶ ἀτιμώτατον τῶν θανάτων, ἐν μέσῳ φοβε-

ρῶν καὶ φορικῶν ἀλγηδόνων τοῦ σώματος, μυκτηριζόμενος καὶ ἐμπαιζόμενος⁴² καὶ λοιδορούμενος⁴³ καὶ βλασφημούμενος⁴⁴ ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ὑπὲρ τῶν ὁποίων τὴν ὑψίστην ἐκείνην θυσίαν ἐπετελεῖ, ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ τῶν φίλων καὶ αὐτῶν τῶν Μαθητῶν Του⁴⁵, τέλος δὲ ἐκπληρῶν πάντα νόμον συσταυροῦται ἐν μέσῳ δύο διαβοητῶν κακούργων, ἵνα ἱκανοποιήσῃ τὴν ἄκρως ἐξωργισμένην Θεῖαν Δικαιοσύνην.

Ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ μεγέθους τῶν φοβερῶν καὶ ἀνηκούστων παθημάτων, εἰς τὰ ὁποία ὑπεβλήθη ὁ Κύριος, κατὰ τὰς ὑστάτας στιγμὰς τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του. Ὁ μεγαλαφώνοτατος Προφήτης Ἡσαΐας λίαν παραστατικῶς εἰς τὸ περίλαλητον ΝΓ' κεφάλαιον τῆς Προφητείας του ὁμιλεῖ περὶ τῶν φορικῶν παθημάτων τοῦ Πάσχοντος Δούλου τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος ἀγογγύστως καὶ ἀδιαμαρτυρητῶς ὑφίσταται τοὺς χλευασμούς, τὰς βλασφημίας, τὴν δειλίαν⁴⁶ καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν ὑπὸ τῶν φίλων, τὰ ὕβρεις, τοὺς προφηλακισμούς, τοὺς ἤλους, τὰ κτυπήματα καὶ δὴ καὶ μάλιστα τὴν αἰσχύνην τοῦ ἐπονειδίστου ἐκείνου θανάτου, εἰς τὸν ὁποῖον καταδίκασεν ἡ ἀδικία⁴⁷ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ εἰρημένος Προφήτης, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν ἐνάργειαν καὶ σαφήνειαν μετὰ τῆς ὁποίας, ὀκτακόσια περίπου ἔτη πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσοῦ, ἐκθέτει τὰ ἀφορῶντα εἰς Αὐτόν, ὠνομάσθη πέμπτος Εὐαγγελιστῆς, περὶ τῆς ὑποδειγματικῆς πραότητος καὶ ὑπομονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ σημειοῖ: «καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκαῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ»⁴⁸. (Συνεχίζεται)

42) Ματθαίου, 27, 29-31.

43) Α' Πέτρου, 2, 23.

44) Μάρκου, 15, 29.

45) Ματθαίου, 26, 56: «Οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον».

46) Δειλία ὀνομάζεται ὁ σύμμετρος πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀτέλειαν φόβος τοῦ Χριστιανοῦ, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται καὶ κυριαρχεῖ ὡςάκις τίθεται πρὸ τῆς συνειδησεως ἐν χρέος ἠθικὸν καὶ θρησκευτικόν. Περὶ δειλίας ὁμιλεῖ καὶ ὁ Ξενοφῶν εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του Β' 1 § 5.

47) Ἡ ἀδικία εἶναι βδελυκτὴ καὶ μοσητὴ ἁμαρτία, διότι παραβαίνει τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ διαλύει τοὺς κοινωνικοὺς δεσμοὺς καὶ συντρίβει οἰκογενεῖας καὶ ρίπτει αὐτὰς εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀπόγνωσιν. Ὁ Κύριος κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν εἰς τοὺς ἀδίκους θὰ εἴπῃ: «ἀπόσπυτε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας» (Λουκ., 13, 27). ὁ Πλάτων ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» του σημειοῖ: «Πάντες γὰρ ἐξ ἐνὸς στόματος ὑμνοῦσιν ὡς καλὸν μὲν ἢ σωφροσύνη τε καὶ ἡ δικαιοσύνη, χαλεπὸν μὲντοι καὶ ἐπίπονον, ἀκολασία δὲ καὶ ἀδικία ἢδὲ μὲν καὶ εὐτετές κτήσασθαι». Πλάτωνος, Πολιτεία Ε' 363.

48) Ἡσαΐου, 53, 7. Πράξεων, 8, 32.

35) Ἔσση Ἀσμάτων, 8, 6.

36) Ρωμαίους, 8, 32.

37) Λουκά, 2, 78.

38) Μάρκου, 6, 3.

39) Ματθαίου, 8, 20.

40) Ματθαίου, 14, 23.

41) Λουκά, 6, 12.

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ*

«Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου... ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρὸς με... καὶ τότε σὲ εἶδομεν ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε;... Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. ΚΕ', 31-46).

Ἀγαπητοὶ Σύεδροι,

Ἐὰν ἐπιχειρήσουμε νὰ ἐρμηνεύσουμε καὶ ἀναλύσουμε τοὺς ἀνωτέρω λόγους τοῦ Κυρίου, τοὺς ὁποίους θὰ ἀπευθύνει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του κατὰ τὴν ἐσχατολογικὴν ἐκείνην ἡμέρα τῆς ἀπολύτου ἀποδόσεως τῆς δικαιοσύνης, θὰ διακρίνουμε σαφῶς τὴν σφοδρὴ του ἐπιθυμία, ὅτι οἱ ἀνθρώποι του πρέπει νὰ ἐφαρμόζουν εἰς τὴν πράξιν τὴν νέα ἐντολὴ τῆς ἀγάπης πρὸς ὅλον τὸν κόσμον καὶ εἰδικώτερα πρὸς κάποιες συγκεκριμένους τάξεις ἀνθρώπων.

Μὲ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, ὁ Κύριος ταυτίζεται καὶ τοὺς ὀνομάζει «ἀδελφούς» του καὶ δέχεται ὅποιαδήποτε ἀναφορὰ μας πρὸς αὐτοὺς, σὰν ἐνέργεια ἢ ὁποία ἀναφέρεται ἄμεσα πρὸς τὸ Πρόσωπόν του: «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν Ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε».

Παράλληλα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ταυτίζει μὲ τὸ Πρόσωπό Του, ἐπιλέγει καὶ τοὺς φυλακισμένους.

Εἶναι λοιπὸν ἀπολύτως δικαιολογημένη ἡ Ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ διοργανώσει, διὰ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Ποιμαντικοῦ ἔργου καὶ τῆς Θείας Λατρείας, τὴν σημερινὴ Ἡμερίδα, ἢ ὁποία θὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν «Ποιμαντικὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς φυλακαῖς. Διαπιστώσεις - προοπτικαὶ διὰ μίαν καλυτέραν ποιμαντικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος», ὅπως ἀποτυπώνει καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 1432/565/7-5-1993 Ἐγκύκλιον Σημείωμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Χαίρομαι δὲ ἐιλικρινά, γιατί ἡ παρούσα Ἡ-

μερίδα ὑλοποιεῖ τὴν ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 1073/276/19-5-1992 Εἰσήγησίν μου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ὅταν σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσηγούμεν καὶ τὴν διοργάνωση Συνεδρίου μὲ θέμα τὴν ποιμαντικὴν μέριμνα τῶν Φυλακῶν, εἰς τὴν ὁποία ἀνέπτυσσα τὴν ὅλη σύγχρονη προβληματικὴ τοῦ θέματος.

Τότε μὲ Ἀπόφαση τῆς Δ.Ι.Σ., τῆς 12-12-1991 μετὰ τοῦ Αἰδεσμοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου συμμετείχαμε σὲ εἰδικὴ Συνδιάσκεψη γιὰ τοὺς φυλακισμένους καὶ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κερκύρας
καὶ Παξῶν κ. **Τιμοθέου**

ποῦ ἐγίνε ἀπὸ 4-7 Μαΐου 1992 στὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης στὸ Στρασβούργο τῆς Γαλλίας.

Τὴν Συνδιάσκεψη αὐτὴ διοργάνωσε ἡ μεγάλη Πανευρωπαϊκὴ Κίνηση (ASSOCIATION), ποῦ ἐπὶ χρόνια ἀσχολεῖται σοβαρὰ καὶ ὑπεύθυνα μὲ τὸ θέμα ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ σήμερα. Σ' αὐτὴ τὴν Κίνηση συμμετέχουν ὅλες οἱ Ἐκκλησίες τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Κατὰ τὴν ἐν λόγω Συνδιάσκεψη μὲ ἐξέλεξαν παμψηφεί ὡς Μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ νὰ ἐκπροσωπῶ τις Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης. Αὐτὴν τὴν γενομένην τιμὴ τὴν θεωρῶ ὅτι ἀνήκει εἰδικώτερα στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Στὴ συνέχεια ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ συνεδρίασε στὸ Παρίσι καὶ στὴν Κέρκυρα ἀπὸ 29 Ἀπριλίου ἕως 2 Μαΐου 1993, ὅπου ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἐφιλοξένησα τὴν Ἐπιτροπὴ στὴν Ἱερὰ Μονὴ Παλαιοκαστρίτσας.

Κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτώβριον 1993 προβλέπεται μίαν νέα συνάντησις στὴν Οὐγγαρία γιὰ νὰ προετοιμάσουμε τὴν ἐργασία τῆς ὅλης μεγάλης Πανευρωπαϊκῆς Συνδιασκέψεως ποῦ θὰ γίνῃ στὴν ἴδια Χώρα πιθανὸν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1994.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀνέφερα γιὰ νὰ κατανοήσουμε καλύτερα, ὅτι ὅλες οἱ Ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης, Ὁρθόδοξες, Ρωμαιοκαθολικὲς, Ἀγγλικανικὲς καὶ Προτεσταντικὲς ἐπὶ πολλὰ χρόνια σοβαρὰ ἐργάζονται πάνω σ' αὐτὸν τὸν εὐαίσθητο τομέα, ποῦ λέγεται χῶρος τῶν Φυλακῶν.

* Εἰσήγησις εἰς τὴν Ἡμερίδα τῆς 26-6-1993 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὴν ποιμαντικὴν μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας χάριν τῶν Φυλακισμένων.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στὴν παραπάνω κίνηση ἀνέλαβε πρωτοβουλίες, ὅπως προανέφερα. Δὲν εἶναι ὅμως ὀρθὸ νὰ ἀγνοήσουμε, ὅτι καὶ παλαιότερα, ὅταν ὑπηρετοῦσα ὡς Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ποιμαντικοῦ ἔργου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διωργάνωσε παρόμοιο διήμερο Συνέδριο, τὸ ὁποῖο συνεδυσάσθη μὲ ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις σὲ φυλακὲς καὶ ἀναμορφωτήρια τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς.

Τότε εἶχαμε συνεργασθεῖ καὶ μὲ τὸν Γεώργιο Καψάνη (σήμερα εἶναι Κληρικός), ὁ ὁποῖος ἔχει γράψει καὶ διδακτορικὴ διατριβὴ στὸ θέμα ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ.

Ἀσφαλῶς καὶ παλαιότερα, ὅπως καὶ σήμερα, οἱ Ἱερὰς Μητροπόλεις, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν φυλακὲς, διὰ ἐντεταλμένων Κληρικῶν τους ἐπιτελοῦν ἀξιόλογο ἔργο. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀγνοήσουμε τὸ μεγάλο ἔργο ποὺ προσέφερε παλαιότερα ὁ π. Παπαθεοδώρου στὶς ἄλλοτε φυλακὲς «Ἀβέρωφ».

Ἡ σημερινὴ Ἡμερίδα ἐλπίζουμε, ὅτι θὰ ρίψει περισσότερο φῶς στὸ ὅλο θέμα, θὰ μᾶς προβληματίσει καὶ θὰ βοηθήσει νὰ ἀνευρεθοῦν τρόποι ἀναπτύξεως καλύτερης καὶ ἴσως σημαντικώτερης ἐργασίας στὸ θέμα τῶν φυλακῶν.

Ὁ στόχος τῆς Εἰσηγήσεώς μου εἶναι περισσότερο νὰ προβληματίσει τοὺς Συνέδρους, οἱ δὲ ἀναμενόμενες προτάσεις - λύσεις πρέπει νὰ βγοῦν ἀπὸ μία συλλογικὴ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων καὶ ἐμπειρίας ὄλων τῶν Συνέδρων καὶ εἰδικώτερα αὐτῶν ποὺ ἐργάζονται χρόνια στὸν χῶρο ποὺ μελετοῦμε σήμερα.

Θὰ πρέπει δὲ νὰ τονίσω, ὅτι οἱ σημαντικὲς ἀλλαγὲς ποὺ ἔγιναν προσφάτως στὴν Εὐρώπη ἐδημιούργησαν ἐνδιαφέροντα συμπεράσματα γιὰ τὴν δικαιοσύνη καὶ γιὰ τὸ Ἱερατικὸ Σῶμα τῶν Φυλακῶν τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν.

Εἶναι δὲ ἀνάγκη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νὰ συμμετέχει εἰς τὴν ὅλη κίνηση τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τὴν ποιμαντικὴ τῶν Φυλακῶν καὶ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, γιὰτὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν μπορεῖ νὰ ἀξιοποιήσει τὴν τεράστια ἐμπειρία, ἡ ὁποία ἀποκτᾶται εἰς τὸν εὐαίσθητο ποιμαντικὸ τομέα, ἀφ' ἑτέρου δὲ εὐρίσκει πανευρωπαϊκὴ εὐκαιρία νὰ μεταφέρει τὴν ὀρθόδοξη φωνὴ καὶ μαρτυρία τῆς εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης.

Εἰς τὴν Ἱερὰ Μητρόπολή μου, στὴν Κέρκυρα, ὑπάρχουν οἱ πλέον σοβαρὲς - βαρεῖες Φυλακὲς τῆς Ἑλλάδος, ποὺ εἶναι κυρίως γιὰ βαρυ-

ποινίτες ἐγκληματίες' εἶναι μία κλειστὴ αὐστηρὴ φυλακὴ. Σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουν καὶ ἄλλων μορφῶν Φυλακὲς, ποικίλου χαρακτήρος, βαρεῖες - ἐγκληματικὲς, κλειστὲς ἢ καὶ ἀνοικτὲς ἐργαζομένων φυλακισμένων γιὰ φυλακισμένους μικροτέρων παραπτωμάτων.

Στὶς φυλακὲς Κερκύρας, ἔχω εἰδικὸν Ἱερέα, ποὺ προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες του στὴ Θεία Λατρεία, στὴν πνευματικὴ συμπαράσταση καὶ στὶς ἄλλες ἀνάγκες τῶν φυλακισμένων. Προσπαθοῦμε ἐπίσης, στὰ μέτρα τοῦ δυνατοῦ, νὰ ἐπιλύσουμε νομικὰ προβλήματα τῶν φυλακισμένων καὶ γι' αὐτὸ ὑπάρχει συνεργασία μὲ τοὺς Νομικοὺς καὶ τὶς Εἰσαγγελικὲς Ἀρχές.

Ἐπίσης ἐνδιαφερόμεθα σὲ θέματα οἰκονομικῆς συμπαράστασως, φάρμακα, γυαλιά, ρούχα, παπούτσια, τσιγάρα, παιχνίδια (μπάλες, κ.λπ.), καὶ εἶδη ἀτομικῆς τους ἀνάγκης.

Βεβαίως, ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ ἀναπτύξει ἀπεριόριστο καὶ ἐλεύθερο ποιμαντικὸ ἔργο στὶς φυλακὲς, γιὰτὶ αὐτὸ γίνεται πάντοτε μέσα στὰ πλαίσια καὶ τοὺς περιορισμοὺς τῶν ὑφισταμένων Νόμων καὶ Κανονισμῶν τοῦ Κράτους περὶ τῶν Φυλακῶν.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι τώρα τελευταῖα ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία προσπαθεῖ νὰ «φιλελευθεροποιήσει» καὶ νὰ ἀνανεώσει τὸ σωφρονιστικὸ τῆς σύστημα καὶ νὰ τὸ ἐντάξει στὶς σύγχρονες ιδέες καὶ ἀντιλήψεις. Ἡ προσπάθεια ὅμως ἀκόμη εὐρίσκεται ἐν τῇ γενέσει τῆς.

Ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῶν ἐργαζομένων στὶς φυλακὲς Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐξῆς: *Ἡ Φυλακὴ νὰ μὴν εἶναι τόπος τιμωρίας, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐκδικήσεως, ἀλλὰ κυρίως τόπος καὶ εὐκαιρία γιὰ θεραπεία ἀπὸ τὰ τραύματα ποὺ φέρει ὁ φυλακισμένος καὶ ἐπὶ πλέον τόπος παιδείας καὶ προετοιμασίας τοῦ φυλακισμένου, γιὰ νὰ προετοιμασθεῖ δεόντως καὶ νὰ ἐπανενταχθεῖ ὡς φυσιολογικὸ πρόσωπο στὴν Κοινωνία, γιὰ νὰ προσφέρει στὴν Κοινωνία καὶ νὰ ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὴν Κοινωνία.*

Δὲν φταίει πάντοτε ὁ φυλακισμένος ποὺ εὐρίσκεται στὴν φυλακὴ, ἐνίοτε εὐθύνεται ἡ Κοινωνία, ἡ δομὴ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ οἱ κακὲς συγκυρίες. Ἄς ἀναλογισθοῦμε γιὰ λίγο πόσοι πιθανὸν ἐγκληματίες κυκλοφοροῦν ἐλεύθεροι εἰς τὴν σύγχρονη Κοινωνία...

(Συνεχίζεται)

Τὸ θρησκευτικὸ στοιχείο στὴν ποίησι τῆς κ. Λένας Παππᾶ*

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ὁ Πρόεδρος τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιστημονικοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἰωάννου καὶ Ἐριέττης Γρηγοριάδου» Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας κ. Βαρθολομαῖος, ἐπειδὴ ἀπόψε ἐκωλύετο νὰ παραστή στὴν παρούσα ἐκδήλωσι, γιατί ἔπρεπε νὰ βρισκεται σὰ Μέγαρο γιὰ τὴν Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν, μὲ παρεκάλεσε νὰ πῶ δύο λό-

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

για ἐκ μέρους του καὶ ἐκ μέρους ὄλων τῶν μελῶν τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου τοῦ μνημονευθέντος Ἰδρύματος.

Τὸ Ἴδρυμα αὐτὸ ἔχει ὑπὸ τὴν αἰγίδα του τὴν ἀποψινὴ προβολὴ τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τῆς κ. Λένας Παππᾶ, διότι αὐτὸ ἔχει ἐκδώσει σὲ ὠραίες καλλιτεχνικὲς ἐκδόσεις μεγάλου σχήματος τὶς δύο ποιητικὲς συλλογὲς τῆς τιμωμένης, ποὺ φέρουν τοὺς τίτλους «Ἐνδόφωνα» καὶ «Οὐρανοδρόμιο» (Ἀθήνα 1982 καὶ 1992). (Στὶς παραπομπές μας θὰ ἀναφέρωμεν τὴν πρώτη συλλογὴ ὡς Ε καὶ τὴ δεύτερη ὡς Ο).

Ἡ ἐκδοσις τῶν δύο αὐτῶν ποιητικῶν συλλογῶν ἐγίνε ἀπὸ τὸ «Ἐκκλησιαστικὸ καὶ Μορφωτικὸ Ἴδρυμα» γιὰ δύο λόγους:

1. Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι τὸ –προεδρευόμενον ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας κ. Βαρθολομαῖο– Ἐπιστημονικὸ Συμβούλιο τοῦ Ἰδρύματος ἤθελε νὰ μεταδώσῃ τὸ μήνυμα, ὅτι ἡ ὀρθόδοξη χριστιανικὴ πίστις καὶ βιοθεωρία, ποὺ προβάλλονται μὲ τὶς δραστηριότητες αὐτοῦ, δὲν ὀδηγοῦν σ' ἓνα νοσηρὸ θρησκευτικὸ μυστικισμό, ἀλλὰ συναρτῶνται πρὸς ὅλες τὶς ἀξίες τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἐπομένως καὶ πρὸς τὶς αἰσθητικὲς καὶ καλλιτεχνικὲς ἀξίες. Οἱ ἀξίες αὐτὲς ὑλοποιούνται καὶ ἐνσαρκώνονται ὄχι μόνον σ' τοὺς τόνους τῆς μουσικῆς ἢ στὶς ὀπτικὲς μέσα στὸν χῶρο ἐποπτεῖες τῶν χρωμάτων τῆς ζω-

γραφικῆς ἢ τῆς στερεᾶς ὕλης τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς Πλαστικῆς ἢ στὴν χωροχρονικὴ κίνησι τῶν μορφῶν τῆς μιμητικῆς τῆς θεατρικῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ στὶς ὀπτικοακουστικὲς χρονικὲς ἐποπτεῖες τοῦ λόγου τῆς ποιήσεως.

Βεβαίως ἡ Θρησκεία καὶ ἡ Τέχνη εἶναι αὐτόνομες καὶ αὐτοτελεῖς περιοχὲς τοῦ πνευματικοῦ βίου, ποὺ πρέπει νὰ διακρίνονται ἢ μίᾳ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἄλλ' ἢ διακρίσις αὐτὴ δὲν σημαίνει ὅτι ἀνάμεσά τους δὲν ὑπάρχουν πολλὰ σημεῖα ἐπαφῆς, συνδέσμου καὶ ἀλληλοβοηθείας.

Πρῶτα - πρῶτα ἡ Τέχνη παρέχει τὴν ἐξῆς ὑπηρεσία πρὸς τὴ Θρησκεία. Καθὼς στρέφεται ἐλευθέρως πρὸς τὴν κοσμικὴ καὶ ἀνθρωπίνην πραγματικότητα, βλέπει πόσον ἡ πραγματικότης αὐτὴ μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι γυμνή, πτωχὴ, γεμάτη ἀπὸ ἀθλιότητα καὶ πόνου, στερημένη ἀπὸ κάθε λάμψι καὶ πλοῦτο, διψασμένη γιὰ λύτρωσι καὶ σωτηρία. Ἡ Τέχνη λοιπὸν μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γέφυρα, ποὺ ὀδηγεῖ στὴν Θρησκεία. Κάθε γνήσιο καὶ βαθὺ αἰσθητικὸ βίωμα δονεῖ καὶ τὶς θρησκευτικὲς χορδὲς τῆς ψυχῆς μας, φέρνει ἐσωτερικὸν συγκλονισμό, ἀναφλέγει τὴ νοσταλγία τῆς λυτρώσεως καὶ ὑποδαυλίζει τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα. Αὐτὸ ἔκανε τὸν μεγάλο Μπαχ νὰ μὴ διστάξῃ νὰ λέγῃ πὼς σκοπὸς τῆς Μουσικῆς «εἶναι νὰ χρησιμεύῃ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ὡς μέσον, μὲ τὸ ὁποῖο τιμάμε τὸν Θεὸ καὶ ζωογονοῦμε τὸ πνεῦμα μας· μουσικὴ δὲ ποὺ δὲν συμορφώνεται πρὸς τὴν ἀλήθεια αὐτὴ, δὲν εἶναι καθαρὴ μουσικὴ, ἀλλὰ σατανικὸς θόρυβος καὶ δυσαρμονία». Καὶ ὁ ἐξ ἴσου μεγάλος Μπετόβεν διακήρυττε ὅτι «ἀποστολὴ τοῦ καλλιτέχνη εἶναι νὰ φτερουγίσῃ ἕως τὴ Θεότητα καὶ νὰ κομίξῃ τὶς ἀκτίνες τῆς στὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων».

Ἡ Τέχνη δὲν εἶναι μόνον γέφυρα πρὸς τὴ Θρησκεία. Παρὰ τὴν εἶναι μέσον ἐκδηλώσεως τῶν θρησκευτικῶν βιωμάτων καὶ πνευματικῆς-συμβολικῆς παραστάσεως τῆς θείας πραγματικότητος. Ἦδη ὁ Πλάτων, μέσα στὸ «Συμπόσιόν» του, χρησιμοποίησε τὴν ἰδέα τοῦ Ὁραίου, γιὰ νὰ προσδιορίσῃ τὸ Θεῖον, ποὺ ὡς ἀπόλυτο Κάλλος ὑπάρχει αἰώνιο. Βεβαίως οἱ διάφορες καλλιτεχνικὲς μορφές, ὅταν χρησιμεύουν ὡς μέσα ἐκφράσεως τῆς Θρησκείας, εἶναι μόνον σύμβολα ποὺ ἀπλῶς ὑποσημαίνουν τὸ Θεῖον, χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ καταστήσουν προσιτὴ τὴν οὐσία Του. Τὸ Θεῖον στὴν οὐσία Του εἶναι κάτι τὸ μετα-αἰσθητικόν.

* Ὁμιλία, ποὺ ἐγίνε τὴν 12η Μαρτίου 1993 στὴν Ἀθήνα στὸ «Σπίτι τῆς Κύπρου» σὲ λογοτεχνικὴ ἐσπερίδα, ποὺ ὀργανώθηκε πρὸς τιμὴν τῆς ποιητριάς κ. Λένας Παππᾶ-Μαρίνου, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιστημονικοῦ καὶ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἰωάννου καὶ Ἐριέττης Γρηγοριάδου».

Ὅχι μόνον τὸ Ὁραῖον in abstracto μετὰ τὴ μορφή τῆς ὑψίστης ἐννοίας τοῦ κάλλους, ἀλλὰ καὶ τὸ Ὁραῖον in concreto μετὰ τὴ μορφή τῶν διαφόρων ἐποπτικῶν μέσων τῆς Τέχνης μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐκφραστικὸ μέσο τῆς Θρησκείας, ἢ ὅποια, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Ἀπ. Παῦλος, πάντοτε προσφέρει τὸν οὐράνιον «θησαυρὸν ἐν ὀστροκίνοις σκεύεσιν» (Β' Κορ. δ' 7). Ἡ Θρησκεία δὲν ἔχει ἰδικήν της γλῶσσα, γὰρ νὰ ἐκφραστῇ. Τοὺς τρόπους ἐκφράσεως τῶν βαθυτάτων βιωμάτων δανεῖζεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους κύκλους τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπὸ τὴν Ζωγραφικὴν, τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν, τὴ Μουσικὴν, τὴ Λογοτεχνία, ἰδίως τὴν Ποίησιν.

Ἄλλ' ἡ Θρησκεία δὲν ὠφελεῖται μόνον ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν σφαῖρα. Παρὰ τὴν ἀλλοβιοθηθείαν παρέχει εἰς αὐτὴν πολλὰς ὑπηρεσίας, πού κορυφώνονται μέσα στὰ χριστιανικὰ πλαίσια. Ἡ Θρησκεία παρέχει στὸ αἰσθητικὸ βίωμα τὸ ἔσχατο θεμέλιο καὶ μεταφυσικὸ ἀγκυροβόλημα. Εἶναι ἡ πηγὴ καθε ὁμορφιάς.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ τετράστιχο τοῦ Γκαίτε. Στὸν πρῶτο στίχο παρουσιάζει μὴ κοπέλλα, τὴ Σουλείκα, νὰ κυττάξῃ τὸ ἑαυτὸν της στὸν καθρέπτη καὶ νὰ διαπιστώσῃ ὅτι εἶναι ὠραία: «Ὁ καθρέπτης μὲ λέγει ὅτι εἶμαι ὠραία». Αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος στίχος. Στὸν δεῦτερο στίχο ὁ Γκαίτε παρουσιάζει τὸν χορὸ τῶν γερόντων, πού κινοῦν μελαγχολικὰ τὸ κεφάλι καὶ λέγουν στὴν κοπέλλα: «Ὅμως καὶ ἡ ἰδική σου ὁμορφία εἶναι παροδικὴ καὶ σὲ λίγο θὰ ἐκλείψῃ». Στὸν τρίτο καὶ τέταρτο στίχο ὁ Γκαίτε, διασώζοντας τὴν ἰδέαν τῆς αἰωνιότητος τῆς ὁμορφιάς, πού ἀπορρέει ἀπὸ τὸ θεῖο κάλλος, παρουσιάζει τὴ Σουλείκα ν' ἀπαντᾷ τοὺς γέροντες μετὰ τὴν ἐξῆς ἐκφράσει: «Καὶ ὅμως μέσα στὸν Θεὸ εἶναι αἰωνία ἡ ὁμορφία. Σεῖς, βλέποντας ἐμένα, εἶναι σὰν νὰ βλέπετε Ἐκεῖνον. Δὲν εἶμαι τίποτε ἄλλο παρὰ μία στιγμιαία ἀναλαμπὴ τοῦ αἰωνίου κάλλους!».

Ἐὰν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ ὁ Γκαίτε φαντάζονται τοὺς ποιητὰς νὰ ἐνδιαπύωνται μέσα στὰ ἱερὰ ἄλση τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἐκεῖ νὰ δέχονται τὴν ἐμπνεύσει τους ἀπὸ τὴν Μοῦσιν καὶ τὴν Χάριτες τοῦ Διὸς, πού καταπέμπονταν εὐμενῶς ἀπὸ τὸν Ὀλυμποῦ ἔὰν τοὺς φαντάζονταν νὰ πίνουν νερὸ ἀπὸ τὴν Κασταλλία πηγὴν, πού τοὺς δημιουργοῦσε τὴν ἔκστασι ἐκεῖνη, ὑπὸ τὴν ὅποια μορφοποιούσαν τοὺς στίχους τῶν ἔὰν λοιπὸν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ ὁ Γκαίτε χρησιμοποιοῦσαν τὴν βαθυστόχαστες αὐτὲς εἰκόνες καὶ τὴν συμβολικὰς αὐτὲς παραστάσεις, ἤθελαν νὰ ἐπισημάνουν τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ Θρησκεία εἶναι τὸ ἄριστο θεμέλιο τῶν αἰσθητικῶν ἀξιών καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν βιωμάτων.

Ἡ Θρησκεία δὲν παρέχει μόνον ἀναρίθμητα θέ-

ματα καλλιτεχνικῆς ἐμπνεύσεως. Ἐπὶ πλέον ὑποβοηθεῖ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ καλλιτέχνη, διότι δαμάζοντας τὰ ζωικὰ πάθη καὶ τὴν ἐνοστικώδειν παρορμήσεις, συντελεῖ στὴ δημιουργίαν καθαρῶν αἰσθητικῶν βιωμάτων, πού δὲν νοθεύονται ἀπὸ ἡδονιστικὰς ἢ χρησιμοθηρικὰς ῥοπὲς καὶ ἐπιδιώξεις, ἀλλὰ συναρτῶνται πρὸς τὴν ἀνώτερον πνευματικὴν ζωὴν, τὸ ἠθικὸ χρέος καὶ τὴν κοινωνικὴν εὐθύνην.

Ἰδίως ὁ Χριστιανισμὸς δημιούργησε τοὺς ἀρίστους ψυχολογικοὺς ὅρους ἀναπτύξεως τῆς καλλιτεχνικῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνθήσεως τῆς Τέχνης. Ὅπως λέγει ὁ Chateaubriand, ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία καὶ ἡ χριστιανικὴ βιοθεωρία χάρισαν ἀνεξάντλητες πηγὰς ἐμπνεύσεως, ἄγνωστες πρὶν, ἔδωσαν νέα βασικὰ συναισθήματα, νέους πόθους, ἄνοιξαν νέους ποιητικοὺς ὁρίζοντες. Ὁ ἐσωτερικὸς ἀγὼνας τῆς ψυχῆς καὶ ἡ τάσις πρὸς τὸ ἄπειρον πλούτισαν ἐξαιρετικὰ τὴν ποιητικὴν φαντασίαν. Γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Χριστιανισμὸ ἔγινε ἡ ἀληθινὴ ψυχανάλυσις, ἡ ἀνάλυσις τῶν παθῶν, τῶν χαρακτήρων, τοῦ πόνου. Καὶ αὕτη ἡ ψυχολογικὴ ἐμβάθυνσις ἦταν πρὸς ὄφελος τῆς ποιήσεως. Μὰ δὲν εἶναι μόνον ὁ κόσμος τῆς ψυχῆς, πού χάρισε νέους ὁρίζοντες στὴν ποίησιν. Καὶ ἡ φύσις, θεωρουμένη κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ξαναβροῦκε τὸ ἀληθινὸ της μεγαλεῖο καὶ μπόρεσε νὰ διηγηθῇ τὴν δόξαν τοῦ Πλάστη.

Ὁ ἀείμνητος χριστιανὸς λογοτέχνης Γ. Βερίτης, σ' ἕνα ὠραῖο δοκίμιό του μετὰ τίτλο «Ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία καὶ ὁ καλλιτέχνης» (περ. «Ἀκτίνες» 1947, σ. 157), εἶχε γράψῃ τὰ ἐξῆς: «Τὰ χελιδόνια τῆς χαρᾶς. Οἱ χριστιανοὶ καλλιτέχνες. Μετὰ τὰ χαρούμενα φτερουγίσματά τους σπαθίζουν τὰ ζαφείρια τοῦ καταγάλανου ἀνοιξιάνικου οὐρανοῦ καὶ μὴνάνε τὸ πλῆθισμα τῆς ἀτέλειωτης ἀνοιξῆς, πού ἀρχίζει ἐδῶ καὶ συνεχίζεται στὴν ἀθανασία. Ἐλευθεροῦν τὸ φτερουγισμὰ τους καὶ τὸ κελάδημα καὶ τὸ τραγοῦδι τους, εἶν' ἕνας ὕμνος στὸ φῶς, ἕνα ἀσίγαστο ἀλληλουῖα πρὸς τὸν Θεὸν τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, εἶναι μίαν πρόσκληση, πού ἀπευθύνουν στὴν οἰκουμένην, στὰ πλήθη τῶν ἀλύτρωτων ἀδελφῶν, γὰρ νὰ μποῦνε καὶ αὐτοὶ στὸ φωτοπλημμύριστο παλάτι τῆς πίστεως, γὰρ νὰ χαροῦνε καὶ αὐτοὶ τῆς πνευματικῆς λευτεριάς τὸ τρισευφρόσυνο πανηγύρι. Βλέπουν τὴν Τέχνην σὰν «ἕνα δρόμον πρὸς τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς», ὅπως τὴν εἶπεν ὁ Μωριάς, τὴν βλέπουν νὰ ξεκινᾷ ἀπ' τὸν Θεὸν καὶ νὰ ξαναγυρίσῃ στὸν Θεόν, καθὼς τὸ γράφειν ὁ Σολωμός, συγγράφουν μετὰ τὴν συναίσθησιν, πῶς μπροστά τους βρίσκεται ἡ παναγία Τριάδα, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Ἑρνέστου Ψυχάρη, καὶ ὑψώνουν τὴν Τέχνην σὲ ἱερεῖα τοῦ Θεοῦ, καθὼς ὁ Κλωντέλ τὸ γράφειν».

Ὡστε ἡ ἀλληλοπεριχώρησις καὶ ἡ ἀλληλοενίσχυσις Θρησκείας καὶ Τέχνης εἶναι ὁ πρῶτος λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν Ἐπιστημονικὸν Μορφωτικὸν Ἴδρυμα» ἐξέδωκε τὶς δύο τελευταῖες ἀπὸ τὶς ποιητικὰς συλλογὰς τῆς κυρίας Λένας Παπᾶ.

2. Ὁ δεῦτερος λόγος γιὰ τὴν ἔκδοσι αὐτῆ, – τὸν ὁποῖο θὰ μνημονεύσωμε συνοπτικῶς, διότι στὴ συνέχεια τῆς ἐκτελέσεως τοῦ Προγράμματος τῆς ἀποψινῆς ἐκδηλώσεως ἀσφαλῶς θὰ παρουσιασθῆ διεξοδικώτερον ἀπὸ τὴν εἰδικὴν ὁμιλία τοῦ τ. Προέδρου τῆς Ἐταιρείας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν κ. Ἡλία Σιμοπούλου καὶ ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ποιήματα, ποῦ θὰ ἀπαγγελθοῦν ἀπὸ τὴν κυρία Ἐλβίρα Βλάχου-Λιβαδά–, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ ποίησις τῆς κ. Λένας Παπᾶ μὲ τὴν ἐξαίρετη δομὴ τῶν στίχων τῆς δὲν εἶναι μόνον αὐθόρμητη ἔκφρασις μὲ πηγαῖο λυρισμὸ, ποῦ εἶναι ἀμέσως κατανοητὸς σὲ ὅλους, διότι διακρίνεται γιὰ τὴν σαφήνεια τῶν νοημάτων τῶν καλοδοουλεμένων καὶ εὐστόχων ποιητικῶν διατυπώσεων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλέον διακρίνεται γιὰ τὴν ἔντονη θρησκευτικὴ σφραγιδα καὶ τὸν πλοῦτο τῶν προσωπικῶν χριστιανικῶν συναισθημάτων, ποῦ ἀναβλύζουν ἀπὸ κάθε στίχο τῆς.

Ἡ ὅλη ποίησις τῆς Λένας Παπᾶ καὶ ἰδίως αὐτῆ, ποῦ περιέχεται στίς συλλογὰς «Ἐνδόφωνα» καὶ «Οὐρανοδρόμιο», ἀποκαλύπτει ὄχι μόνον «μεταφυσικὴ ἀγωνία», γιὰ νὰ ἐπαναλάβω τὴν ὠραία καὶ εὐστοχὴ διατύπωσι, ποῦ χρησιμοποίησε ὁ διακεκριμένος λογοτέχνης, Διευθυντῆς τῆς «Νέας Ἐστίας» καὶ Πρόεδρος τῆς Ἑθνικῆς Ἐταιρείας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν κ. Εὐάγγελος Μόσχος στὸν τίτλο τοῦ θαυμασίου ἐκτενοῦς δοκιμίου του γιὰ τὸν Κωστὴ Παλαμᾶ, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἄρσεως τῆς ἀγωνίας αὐτῆς μὲ τὴν ἐπιτεῦξι τῆς λυτρώσεως.

Οἱ χρυσταλλίνης διαυγείας στίχοι τῆς ποιητρίας μας εἶναι τρόπον τινὰ ἀνάπτυξις τῶν στίχων τοῦ Ψαλμοδοῦ: «Ὁν τρόπον ἐπιποθεὶ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεὶ ἡ ψυχὴ μου πρὸς Σε, ὁ Θεός· ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα» (Ψαλμ. μα', 41). Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι οἱ στίχοι αὐτοί, ὅπως καὶ ἄλλοι στίχοι ἀπ' τὸν ἴδιο ψαλμό, προτάσσονται σὲ ὀλόκληρη σελίδα στὰ «Ἐνδόφωνα».

Ἡ φωνὴ τῆς ἐκλεκτῆς ποιητρίας ἐνώνεται τρόπον τινὰ μὲ τὴ φωνὴ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ὁ ὁποῖος στὸν Πρόλογο τῶν «Ἐξομολογήσεων» του ἔλεγεν: «Ὡ Κύριε, ἀνήσυχη εἶναι ἡ καρδιά μας ἕως ὅτου ἀναπαυθῆ σὲ Σένα». Ὡς ἓνα σχόλιο στοὺς λόγους αὐτοὺς ἀντηχεῖ ἡ εὐγλωττὴ ποίησις τῆς κ. Λένας Παπᾶ, ἡ ὁποία μᾶς φέρνει στὸν νοῦ τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου δανοῦ θεολόγου καὶ φιλοσόφου Kierkegaard,

ποῦ ἔλεγεν: «Ὅπως τὸ βέλος τοῦ γυμνασμένου σκοπευτοῦ, ὅταν φεύγῃ ἀπὸ τὴν φαρέτρα, δὲν ζητεῖ πιὰ καμιὰ ἡσυχία γιὰ τὸν ἑαυτό του, πρὶν φθάσῃ στὸν στόχο του, ἔτσι ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε ἀπ' τὸν Θεὸ μὲ κατεύθυνσι πρὸς τὸν Θεὸ καὶ δὲν μπορεῖ πλέον νὰ ἔχῃ ἡσυχίαν, πρὶν βρεθῆ κοντὰ στὸν Θεό». Ὅπως ἡ μαγνητικὴ βελόνα στρέφεται πρὸς τὸν βορρᾶ, ὅπως τὸ ἡλιοτρόπιο στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιο, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ μὴ ἐκφυλισμένου ἀνθρώπου στρέφεται ἐκ φύσεως πρὸς τὸν Θεό.

Οἱ συλλογὰς «Ἐνδόφωνα» καὶ «Οὐρανοδρόμιο», στίς ὁποῖες περιοριζόμεστε, δείχνουν μιὰ τέτοια νοσταλγία καὶ μιὰ τέτοια εὐστοχὴ πορεία. Ἡ σεμνὴ ποιήτρια ξεκινάει ἀπὸ ἀναζήτησι, παρόμοια πρὸς τὴν ἀναζήτησι τοῦ Νίτσε, ποῦ ἔλεγε: «Ὡ ἔλα πίσω μέσα μου, ἀγνωστὲ μου Θεέ, ποῦ εἶσαι ὁ πόνος καὶ ἡ ἐσχάτη εὐτυχία μου». Καὶ ἡ κ. Λένα Παπᾶ ὁμιλεῖ γιὰ τὸν «Μεγάλο Ἄγνωστο, ποῦ καλύπτει τὸ πρόσωπό Του» (E, 21), γιὰ τὸν «Ἀόρατο, Ἀπερινόητο» (E, 66), ἀλλὰ δὲν μένει ἐγκλωβισμένη καὶ αἰχμαλωτισμένη σ' ἓνα τυχόν νικσεικὸ μηδενισμὸ καὶ ἀγνωστοκισμὸ. Ἀντιθέτως ἐρχεται σὲ ζωντανὴ προσωπικὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν Θεὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιὰ νὰ χρησιμοποιήσωμε δειγματοληπτικῶς μερικὰς ἰδικὰς τῆς ἔκφρασις, ἡ ποιήτρια, στὴν ὁποία εἶναι ἀφιερωμένη ἡ ἀποψινὴ βραδυά, παρ' ὅλες τὶς ἀναπόφευκτες σὲ κάθε ἄνθρωπο ἀμφιβολίας, ζῆ «μὲς στὴν ἀνθοφορία τῆς ἐλπίδας» (E, 16)· ἀναζητεῖ τὸν Θεὸ ὡς «βράχο ὅπου σπάει τὸ κύμα τῆς μανιασμένης μας θάλασσας σὲ ἤρεμο φλοῖσφο» (E, 22)· «σὰν τοὺς ἀλχημιστὰς ψάχνει γιὰ τὸ χρυσάφι τοῦ Θεοῦ» (E, 78)· «ὠραῖζει τὴν οὐσία» τῆς καὶ «πραῖνει τὴν ἀγωνία» τῆς «καθὼς λάδι στὴν πληγὴ» (E, 45), ἀναζητώντας νὰ «λάμψη μέσα στὴν καρδιά» τῆς «ὁ ὠραῖος καὶ μόνος Κύριος» ποῦ θὰ τὴν «λυτρώσῃ ἀπ' τὴν παλίρροια τῆς ἀμφιβολίας» καὶ ὡς «τέλειος ἥλιος» θὰ «διαλύσῃ τ' ἀπατηλὰ ὄραματα καὶ τοὺς ἀντικατοπτρισμοὺς» (E, 16). Ἡ ποιήτρια βλέπει τὴν ψυχὴ τῆς «βάτον φλεγόμενην καὶ οὐ κατακαιόμενην», ποῦ ἀναζητεῖ τὸν Θεὸ ὡς «τὸ σύνορο τῆς λευτεριάς τῆς», ὡς τὸν «μόνον ἄξιον δεσμεῖν καὶ λύειν τὴν ψυχὴ τῆς» (E, 21), ὡς Ἐκεῖνον, ποῦ χαρίζει τὴ μεταμόρφωσι τῆς χρυσασπιδας (E, 48).

Ἡ κ. Λένα Παπᾶ ἀνακαλύπτει τὸν Θεὸ παντοῦ, στὸ «χαμόγελο κάθε βρέφους», «στὸ ἀόρατο πολλοστημόριο κάθε ὕλης» (O, 43), «στὸ βλέμμα τοῦ ἀγαπημένου», «στὸ μισάνοιχτο ρόδο καὶ στὴ βαθιὰ πληγὴ» (E, 66), στὴ «μικρὴ γαζία» ποῦ «ἀνθίζει φωτεινὴ στὸ μοναχικὸ σούρουπο» (E, 18). Ὁ Θεὸς «ἀνθίζει τὶς μαργαρίτες καὶ τὰ ρόδα» (E, 38).

«Πράσινες φωνές τὰ δέντρα
συλλαβίζουν ὅλα τὴ λέξη: Θεός.
Πράσινες λέξεις τὰ δέντρα
ἀνθίζουν καὶ καρπίζουν Θεὸ»

(O, 50).

Χαρακτηριστικοὶ εἶναι καὶ οἱ ἐξῆς στίχοι στὸ
ποιήμα «Ἀναγνώριση».

«Ἐγγὺς ὁ ἀπρόσιτος Θεὸς
στὸ χᾶδι τῆς μάνας μου
στὴν ἀνασαιμιὰ τοῦ ἔρωτά μου.
Φανερός ὁ ἀφανὴς Θεὸς
καθὼς ἓνα παιδί ἀχτινοβολαίει
μὲς στοὺς καθρέπτες τοῦ γέλιου του,
ἓνα πουλὶ ὅταν τὸ παίρνουν τὰ φτερά του στὰ

ὑψη» (O, 51).

Στὸν Κύριο ἡ ποιήτρια λέγει:

«Σοῦ φυλάγω προσευχὲς
καὶ αἶνους καὶ δάκρυα·
νὰ τ' ἀποθέσω στὰ πόδια Σου
ν' ἀλαφρώσω ἀπὸ τὸ ἄρρητο βάρος» (E, 18).

Δὲν ὑπάρχει κάτι «γλυκύτερο ἀπὸ μιὰ προσευχὴ
σὲ ὦρα Γεθσημανῆς (E, 37). Χαρακτηριστικὸς εἶναι ὁ
ψίθυρος πρὸς τὸν Θεό:

«Κάθε βράδυ
μὲ τὸ γλυκὸ νερὸ τῆς προσευχῆς
πλένω ἀπὸ τοὺς βρώμικους δρόμους τῆς μέρας,
τὴ λάμψη ντύνομαι τῆς ἀγάπης μου
γιὰ Σένα...
Κάθε βράδυ γονατίζω στὴ σιωπὴ σου,
γυρεύοντας τὴ χαρμωσύνη τῆς παρηγοριᾶς Σου
καὶ μὲς στὸ σκοτεινὸ μου στήθος νοιώθω νὰ
ὀρθορῖζει

μιὰ καλοσύνη καὶ μιὰ πίστη
ὄλο ἐμπιστοσύνη.

Κι ἀφήνομαι νὰ ρεῶ ὀλόκληρη σὲ Σένα
μ' ὅλες τὶς ἀμαρτίες καὶ τὶς ἐλπίδες μου γεμάτη
σὰν ἓνα ρυάκι ποὺ οἱ καρποὶ τὸ φόρτωσαν
ἄνθη καὶ χῶμα
καὶ τρέχει νὰ ἐξαγνιστεῖ στὴ θάλασσά του»
(O, 9).

Ὅταν ἀκούη «τὸ θρόισμα»
τῶν κυμάτων καὶ τῶν φύλλων μέσα στ' ἀγέρι»,
ἡ ποιητικὴ ψυχὴ τῆς κ. Λένας Παππά ἔχει τὸ ἀμε-
σο βίωμα πῶς

«ὅλα εἶναι αἰτίες γιὰ ἐλπίδα
κι ὁ γαλανὸς Θεὸς τῆς ἀγάπης
ἀγρυπνᾷ
πάνω στὸν κόσμον του, γλυκὰ ἰσορροπώντας
τὴν ὁμορφιά του
μὲ τὴ θλίψη...» (O, 18).

Χαρακτηριστικοὶ εἶναι καὶ οἱ ἐξῆς στίχοι στὸ
ποιήμα «Ὁμολογία»:

Μὲς στὴν ἀδιαφορία μου Σὲ καρτεροῦσα
μὲς στὴν ἀπελπισία μου ἔλπιζα σὲ Σένα

Κι Ἐσύ, ἀργὰ πατώντας
ἤρθες νὰ μὲ συναντήσεις
ἀνθίζοντας τὴν κόλασή μου μὲ χαμόγελα,
φέρνοντάς μου πίσω
τὸν χαμένο Παράδεισο καὶ τὶς παιδικὲς
πεταλοῦδες τῆς ἀνοιξῆς
ποὺ εἶχαν φύγει ἀπ' τὸν ἔρημον κήπον μου»

(O, 49).

Ἡ ποιήτρια δὲν συμβιβάζεται μὲ «τὰ ὄσα γεγυ-
μνωμένα» (E, 35), δὲν μπορεῖ νὰ δεχθῆ πῶς εἶναι

«... ἓνα ἄθυρμα,
ἓνα σκύβαλο,
ἓνας κόκκος χῶμα,
... τὸ ἀσήμαντο βροῦο ποὺ τὸ ξερορρίζουν,
τὸ σκουλήκι ποὺ τὸ πατοῦν» (E, 36).

Δὲν θέλει ν' ἀπαρνηθῆ

«τὰ ὠδικὰ πολύχρωμα πουλιὰ
καὶ τὸ ἀρμυρὸ ἄρωμα τῆς θάλασσας,
τὰ τρυφερὰ ἔαρῖνα γασεμαῖα... (E, 71).

Ἡ ζωντανὴ θρησκευτικὴ ἐλπίδα τὴν κάνει στὸ
ποιήμα «Ἀναζήτηση» νὰ διακηρύξη μιλώντας στὸν
Θεό:

«... σὰν τὸ πουλὶ τὸ φοίνικα
θὰ ξαναγεννηθῶ μὲς' ἀπ' τὴ στάχτη μου
μὲ μιὰ νιότη ἀφάνταστη
γιὰ νὰ πετάξω στὸν οὐρανὸ Σου
κατακόρυφα» (E, 16).

Ἀκόμα κι ὅταν νοιώθῃ τὴν ἀπελπισία τῆς ἀμφιβο-
λίας, μέσα τῆς ἀντηχεῖ ἡ φωνὴ τῆς ἐλπιδοφόρας θε-
λήσεώς της:

«Θέλω κι ἐγὼ νὰ μπῶ
στὸν θαυμάσιο κήπον μὲ τὶς εὐωδιές,
τὴ Μεγάλῃ Χάρῃ νὰ στολιστῶ,
στὸν γαλήνιο κόρπον τῆς αἰώνιας ζωῆς ν' ἀπαγ-
γιάσω
κι ἐγὼ θέλω» (E, 31).

Ὁ «Ἄγνωστος» Θεὸς τῆς Κας Λένας Παππά δὲν
εἶναι ἐπομένως ὁ ἄγνωστος Θεὸς τοῦ Νίτσε καὶ τοῦ
θρησκευοφιλοσοφικοῦ ἀγνωστικισμοῦ, ἀλλ' εἶναι ὁ ἀ-
πρόσιτος στὴ διάνοιά μας Θεὸς τῆς «ἀποφατικῆς
Θεολογίας», ποὺ εἶναι καταφανῶς γνωστὸς στὰ πλαί-
σια τῆς Ὁρθοδόξου Χριστολογίας καὶ Σωτηριολο-
γίας. Γι' αὐτὸ ἡ λυρικὴ ποιητριὰ μας ἐξυμνεῖ τὴ Μη-
τέρα τοῦ Λυτρωτοῦ, τὴ Μαρία, ποὺ

«ἀγλαίστηκε σὴν μυστικὴ ἀγάπη
κι ἔμεινε
γιὰ παντοτεινὰ ἢ διαλεγμένη, ἢ ἐκλεκτὴ

.....
μὲς σὴν παρθενικὴ τῆς κίνηση
τῆς ὑποταγῆς» (E, 55).

Ἡ ποιήτρια κ. Παππᾶ ἐκδηλώνει αὐθορμήτως τὴν ὀρθόδοξη εὐσέβειά της μέσα στὸ ὀρθόδοξο «παλιὸ μοναστήρι»:

«Ὀλόκληρη μὲ συνεπῆραν οἱ Ψαλμοὶ
τῶν χρωμάτων: πορφυρό, θαμπό,
ρόδινο, ἀόριστο βασανισμένο κίτρινο κι ἐκεῖνο
ἐδῶ κι ἐκεῖ τὸ σὰν λησμονημένο
ἐλάχιστο κυανό.

.....
Τὸ κάθε τι ἐκεῖ μέσα ἦταν Θεός.
Μαζί του σταυρωνόμουν κι ἀνασταίνομουν
δοσμένη ὅλη σὴν πράα χαρὰ τῆς προσευχῆς»
(E, 56).

Ἐπίσης εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ἔκφρασις τῆς συγκινήσεως γιὰ τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο, τὴ Γεθσημανή, τὸν Σταυρό, τὴν Ἀνάστασι καὶ τὴν Ἀνάληψη. Ἡ συγκίνησις αὐτὴ συνδέεται μὲ τοὺς λυρικοὺς λόγους, ποὺ ἀπευθύνονται στὸν μαθητὴ τῆς ἀγάπης, τὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη:

«Εἶσαι σὺ
ὁ μαθητὴς ποὺ ξεχώρισα,
ὁ ἐπιστήθιος φίλος, ὁ ἀγαπημένος
μὲς στοὺς ἀγαπημένους,
ὁ Ἀλιέας τοῦ Ἀλιέα τῶν ψυχῶν,
Δίδυμη ψυχὴ μου, δεύτερε
γιὰ τῆς Μαρίας μου,
Ἰωάννη τῆς περιπλάνησης καὶ τοῦ θαύματος,
τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καὶ τῆς Γεθσημανῆ,
τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀνάστασις,
γιὰ τῆς βροντῆς μὲ τὸ πύρινο μέτωπο...»
(O, 14-16).

Τὸ τελευταῖο ποίημα σὴν συλλογὴ «Οὐρανοδρομιο» ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἐξομολόγησι» ἀποκαλύπτει ὅλη τὴν πνευματικὴ πορεία τῆς κυρίας Λένας Παππᾶ-Μαρίνου, ποὺ τονίζει πὼς πείνασε τὸν Θεὸ «ὅπως ὁ πεινασμένος τὸ κρουστὸ ψωμί», Τὸν δίψασε «ὅπως τὴ βροχὴ ἢ φρυγμένη γῆ τοῦ θέρους» (O, 54). «Μέσα σὲς ἐφιαλτικὲς ὥρες» τῆς ἀμφιβολίας τὸν περιμένε

«ὅπως τὸ ἀνυπόμονο μικρὸ πουλὶ
τὰ νέα φτερά του».
Τοῦ «ἀπλώνει τὰ χέρια, ὅπως τὸ βρέφος
ζητώντας τρυφερότητα καὶ προστασία» (O, 56).

Ἄς ἐπιτραπῆ νὰ τελειώσω τὴν εἰσαγωγικὴ μου εὐσύννοπη ὁμιλία μὲ τοὺς τελευταίους εὐγλωττοὺς στίχους τοῦ ἰδίου ποιήματος:

«Γυρίζω σὲ Σένα
γιὰτι ποτὲ δὲν ἔφυγε ἡ καρδιά μου ἀπὸ Σένα:
Γιατὶ ὅταν ἔλεγα «ἀγαπημένε μου» - φώναζα
Ἐσένα,
γιατὶ ὅταν ἔλεγα «μητέρα» - γύρευα Ἐσένα,
γιατὶ ὅταν ἔλεγα «εὐτυχία» - μιλοῦσα τ' ὄνομά
Σου.

Ἔρχομαι κοντά Σου γιὰ νὰ ξαναβρῶ
τὴν ἐλευθερία μου, τὴ δικαιοσύνη μου,
γιὰ νὰ πλάσω τὸ πρόσωπό μου, ποὺ διαλύθηκε
μέσα σὴ νύχτα,
γιὰ νὰ θυμηθῶ τ' ὄνομά μου, ποὺ χάθηκε
μέσα στὸν ἄνεμο.
Μπορῶ γλυκύτατῃ νὰ σ' ὀνομάσω
πηγὴ τῆς ζωῆς μου, ρίζα τοῦ εἶναι μου».

Ἡ ποίησις τῆς κ. Λένας Παππᾶ-Μαρίνου εἶναι ἔκφρασις γνησίων θρησκευτικῶν βιωμάτων, μέσα στὰ ὁποῖα, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὶς γνωστὲς διατυπώσεις τοῦ Rudolf Otto, τὸ βιούμενο σὴ θρησκεία γοητευτικὸ mysterium fascinosum ὑπερακοντίζει τὸ ἐξ ἴσου βιούμενο mysterium tremendum. «Ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον» (Α' Ἰωάν. δ', 18).

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ὅλα τὰ μέλη τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιστημονικοῦ καὶ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος» εὐχόμεθα θερμῶς σὴν κυρία Λένα Παππᾶ-Μαρίνου – μὲ τὴ συμπαράστασι τοῦ ἐκλεκτοῦ συζύγου της, διακεκομένου Ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας κ. Ἀναστασίου Μαρίνου, καὶ τῆς ἐλπιδοφόρου θυγατρὸς των – νὰ συνεχίσι μὲ ὀλονὲν καὶ μεγαλύτερη προσέγγισι στὰ ζωοπάροχα ρεῖθρα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς λειτουργικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ὅλο καὶ πῶς ὡραία δείγματα τοῦ θεοδότου πηγαιῶν ποιητικοῦ ταλέντου της, τὰ ὁποῖα μὲ τὸν μυσταγωγικὸ καὶ ἀναγωγικὸ χαρακτήρα τους δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ Ὡδὲς καὶ Ἀναβαθμοὶ πρὸς τὸν Θεό.

Σᾶς εὐχαριστῶ!

ΑΡΜΟΛΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΡΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΑΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

1. Τα θέματα της άρσεως των εκατέρωθεν επιβληθέντων αναθεμάτων και της αποκατάστασης της *ἐκκλησιαστικῆς κοινωρίας* μεταξύ της Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας και τῶν προχαλκηδονίων Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν *ἔχουν ὡς θεμελιώδη και ἀπαρέγκλιτη προϋπόθεση τὴν πλήρη συμφωνία στὴν ὀρθόδοξη πίστη*, ὅπως αὐτὴ διατυπώθηκε μὲ τὶς ἀποφάσεις τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν συνόδων και μὲ τὴ σχετικὴ πατερικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ ὑπῆρξε πάντοτε

Τοῦ Καθηγητοῦ
κ. Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ

ἡ μακροχρόνια κανονικὴ συνείδηση και πράξη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ συμφωνία τῆς πίστεως ἀνεξετήτεο πάντοτε μὲ ἐπίσημο θεολογικὸ κυρίως διάλογο ὡς πρὸς τὰ διαμφισβητούμενα σημεῖα τῆς παραδεδομένης πίστεως. Ἡ διαπίστωση ὅμως τῆς συμφωνίας βεβαιωνόταν πάντοτε μὲ τὴ συνυπογραφή *κοινῶν θεολογικῶν κειμένων* ἀπὸ τὶς ἀνώτατες *ἐκκλησιαστικῆς* αὐθεντίες τῶν δύο πλευρῶν, συνήθως σὲ συνοδικὴ ἀτμόσφαιρα, και ἀνοίγε τὴν ὁδὸ τῆς ἀμέσους ἀποκατάστασης τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωρίας, ἡ ὁποία συγκεφαλαιωνόταν πάντοτε στὴν κοινὴ τέλεση τῆς θείας λειτουργίας μὲ τὴ συμμετοχὴ κλήρου και λαοῦ ἀπὸ τὶς δύο πλευρές.

Ἡ διαδικασία αὐτὴ καθιερώθηκε ἀπὸ τὴν κοινὴ κανονικὴ παράδοση και ἐφαρμόστηκε μὲ ἐντυπωσιακὴ συνέπεια στὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸν δισχιλιετὴ ἱστορικὸ της βίο. Ἡ παράθεση ἱστορικῶν παραδειγμάτων θὰ ἐνίσχυε τὴν ἤδη γνωστὴ διαπίστωση γιὰ τὴν αὐστηρὴ προσήλωση τῆς Ἐκκλησίας στὶς ἀνωτέρω αὐτονόητες ἀρχές τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀναγκαῖα στὴν παρούσα εἰσηγήση. Ἐν τούτοις, εἶναι ἀναγκαῖα μίᾳ σύντομῃ ἀναφορᾷ σὲ ὀρισμένα βασικὰ κριτήρια λειτουργίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως:

Πρῶτον, ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὄχι μόνον ἐντολὴ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς (Ἰω. 17, 9-26), ἀλλὰ και δόγμα πίστεως, τὸ ὁποῖο ὁμολογεῖται ἀπὸ ὀλόκληρο τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας σὲ κάθε εὐχαριστιακὴ σύναξη.

Ἡ ἐντολὴ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας βιώνεται ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα ὡς θεμελιώδης λειτουργία και ὡς διαρκὴς προσευχή, ἀφοῦ ἡ ὁποιαδήποτε διάσπαση τραυματίζει τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας και δημιουργεῖ πρόβλημα στὴ λειτουργία του. Ἐπομένως, ἡ ἀναζήτηση τῆς ἀποκατάστασης τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ ὑπέριστα χρέος κάθε θεολογικοῦ διαλόγου.

Δεύτερον, ἡ καθοριστικὴ σημασία τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας κατανοεῖται μόνον ὡς φανέρωση τῆς Ὁρθοδοξίας τῆς πίστεως, καιτοι ἡ ὀρθοδοξία τῆς πίστεως δὲν ἐξαντλεῖται πάντοτε στὶς ἱστορικῆς ἐπιλογές διατυπώσεως τοῦ περιεχομένου μιᾶς διαμφισβητούμενης ἀλήθειας τῆς πίστεως. Βεβαίως, ἡ ὀρολογία τῶν Ὁσῶν τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων βιώνεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ὡς ἡ αὐθεντικὴ διατύπωση τῆς ἀλήθειας τῆς πίστεως γιὰ τὸ συγκεκριμένο θεολογικὸ ζήτημα, ἀλλὰ δὲν εἶναι και ἡ μόνη γλωσσικὴ ἐπένδυση τοῦ σχετικοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως. Ἡ αὐθεντικὴ ἔκφραση τῆς πίστεως μὲ τὴν ὀρολογία τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων δὲν ἀποδίδει προτεραιότητα στὸ γράμμα ἐναντι τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, ἀλλὰ ἡ ἐνότητα τῆς πίστεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἐμπεριέχη τὴ συμφωνία πρὸς τὴν ὀρολογία τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων. Συνεπῶς, ἡ διακηρυχθεῖσα μὲ τὶς κοινές θεολογικῆς Δηλώσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου πλήρης συμφωνία στὸ χριστολογικὸ δόγμα, ἡ ὁποία ἐγκωμιάστηκε ἤδη ἀπὸ τὶς κεφαλές τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, καλύπτει μίᾳ βασικὴ προϋπόθεση τῆς συμφωνίας τῆς πίστεως γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωρίας.

Τρίτον, ἡ ἐνότητα τῆς πίστεως καθιστᾷ ἐπιτακτικότερη τὴν ἀνάγκη ἀποκατάστασης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητας, ἔστω και ἂν ὑπάρχουν ἀκόμη διαφορῆς στὰ ἐπὶ μέρους και δευτερευόντα ζητήματα, διότι ἡ κίνηση πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας διέρχεται ἀπὸ τὴν «οἰκονομία» γιὰ νὰ φθάσῃ στὴν «ἀκριβεία» τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ὁ Μ. Βασίλειος εἰσηγήθηκε τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωρίας μὲ τοὺς «Ὁμοιου-

σιανούς», παρὰ τὶς γενικώτερες καὶ ρητὲς ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν πνευματολογία τους: «Μηδὲν τοίνυν πλέον ἐπιζητῶμεν, ἀλλὰ προτεινώμεθα τοῖς βουλομένοις ἡμῖν συνάπτεσθαι ἀδελφοῖς τὴν ἐν Νικαία πίστιν. Κἂν ἐκεῖνη συνθῶνται, ἐπερωτῶμεν καὶ τὸ μὴ δεῖν λέγεσθαι κτίσμα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, μηδὲ κοινωνικοὺς εἶναι αὐτῶν τοὺς λέγοντας. Πέραν δὲ τούτων ἀξιῶ μηδὲν ἐπιζητεῖσθαι παρ' ἡμῶν. Πέπεισμαι γὰρ ὅτι, τῇ χρονιωτέρᾳ συνδιαγωγῇ καὶ τῇ ἀφιλονείκῃ συγγυμνασίᾳ καὶ εἴ' τι δεοὶ προστεθῆναι εἰς τράνωσιν, δώσει Κύριος ὁ πάντα συνεργῶν εἰς ἀγαθὸν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν» (Ἐπιστ. 113). Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος χαρακτηρίζε τὸν ἡγέτη τῶν Ὁμοιοσιανῶν Βασίλειο Ἀγκύρας καὶ τοὺς ὁπαδούς του, παρὰ τὴν ἀπόρριψη ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ὄρου «Ὁμοούσιος» καὶ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς συνόδου, ὡς «τὴν αὐτὴν ἡμῖν διάνοιαν ἔχοντας», ἥτοι ὡς ὀρθοδόξους κατὰ τὴν πίστη. Συνεπῶς, ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, ὡς θεμελιῶδες δόγμα πίστεως, δύναται νὰ ἀναδειχθῆ καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας, ὅταν δὲν θίγονται δι' αὐτῆς θεμελιώδεις ἀλήθειαι τῆς πίστεως ἢ ὅταν οἱ διαφορῆς εἶναι ἰσάσιμες διὰ τῆς «ἀφιλονείκου συγγυμνασίας» στὸν κοινὸ πνευματικὸ στίβο τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ ἀνωτέρω κριτήρια τῆς μακροαίωνης ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως ἔχουν εὐχερέστερη ἐφαρμογὴ στὶς προχαλκηδόνιες Ἀρχαῖες Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὄχι μόνον διότι μετὰ τὸν Διάλογο ἐπιβεβαιώθηκε ἡ θεολογικὴ συμφωνία στὸ χριστολογικὸ δόγμα, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ πίστη τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν τροφοδοτεῖται συνεχῶς ἀπὸ τὴν κοινὴ πατερικὴ παράδοση τῶν πρώτων αἰώνων. Εἶναι λοιπὸν εὐνόητο ὅτι τόσο ἡ ἄρση τῶν ἐκατέρωθεν ἐπιβληθέντων ἀναθεμάτων, ὅσο καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν προσεγγίζονται στὴ μελέτη αὐτῆ μετὰ τὸ θετικὸ πνεῦμα τῶν ἀνωτέρω κριτηρίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ πάντοτε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡδὴ διαπιστωμένης συμφωνίας στὰ ἀμφήριστα ζητήματα τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος, ἔστω καὶ ἂν τελῆ ὑπὸ τὴν ἐπικύρωση τῆς ἀρμοδίας ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας τῶν δύο πλευρῶν.

Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ ὁμόφωνη ἀποδοχὴ τῶν δύο κοινῶν Θεολογικῶν Δηλώσεων ἀπὸ ὅλα τὰ Μέλη τῆς Μεικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκφράζει καὶ τὴν πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση, ὅπως αὐτὴ εἶχε διατυπωθῆ κατὰ τρόπο σαφῆ στὴν Γ' Προσυνοδικῆ Πανορθόδοξη Διάσκεψη (1986), ἡ ὁποία κατέγραψε ὡς κύρια ἐμπόδια γιὰ τὴν ἀποκατάστασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας μετὰ τὶς Ἀρχαῖες Ἀνατολι-

κῆς Ἐκκλησίες: α) τὴν ἀμοιβαία ἄρση τῶν ἐκατέρωθεν ἐπιβληθέντων ἀναθεμάτων, καὶ β) τὴν ἀποδοχὴ τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων καὶ τῆ συναριθμησῆ τῶν Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' Οἰκουμενικῶν συνόδων. Ἡ ὀρθόδοξη δηλαδὴ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση εἶχε ἤδη πεισθῆ ἀπὸ τὶς ἀνεπίσημες θεολογικῆς συζητήσεις, ὅτι οἱ προχαλκηδόνιες Ἀρχαῖες Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπ' ἐνὸς μὲν ἀπέρριπταν πάντοτε τὴν καταδικασμένη ἀπὸ τὴν Δ' Οἰκουμενικὴ σύνοδο αἵρεσις τοῦ Μονοφυσισμοῦ, ἀπ' ἐτέρου δὲ ἀξιοποίησαν στὴ θεολογία τους τὴ χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἡ ἀμετακίνητη βάση γιὰ τὴ διατύπωση τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων τῶν Γ', Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' Οἰκουμενικῶν συνόδων.

Ἡ ὁμόφωνη παραδοχὴ, ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ὑπῆρξε ἡ κοινὴ βάση τόσο τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων τῶν ἀνωτέρω Οἰκουμενικῶν συνόδων, ὅσο καὶ τῆς σχετικῆς διδασκαλίας τῶν προχαλκηδονίων Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, καθιστᾶ εὐνόητο ὅτι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ προκύψουν σοβαρῆς θεολογικῆς δυσχέρειας γιὰ τὴν κοινὴ διακήρυξη τῆς συμφωνίας τῶν δύο πλευρῶν καὶ στὸ περιεχόμενο τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων τῶν ἀνωτέρω Οἰκουμενικῶν συνόδων. Τοῦτο ἀποδείχθηκε κατὰ τὴ σύνταξη τῶν κοινῶν Θεολογικῶν Δηλώσεων, στὶς ὁποῖες, εἰδικώτερα ὅμως στὴ δευτέρῃ Δήλωσι, ἡ περιγραφή τῆς θεολογικῆς συμφωνίας στὸ Χριστολογικὸ δόγμα ἔγινε μετὰ σαφῆ ἀναφορὰ στὴν ὀρολογία τῶν Δ', Ε', ΣΤ', καὶ Ζ' Οἰκουμενικῶν συνόδων (παράγρ. 1-7). Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἀσαφὴς διατύπωση τῆς παραγράφου 8, ἡ ὁποία προκάλεσε ὀρισμένες ἀντιδράσεις σὲ περιορισμένους θεολογικοὺς κύκλους, προέκυψε ἀπὸ ἐνδορθόδοξες θεολογικῆς ἀντιθέσεις, ἀφοῦ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἐξουσιοδότησαν τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας νὰ προτείνουν τὴν οἰανδήποτε ἐπιθυμοῦσαν διατύπωση.

Ἐν τούτοις, στὴ δευτέρῃ κυρίως κοινῇ Θεολογικῇ Δήλωσι, καίτοι ἐπιβεβαιώθηκε ἡ πλήρης συμφωνία καὶ στὸ θεολογικὸ περιεχόμενο τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων τῶν Δ', Ε', ΣΤ', καὶ Ζ' Οἰκουμενικῶν συνόδων, κρίθηκε ἄκαιρη ἡ συζήτηση γιὰ τὴν ἀποδοχὴ καὶ τῆς οἰκουμενικότητος τῶν συνόδων αὐτῶν ἀπὸ τὶς Ἀρχαῖες Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίες, ἀφοῦ στὶς συνόδους αὐτῆς ἐπιβλήθηκαν ἀναθέματα κατὰ ἡγετικῶν μορφῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τους. Συνεπῶς, τὸ ζήτημα τῆς συναριθμῆσεως τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν συνόδων συνδέεται ἄρρηκτα πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀμοιβαίας ἄρσεως τῶν ἐκατέρωθεν ἐπιβληθέντων ἀναθεμάτων. Στὴ δευτέρῃ ὅμως Θεολογικῇ Δήλωσι διακηρύχθηκε ἡ

κοινή θεολογική πεποίθηση, *ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ἄρση τῶν ἀναθεμάτων αὐτῶν*, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιβλήθησαν σὲ συνειδητοὺς κήρυκες κατεγνωσμένης αἰρετικῆς διδασκαλίας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ συναρίθμηση τῶν ἐπτά Οἰκουμενικῶν συνόδων προϋποθέτει τὴν προηγούμενη ἐπίσημη ἐκκλησιαστικὴ πράξη καὶ τῶν δύο πλευρῶν γιὰ τὴν ἄρση τῶν ἐκατέρωθεν ἀναθεμάτων ἀπὸ τὴ μνήμη τῆς Ἐκκλησίας.

2. *Ποῖες εἶναι οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἄρση τῶν ἀναθεμάτων Οἰκουμενικῶν συνόδων, τὰ ὁποῖα ἐπιβλήθησαν σὲ ἡγετικὲς μορφές* (Διόσκορος, Σεβήρος κ.ά.) *τῶν προχαλκηδονίων Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τῆς ΣΤ' καὶ Ζ' Οἰκουμενικῆς συνόδου;* Ἡ δευτέρη Θεολογικὴ Δήλωση προσδιόριζε ὡς ἀπόλυτη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἄρση τῶν ἀναθεμάτων αὐτῶν τὴ μὴ συνειδητὴ ἐκτροπὴ τῶν συγκεκριμένων προσώπων σὲ ἤδη συνολικῶς καταδικασμένη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία αἰρετικὴ διδασκαλία. Ἡ προϋπόθεση αὐτὴ θεωρήθηκε ἀναγκαία γιὰ τὴν κίνηση ὁποιασδήποτε ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας πρὸς ἄρση τῶν συγκεκριμένων ἀναθεμάτων, γι' αὐτὸ καὶ ἡ σχέση τῶν προσώπων αὐτῶν πρὸς τὴ συνοδικῶς καταδικασμένη αἵρεση τοῦ εὐτυχianoῦ Μονοφυσισμοῦ ἀποκτὰ καθοριστικὴ σημασία. Εἰδικότερα ὅμως γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἄρσεως τῶν ἐναντίον τους ἐπιβληθέντων ἀναθεμάτων βαρύνει κυρίως ἡ δράση τους κατὰ τὴν κρίσιμη περίοδο τῆς ἀξιολογήσεως τοῦ ἔργου τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση (451-553).

Ἡ σύγχρονη ἱστορικο-πατρολογικὴ καὶ θεολογικὴ ἔρευνα ἔχει ἤδη ἀποδείξει, ὅτι ὁ Ἀλεξανδρείας Διόσκορος καταδικάσθηκε ἀπὸ τὴ Δ' Οἰκουμενικὴ σύνοδο γιὰ κανονικοὺς κυρίως λόγους καὶ ὄχι ὡς ὑποστηρικτῆς τῶν αἰρετικῶν δοξασίων τοῦ ἀρχιμανδριτῆ Εὐτυχῆ. Τοῦτο ἰσχύει πολὺ περισσότερο γιὰ τὸν Ἀντιοχείας Σεβήρο, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ ὁ κύριος ἐκπρόσωπος τῆς θεολογίας τοῦ ἀντιχαλκηδονισμοῦ. Ὁ Σεβήρος ὄχι μόνον καταδίκασε τὸν εὐτυχianoῦ Μονοφυσισμό, ἀλλὰ καὶ διεξήγαγε μακροὺς ἀγῶνες ἐναντίον τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς μονοφυστικῆς αἰρέσεως στοὺς ἀκραίους κύκλους τῶν ἀντιχαλκηδονίων, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ ὀξύτατη θεολογικὴ του διαμάχη πρὸς τὸν μονοφυσίτη Σέργιο τὸν Γραμματικὸ. Αὐτὸ ἦταν εὐρύτητα γνωστὸ καὶ στὴν Ἐνδημούσα σύνοδο τῆς ΚΠόλεως (536), ἡ ὁποία, ὅπως θὰ δοῦμε, ἀνανέωσε τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Σεβήρου. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι στὴ διαμάχη αὐτὴ ὁ Σεβήρος ὑποστήριξε ἀκόμη καὶ τὴ χαλκηδόνια διατύπωση «*δύο φύσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν*», μὲ τὴ διευκρίνηση ὅμως ὅτι ἡ διάκριση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ εἶναι δυνατὴ μόνον

«*ἐν θεωρίᾳ*», ὅπως δηλαδὴ δέχθηκε καὶ ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ σύνοδος (βλ. Ἰω. Φειδᾶ, Ἐκκλ. Ἱστορία, I, 679 κέξ.).

Ἐν τούτοις, ἡ ἀπόρριψη τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ τῶν ἀποφάσεών της ἀπὸ τὸν Σεβήρο καὶ τοὺς ἄλλους μετριοπαθεῖς ἀντιχαλκηδονίους ἀποτελοῦσαν ἐπαρκῆ λόγο γιὰ τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ ἀπὸ τῆς μεταγενέστερης Οἰκουμενικῆς συνόδου, καίτοι ὁ δογματικὸς Ὅρος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου ἐρμηνεύθηκε αὐθεντικῶς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστολογικῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Κυρίλλου μόνις στὴν Ε' Οἰκουμενικὴ σύνοδο. Πράγματι, οἱ μακροχρόνιες θεολογικῆς ζυμώσεις μεταξὺ τῶν Δ' καὶ Ε' Οἰκουμενικῶν συνόδων (451-553) θὰ ἠδύναντο νὰ θεωρηθοῦν ὡς μία παρατεταμένη διαδικασία ἀποδοχῆς (receptio) τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση, ἡ δὲ διαδικασία αὐτὴ ὀλοκληρώθηκε μὲ τὸν δογματικὸ Ὅρο τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἄλλωστε, ἡ ἀναγκαία γιὰ τὴν ἀπόκρουση τῆς αἰρέσεως τοῦ Μονοφυσισμοῦ συνοδικὴ ὀρολογία «*ἐν δύο φύσεσιν*» ἢ ἡ ὑπόνοια καταδίκης τῆς κυριλλικῆς ὀρολογίας «*μία φύσις*» ἀπὸ τὴ Δ' Οἰκουμενικὴ σύνοδο, προβλημάτιζαν ἔντονα τὴν ἀλεξανδρινὴ θεολογικὴ παράδοση, γι' αὐτὸ κατέστη ἀναγκαῖο νὰ ἐρμηνευθῆ τὸ πνεῦμα τους αὐθεντικῶς ἀπὸ τὴν Ε' Οἰκουμενικὴ σύνοδο. Συνεπῶς, οἱ ὑπέρμαχοι τῆς χριστολογικῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Κυρίλλου εἶχαν σοβαροὺς ἔνδοιασμοὺς κυρίως ἐναντι τῆς «ἀποκλειστικῆς» ὀρολογίας τοῦ δογματικοῦ Ὁρου τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ δὲν ἦσαν ἔτοιμοι νὰ δεχθοῦν τὴν νέα αὐτὴ ὀρολογία, ἡ ὁποία προβλημάτιζε καὶ τὰ ἴδια τὰ μέλη τῆς Συνόδου, εἰδικότερα ὡς πρὸς τὴν ἐπιλογή μεταξὺ τῶν φράσεων «*ἐκ δύο φύσεων*» καὶ «*ἐν δύο φύσεσιν*» (Mansi, VIII, 99 κέξ.). Ἄλλωστε, ὁ δογματικὸς Ὅρος τῆς Συνόδου περιέγραφε αὐθεντικῶς μόνον τὸ «*πῶς*» ἔγινε ἡ ἔνωση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ («*ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως, ἀδιαίρετως*») καὶ ὄχι τὸ «*τί*» ἔγινε κατὰ τὴν ἔνωση αὐτὴ, γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἀναπτύχθηκε μὲχρι τὴν Ε' Οἰκουμενικὴ σύνοδο ἡ θεολογία τοῦ «*ἐνυποστάτου*» κ.λπ.

Ἡ καθιερωμένη ὅμως διαδικασία ἀποδοχῆς μιᾶς Οἰκουμενικῆς συνόδου δὲν ἀπέκλειε θεολογικῆς συζητήσεως γιὰ τὴν ὀρολογία τοῦ δογματικοῦ τῆς Ὁρου, στὴ συγκεκριμένη δὲ περίπτωση δὲν ἀπέκλειε τὸν εὐνόητο προβληματισμὸ μεταξὺ τῶν ἀλεξανδρινῶν κυρίως θεολόγων. Πράγματι, ἐνῶ ὁ ἅγιος Κύριλλος εἶχε ἀναχθῆ ἀπὸ τὴ σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος σὲ ὑψιστὴ θεολογικὴ αὐθεντία της, ἡ ἀνωτέρω ὀρολογία τῆς Συνόδου δὲν ἐθεωρεῖτο πλήρως συμβατὴ μὲ ὅλες τῆς

μορφές της εξέλισσόμενης χριστολογικής του διδασκαλίας, ἐφ' ὅσον μάλιστα δὲν εἶχε ἀκόμη ἐμφανισθῆ ἢ ἀπειλῆ τῆς μονοφυσικῆς αἰρέσεως. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ τόσο ὁ Διόσκορος, ὅσο καὶ ὁ Σεβήρος ἦσαν ἀναμφιβόλως πολέμοι ὄχι μόνο τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰρέσεως τοῦ Μονοφυσισμοῦ, ὁ ὁποῖος, ἄλλωστε, καταδικαζόταν ρητῶς στὴ χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ἰδίαιτερα κατὰ τὴν υπεράσπιση ἐναντι τῶν πολεμίων του τῆς προσφυλοῦς του χριστολογικῆς διατυπώσεως: «Μία φύσις (ἢ ὑπόστασις) τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκατωμένη».

Τὰ ἐπιβληθέντα λοιπὸν πρὸς τὶς ἡγετικὰς μορφὰς τῶν προχαλκηδονίων Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀναθέματα ἀφοροῦσαν προφανῶς στὴν περιφρόνηση ἢ στὴν ἀπόρριψη τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου σὲ μία ἐποχὴ γενικώτερης θεολογικῆς συγχύσεως ὡς πρὸς τὴν κατανόηση ἢ τὴν ἐρμηνεία ὀρισμένων διατυπώσεων τοῦ Ὁροῦ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου («ἐκ δύο φύσεων» – «ἐν δύο φύσεσιν»), οἱ ὁποῖες εἶχαν προβληματίσει σοβαρῶς καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν πλειονότητα τῶν μελῶν της (βλ. Ἰω. Φειδᾶ, Ἐκκλ. Ἱστορία, I, 648 κέξ.). Ἡ ἔκταση τῆς θεολογικῆς συγχύσεως ὡς πρὸς τοὺς χριστολογικοὺς ὄρους θὰ ἤμποροῦσε νὰ κατανοηθῆ πληρέστερα τόσο ἀπὸ τὴν ἀκώλυτη χρῆση τῆς ὀρολογίας «μία φύσις...» πρὸ τῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸν ἀσαφῆ ἔστω ἀναθεματισμὸ τῆς ὀρολογίας αὐτῆς στὴ Δ' Οἰκουμενικῆ συνόδου. Ὁ ὑπέρχμαχος τῆς ὀρολογίας «μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκατωμένη» ἅγιος Κύριλλος συνέδεε τὴν ὀρολογία αὐτὴ μὲ τὸ αὐθεντικὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀπέκλειε τὴν ὀρθτὴ χρῆση τῶν «δυο-φυσικῶν» ὄρων «ἐκ δύο φύσεων» (PG 69, 297) ἢ «ἐκ δυοῖν τελείων» (PG 77, 232) ἀκόμη καὶ «εἰς δύο φύσεις» (PG 69, 576) κ.λπ. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ΚΠόλεως Φλαβιανὸς στὴν περιήρημη θεολογικὴ ἐπιστολὴ του (499) πρὸς τὸν Ρώμης Λέοντα εἶχε διακηρύξει τὴν ὀρθότητα ὄλων τῶν σχετικῶν διατυπώσεων: «Καὶ γὰρ ἐν δύο φύσεσιν ὁμολογοῦντες τὸν Χριστὸν, μετὰ τὴν σάρκωσιν καὶ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ ἐν ἐνὶ προσώπῳ ἕνα Χριστὸν ὁμολογοῦμεν, καὶ μίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου φύσιν σαρκατωμένην καὶ ἐνανθρωπήσαντα λέγειν οὐκ ἀρνούμεθα» (Mansi, VI, 541).

Ἐν τούτοις, ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ σύνοδος ἀναθεμάτισε ρητῶς «τοὺς δύο πρὸ τῆς ἐνώσεως φύσεις τοῦ Κυρίου μυθεύοντας, μίαν δὲ μετὰ τὴν ἐνωσιν ἀναπλάττοντας», ὑπὸ τὴν ἐννοια βεβαίως ὅτι εἰσήγαγαν «κράσιν ἢ σύγχυσιν» τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ

(Mansi VII, 108 κέξ.). Ἡ περιεκτικὴ διατύπωση τῆς συνόδου εἶναι ὀρθή, ἀφοῦ καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος καταδίκαζε ὡς αἰρετικὴ τὴν ὀρολογία «μία φύσις» χωρὶς τὴ μετοχὴ «σαρκατωμένη»: «Εἰ μὲν γὰρ μίαν εἰπόντες τὴν φύσιν τοῦ Λόγου σαρκατωμένην, οὐκ ἐπενεγκόντες τὸ σαρκατωμένην, ἀλλ' οἷον ἔξωθεν θέντες τὴν οἰκονομίαν, ἣν αὐτοῖς τάχα καὶ οὐκ ἀπίθανος ὁ λόγος... Τοῦ γὰρ ἐκβάλλοντος τὴν οἰκονομίαν καὶ ἀρνούμενου τὴν σάρκωσιν ἣν τὸ ἐγκαλεῖσθαι δικαίως, ἀφαιρουμένου τὸν Υἱὸν τῆς τελείας ἀνθρωπότητος...» (PG 77, 244). Ὁ ἀναθεματισμὸς λοιπὸν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου ἀναφερόταν σαφῶς στὴ λανθασμένη χρῆση τοῦ ὄρου «μίας φύσις» ἀπὸ τὸν αἰρετικὸν Εὐτυχή, ἀλλὰ θὰ μποροῦσε νὰ ἐρμηνευθῆ ἀπὸ τοὺς ἀντιοχειανοὺς κυρίως θεολόγους καὶ ὡς μία γενικὴ ἀπαγόρευση τῆς χρήσεως τοῦ ὄρου αὐτοῦ, ἰδίαιτερα σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν τελικὴ ἐπιλογὴ στὸν Ὁρο τῆς διατυπώσεως «ἐν δύο φύσεσιν».

Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ γνωστὴ σύγκρουση τῶν δύο θεολογικῶν παραδόσεων θὰ ἐντεινόταν κατὰ τὴν διαδικασίαν ἀποδοχῆς (recertio) τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδηση, ἀφοῦ ἀποδοκιμαζόταν προφανῶς ἀπὸ τοὺς ἀντιοχειανοὺς θεολόγους ὡς αἰρετικὴ καὶ αὐτὴ ἡ ὀρθτὴ ὀρολογία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Οἱ ἀκράϊοι ἀντιοχειανοὶ θεολόγοι χρησιμοποιοῦσαν τὴ χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας ὄχι μόνο γὰρ νὰ ἐρμηνεύσουν τὸν Ὁρο τῆς συνόδου, ἀλλὰ καὶ νὰ κατακρίνουν τὴ χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἢ ὁποῖα ὅμως εἶχε καθ' ὑπερβολὴν ἐγκωμιασθῆ ἀπὸ τὴ Δ' Οἰκουμενικὴν σύνοδο. Οἱ ἀλεξανδρινοὶ θεολόγοι εἶχαν κάθε λόγο νὰ ἀποδοκιμάζουν τὸν κρυπτο-νεστοριανισμὸ τῶν ἀκράϊων ἀντιοχειανῶν θεολόγων καὶ νὰ προβάλλουν τὶς θεολογικὰς ἐπιφυλάξεις γὰρ τὸ ὄλο ἔργο τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἡ θεολογικὴ αὐτὴ σύγκρουση κατὰ τὴν κρίσιμη περίοδο τῆς ἀποδοχῆς τῆς συνόδου ὀδηγεῖ στὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἦταν δυνατόν νὰ χαρακτηρισθοῦν αἰρετικοὶ ὅσοι καταδίκαζαν μὲν ρητῶς τὸν εὐτυχιανικὸν Μονοφυσισμὸν, ἀλλὰ ἐπέμεναν στὶς ἐπιφυλάξεις τοὺς γὰρ τὸ ἔργο τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου.

Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ πρέπει νὰ ἐρμηνευθῆ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ σφοδρὸς πολέμος τοῦ αἰρετικοῦ Μονοφυσισμοῦ πατριάρχης ΚΠόλεως Ἀκάκιος, ὅπως καὶ ἡ πλειονότητα τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, δέχθηκε νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν πλάγιον παραμερισμὸν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου μὲ τὴν προσυπογραφήν τοῦ «Ἐνωτικῶν» (482) γὰρ νὰ περιφρουρηθῆ ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς ὅμως νὰ δεχθῆ καὶ τὴν ὁποια-

δήποτε απόκλιση από την πίστη της Χαλκηδόνας. Πράγματι, κατά τη μεταβατική εκείνη περίοδο όσοι είχαν επιφυλάξεις για τη χριστολογική όρολογία ή και για την ίδια τη σύνοδο της Χαλκηδόνας, αλλά καταδίκασαν τον εύτυχανικό Μονοφυσιτισμό, δεν κατετάσσοντο μεταξύ των αίρετικών και έχαρακτηρίζοντο απλώς «*Διακρινόμενοι*», ήτοι ὀρθόδοξοι που είχαν ὀρισμένες επιφυλάξεις για τὸ ἔργο τῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνας. Παρατηρεῖται δηλαδή τὸ ἴδιο φαινόμενο, τὸ ὁποῖο εἶχε συμβῆ κατὰ τὸν Δ' αἰώνα μετὰ τὴν ἄρνηση τῶν «*Ὁμοιοσιανῶν*» νὰ δεχθοῦν τὴν Α' Οἰκουμενικὴν σύνοδο λόγω τῆς ἀπορρίψεως τοῦ ὄρου «*ὁμοούσιος*». Ὁ θεολογικὸς αὐτὸς ἀγῶνας διεξαγόταν μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δὲ θέσεις τοὺς περιεβάλλοντο ἄλλοτε μετὰ τὴν παραδοχὴ καὶ ἄλλοτε μετὰ τὴν ἀποδοκιμασίαν τῆς τοπικῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴ ἡ θεολογικὴ τὸς στάση κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ θὰ μπορούσε νὰ ἐνταχθῆ στὶς ἐπώδυνες μὲν, ἀλλὰ εὐνόητες συνέπειες τῆς ἐνεργοποιήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως κατὰ τὴν διαδικασίαν ἀποδοχῆς τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς Εὐάγριος περιγράφει μετὰ χαρακτηριστικὴ σαφήνεια τὴν ἐξαιρετικὰ ἐκρηκτικὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ: «*Ἡ μὲν οὖν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος, ἀνὰ τούτους τοὺς χρόνους, οὔτε ἀναφανδὸν ἐν ταῖς ἀγιωτάταις ἐκκλησίαις ἐκηρύττετο, οὔτε μὴν ἐκ πάντων ἀπεκηρύττετο. Ἐκαστοὶ δὲ τῶν προεδρευόντων ὡς εἶχον νομίσεως διεπρόττοντο. Καὶ ἐνιοὶ μὲν, τῶν ἐκτεθειμένων αὐτῇ μάλα γενικῶς ἀντεῖχοντο καὶ πρὸς οὐδεμίαν ἐνεδίδοσαν συλλαβὴν τῶν ὀρισθέντων παρ' αὐτῆς, οὐ μὴν γραμμάτος ἐναλλαγὴν παρεδέχοντο... (= Χαλκηδόνιοι). Ἐτεροὶ δὲ, οὐ μόνον οὐκ ἐδέχοντο τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον καὶ τὰ παρ' αὐτῆς ὀρισθέντα, ἀλλὰ καὶ ἀναθέματι περιέβαλλον αὐτὴν τε καὶ τὸν Λέοντος Τόμον (= ἀκραιῶν Ἀντιχαικηδόνιοι). Ἄλλοι τοῖς Ἐνωτικοῖς Ζήνωνος ἐνισχυρίζοντο, καὶ ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διερωγότες τῆ τε μᾶ καὶ ταῖς δύο φύσεσιν, οἱ μὲν τῇ συνθήκῃ τῶν γραμμάτων κλαπέντες, οἱ δὲ πρὸς τὸ εἰρημικώτερον μᾶλλον ἀποκλίνοντες (= μετριοπαθεῖς Ἀντιχαικηδόνιοι), ὡς πάσας τὰς ἐκκλησίας εἰς ἰδίαν ἀποκριθῆναι μοίρας καὶ μηδὲ κοινωνεῖν ἀλλήλοις τοὺς προεδρεύοντας...» (Ἐκκλ. Ἱστορία, III, 30). Ἡ θεολογικὴ δηλαδή σύγχυσις γιὰ τὴν ὀρολογία τοῦ Ὁρου τῆς Χαλκηδόνας ὑπῆρξε ἡ κύρια αἰτία τῆς διασπάσεως τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὄχι μόνον μετὰ τὴν χαλκηδονίων καὶ ἀντιχαικηδονίων, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ὀπαδῶν κάθε μίαν τῶν δύο αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν τάσεων.*

Ἡ αὐθεντικὴ λοιπὸν ἐρμηνεία τοῦ Ὁρου τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου κατέστη πλέον ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐκφράσθηκε δὲ μετὰ τὴν ἐνεργοποίησιν τῆς θεολογικῆς λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διάσωσις τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου στὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἦταν πλέον δυνατὴ μόνον μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ὁρου τῆς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστολογικῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Κυρίλλου (*Νεοχαικηδονισμός*), ἡ ὁποία θὰ ἐξουδετέρωνε καὶ τὶς αὐθαίρετες ἢ ἀντιφατικὰς ἐρμηνείας τοῦ. Ἡ θεολογία τοῦ «*ἐνυποστάτου*» ὑπῆρξε ὁ ὄριμος καρπὸς τῶν θεολογικῶν αὐτῶν ζυμώσεων (βλ. Ἰω. Φειδᾶ, Ἐκκλ. Ἱστορία, I, 678 κέξ.), ἡ δὲ κυριλλικὴ ἐρμηνεία τοῦ Ὁρου τῆς Χαλκηδόνας κατοχυρώθηκε ἐπισημῶς ἀπὸ τὴν Ε' Οἰκουμενικὴν σύνοδο (553). Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ σύνοδος ἀποσυνέδεσε τὴν ὀρθοδοξίαν τῆς πίστεως ἀπὸ τὴν «*πολύτροπον*» κατανόησιν ἢ ἐρμηνείαν τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἠμποροῦσε νὰ ἐκφρασθῆ τόσο μετὰ «*μονο-φυσικῆς*» ὀρολογίας κατὰ τὴν ρητὴν διατύπωσιν τῶν ζ' καὶ η' Ἀναθεματισμῶν τῆς Συνόδου: «*Εἴ τις ἐν δύο φύσεσιν λέγων... ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογῶν, ... μὴ τῇ θεωρίᾳ μόνῃ τὴν διαφορὰν τούτων λαμβάνει, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, οὐκ ἀναιρουμένην διὰ τὴν ἔνωσιν, ... ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ κέχρηται τῷ ἀριθμῷ, ὡς κειρωσμένους καὶ ἰδιοὑποστάτους ἔχει τὰ φύσεις, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Εἴ τις ἐκ δύο φύσεων... ὁμολογεῖν τὴν ἔνωσιν γεγενῆσθαι, ἢ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην λέγων, μὴ οὕτως αὐτὰ λαμβάνη, καθάπερ καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐδίδαξαν, ... ἀλλ' ἐκ τῶν τοιούτων φωνῶν μίαν φύσιν, ἢτοι οὐσίαν, Θεότητος καὶ σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ εἰσάγειν ἐπιχειρεῖ, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω...».*

Συνεπῶς, ἡ χριστολογικὴ ὀρολογία τοῦ Ὁρου τῆς Χαλκηδόνας δὲν ἀπέκλειε πλέον τὴν κυριλλικὴν ὀρολογία «*μίας φύσεως*», ἂν ἡ ὀρολογία αὐτὴ δὲν ὑπέκρυπτε μονοφυσικὰς ἀίρετικὰς δοξασίας. Ἡ ὀρθοδοξία τῆς πίστεως ἠμποροῦσε πλέον νὰ ἐκφρασθῆ μετὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ὀρων τῆς πατερικῆς παραδόσεως καὶ εἰδικώτερα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἢτοι χωρὶς νὰ θιγῆ τὸ γεγονός «*ὅτι ἐκ τῆς θείας φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπίνης τῆς ἐνώσεως καθ' ὑπόστασιν γενομένης εἰς Χριστὸς ἀπετελέσθη...*». Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν θεολογικῶν ζυμώσεων ἀπὸ τὴν Δ' μέχρι τὴν Ε' Οἰκουμενικὴν σύνοδο (451-553) ἔκλεισε ἡ διαδικασία ἀποδοχῆς τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου, ἡ ὁποία παραδόθηκε ὀριστικῶς στὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἀπόλυτο κριτήριον τῆς ὀρθοδοξίας τῆς πίστεως.

(Συνεχίζεται)

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ ΩΣ ΑΓΙΟΛΟΓΟΣ*

3. Νέον 'Εκλόγιον.

Τὸ Νέον 'Εκλόγιον⁵⁶ εἶναι τὸ τρίτο ἀγιολογικὸ ἔργο τοῦ ἀγίου Νικοδήμου, τὸ ὁποῖον εἶχε κυκλοφορηθεῖ χωρὶς τ' ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ ἡ μαρτυρία τοῦ βιογράφου του Εὐθυμίου, οἱ ἀναφορὲς τοῦ Συναξαριστοῦ στίς σελίδες του καὶ τὸ ὕψος τοῦ λόγου δὲν ἀφήνουν καμμιά ἀμφιβολία, πὼς πρόκειται γιὰ γνήσιο ἔργο τοῦ ἱεροῦ Νικοδήμου τοῦ 'Αγιορείτου⁵⁷. Περιέχει 66 Μαρτύρια καὶ Βίους ἁγίων, κατ' ἐκλογὴν καὶ μετάφραση τοῦ ἀγίου Νικοδήμου, στὴν συνήθη κατανυκτικὴ γλῶσσα τῆς Τουρκοκρατίας, πὺ χρησιμοποιεῖ ὁ ἅγιός μας, μὲ ὄλο τὸ πνευματικὸ κάλλος καὶ τὴ θελακτικότητα τῆς. Μποροῦμε, ξεφυλλίζοντας τὸ Νέον 'Εκλόγιον, νὰ σημειώσουμε, πὼς ἡ ἐκλογὴ τῶν κειμένων ἔγινε ἀπὸ τοὺς πιὸ ὠραίους ἀλλὰ καὶ

τοὺς πιὸ ἀντιπροσωπευτικοὺς Βίους ἀρχαίων καὶ νεωτέρων 'Αγίων (ἀπὸ τὸ ἔτος 66 –τὴν μεγαλομ. Φωτεινῆ– ἴσαμε τὸ 1686 – τὸν ὄσιο 'Ιερόθεο τὸν 'Ιβηρίτη). Θέλει, μὲ τὴν προσφορὰ τῶν ὠραίων αὐτῶν πνευματικῶν κειμένων, νὰ διδάξει ὅλους τοὺς Χριστιανούς: τοὺς 'Αρχιερεῖς, τοὺς 'Ιερεῖς, τοὺς Μοναχοὺς, τοὺς ἐγγάμους καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ παρθενεύοντας⁵⁸. Στὸ τέλος τῆς συλλογῆς, μᾶς δίνει, σ' ἕνα

Τοῦ κ. Π. Β. ΠΑΣΧΟΥ

'Επίμετρο, ἕνα θαῦμα τοῦ ἀγίου Γεωργίου (BHG 690), ψυχοφελεῖς διηγήσεις ἀπὸ τὸ Λεμωνάριο, μὲ ἄλλη ψυχοφελὴ διήγηση γιὰ τὸν μοναχὸ 'Ελπίδιο, ἕνα λόγο τοῦ Θεοδώρου Προδρομοῦ γιὰ τὸν ἀπ. Πέτρο, ἕνα ὑπόμνημα - προσθήκη στὸ Ν. Μαρτυρολόγιο, μὲ τὸ μαρτύριο τοῦ νεομ. ἀγίου Γεωργίου τῆς Νέας 'Εφέσου, καὶ ἕνα σύντομο βίον τοῦ ἀγίου Θεωνά, ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης (15' αἰ.). 'Η σειρὰ τῶν κειμένων καὶ τῶν 'Αγίων στὸν τόμο τοῦ Νέου 'Εκλογίου εἶναι ἱστορικὴ. 'Ιδοὺ τὰ ὀνόματά τους, μὲ τὴν ἀναγραφή τοῦ ἀριθμοῦ πὺ κατέχουν στὴν Bibliotheca Hagiographica Graeca:

1. Μεγαλομάρτυρος Φωτεινῆς καὶ τῶν σὺν αὐτῇ⁵⁹.
2. 'Ιερομάρτυρος Πολυκάρπου Σμύρνης⁶⁰.
3. 'Οσίου Χαρίτωνος τοῦ 'Ομολογητοῦ⁶¹.
4. Θαλλελαίου μεγαλομάρτυρος⁶².
5. 'Οσιου. Παφνουτίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ⁶³.
6. 'Αγίου Νήφωνος, ἐπ. Κωνσταντιανῆς⁶⁴.
7. 'Οσίας Συγκλητικῆς⁶⁵.
8. 'Αγίου 'Επιφανίου, ἀρχιεπ. Κύπρου⁶⁶.
9. 'Αγίας Γοργονίας⁶⁷.
10. 'Οσίας Μακρίνης⁶⁸.
11. 'Οσίου Παΐσιου τοῦ μεγάλου⁶⁹.
12. 'Αγ. Μαρτίνου, ἐπ. Φραγγίας⁷⁰.
13. 'Αγ. Κυρίλλου, ἀρχιεπ. 'Αλεξανδρείας⁷¹.
14. 'Οσίων 'Ανδρονίκου καὶ 'Αθανασίας⁷².

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 666 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1993 τεύχους.

56. Α' ἐκδ., Βενετία 1803· β' ἐκδ., Κων/λις 1863· γ' ἐκδ., 'Αθήναι 1974, «'Αστὴρ» (μὲ πρόλογο τοῦ π. Θεοκλήτου Διονυσιάτου). 'Εδῶ θὰ ἤθελα νὰ σημειώσω, πὼς ἡ τελευταία ἐκδοσις, πὺ ὀφείλεται στὸν ἀείμνηστο 'Αλέξανδρο Δ. Παπαδημητρίου, ἔχει μιὰ σημαντικὴ παράλειψη, τὴν ὁποία δὲν ξέρω πὺ ν' ἀποδώσω: παραλείπει τὸ ἐξάισιο «Προοίμιον τοῖς ἐντευξομένοις» τοῦ 'Αγίου Νικοδήμου (βλ. α' ἐκδ. 1803, σελ. ζ'-ιγ'), καὶ στὴ θέση του ἔχει πρόλογο, γραμμένο ἀπὸ τὸν γνωστὸ λόγιον Μοναχὸ καὶ συγγραφέα π. Θεόκλητο Διονυσιάτη (βλ. γ' ἐκδ., σελ. ζ'-ις'). 'Η πρόταση γιὰ τὴν παράλειψη τοῦ Προοιμίου καὶ τὴν ἀντικατάστασή του ἀπὸ σύγχρονον Πρόλόγον πρέπει νὰ ὀφείλεται ἢ στὸν ἐκδότη ἢ στὸν προλογίσαντα Μοναχὸ. Μοῦ κατοφάνηκε πὺ παρελείφθη τὸ κείμενον τοῦ ἀγ. Νικοδήμου, δίχως ἀποχρῶντα λόγο· καὶ ἐπειδὴ τέτοια ἔργα δὲν τυπώνονται οὐτ' ἐκδίδονται πολὺ συχνά, ἔκρινα σκοπίμῳ νὰ τυπώσω ἐδῶ, σ' 'Επίμετρο, τὸ ὠραῖο αὐτὸ Προοίμιον, τὸ ὁποῖον μποροῦν νὰ τοποθετήσουν – ἔστω καὶ σὲ φωτοτυπία – στὴ θέση του, ὅσοι ἔχουν τὴν τελευταία ἐκδοσις τοῦ Νέου 'Εκλογίου. Εὐχαριστῶ τὸν ἐκδότη κ. Εὐάγγελον 'Αλ. Παπαδημητρίου, πὺ ἔθεσε στὴ διάθεσή μου τὸ σπάνιον καὶ δυσεῦρετο ἀντίτυπον τῆς α' ἐκδόσεως, ἦτοι τὸ «Νέον 'Εκλόγιον, περιέχον βίους ἀξιολόγους διαφόρων 'Αγίων καὶ ἄλλα τινὰ ψυχοφελὴ διηγήματα. 'Εκλεχθέν ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων βιβλίων, εἰς ἀπλήν τε φράσιν μεταγλωττισθέν, καὶ νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθέν, διὰ συνδρομῆς φιλοχρίστου τινὸς Χριστιανοῦ, εἰς κοινήν τῶν 'Ορθοδόξων ὀφέλειαν. 'Ενετίσιν, αωγ'. 1803, παρὰ Νικολάφ Γλυκεῖ, τῷ ἔξ 'Ιωαννίνων».

57. Βλ. τὸ ἄρθρον τοῦ Dan. Stiernon στὸ Diction. de Spiritualité, ὄπ. π., στ. 244-245. Πρβλ. Θεόκλητο Διονυσιάτη, 'Αγιος Νικοδήμος..., σελ. 231-236. Νέον 'Εκλόγιον, γ' ἐκδ., σελ. ζ' ἐξ. 'Εκτὸς ἀπὸ τῆς διαφορᾶς πὺ βλέπομε στὸ Προοίμιον - Πρόλογο (βλ. προηγούμενη σημεῖωση, ἀριθ. 56), ὑπάρχουν καὶ κάποιες στὸ 'Επίμετρον: π.χ. ἀφαιρέθηκε ἡ Διήγησις φρικτῆ τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ, Πατριάρχου Κων/λεως», ἐνῶ ἔχει προστεθεῖ τὸ Συναξαριστικὸν «τοῦ ὀσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Θεωνά, ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης, καὶ κτίτορος τῆς εὐαγοῦς μονῆς τῆς ἁγίας 'Αναστασίας...», (βλ. β' ἐκδ., «Νέον 'Εκλόγιον, περιέχον βίους ἀξιολόγους διαφόρων ἁγίων, ἐν οἷς προσετέθη ἤδη καὶ ὁ βίος τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεωνά... ἤδη δὲ τὸ δεύτερον ἐκδίδεται ὑπὸ 'Αββακοῦμ 'Ιεροδιακόνου καὶ 'Ανθίμου Μοναχοῦ τῶν 'Αγιορείτων... ἐν Κων/πόλει... 1863»). Στὴν γ' μάλιστα ἐκδοσις ἔχει προστεθεῖ καὶ ἕνα τρισέλιδο «Γλωσσάριον», πὺ δὲν ὑπῆρχε στίς προηγούμενες ἐκδόσεις.

58. Βλ. γ' ἐκδ., σελ. θ'-ι'.

59. BHG 1541a.

60. BHG 1561(;).

61. BHG 301.

62. BHG 1708.

63. BHG 1419.

64. BHG 1372.

65. BHG 1694.

66. BHG 696-697.

67. BHG 704.

68. BHG 1012.

69. BHG 1402.

70. BHG 1181.

71. BHG 2099h.

72. BHG 123d.

15. Ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης⁷³.
16. Ἁγίου καὶ δικαίου Εὐδοκίμου⁷⁴.
17. Ὁσίου Παύλου τοῦ Ξηροποταμηνού⁷⁵.
18. Ὁσίου Θεοδοσίου τοῦ Νέου⁷⁶.
19. Ὁσίου Λουκά τοῦ ἐν τῷ Στειριῷ⁷⁷.
20. Ὁσίου Εὐθυμίου τοῦ Νέου⁷⁸.
21. Ὁσίου Λαζάρου τοῦ Γαλλησιώτου⁷⁹.
22. Ὁσίου Κυρίλλου τοῦ Φιλεώτου⁸⁰.
23. Ἁγίου Γρηγορίου, ἐπ. Ἄσσου⁸¹.
24. Ἁγίου Λεοντίου, πατρ. Ἱεροσολύμων⁸².
25. Ὁσίου Συμεῶν καὶ Σάββα, κητόρων Ἱ. Μ. Χιλανδαρίου⁸³.
26. Ὁσίου Γρηγορίου Νικομηδείας⁸⁴.
27. Ὁσίου Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ⁸⁵.
28. Ὁσίου Κοσμᾶ τοῦ Ζωγραφίτου⁸⁶.
29. Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου⁸⁷.
30. Ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη⁸⁸.
31. Ὁσίου Νήφωνος τοῦ ἐν Ἀθῶν⁸⁹.
32. Ἁγίου Γρηγορίου, τοῦ Παλαμᾶ, ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης⁹⁰.
33. Ἁγίου Νήφωνος, πατρ. Κων/λεως⁹¹.
34. Ὁσίου Νεκταρίου τοῦ ἐν Ἀθῶν⁹².
35. Νεομαρτύρων Γαβριήλ καὶ Κυρμιδώλη⁹³.
36. Ὁσίου Ἱεροθέου τοῦ Ἰβηρίτου⁹⁴.

73. BHG 114.

74. BHG 808.

75. BHG 1475.

76. Ἀσκητῆς τῆς Ἀργολίδος († γύρω σὺν 922).

77. BHG 994.

78. BHG 1028.

79. BHG 980.

80. BHG 468.

81. BHG 710α.

82. BHG 985.

83. BHG 1693.

84. BHG 709.

85. BHG 1246α.

86. BHG 393.

87. BHG 722.

88. BHG 1237.

89. BHG 1371.

90. BHG 718.

91. BHG 1373α.

92. BHG 1325. Βλ. Π. Β. Πάσχου, «Σώφρων μεμνηὸς» ἦτοι ὑμναγιολογικὰ εἰς ἅγ. Νεκτάριον τὸν Καρεώτην, μετὰ τοῦ Βίου καὶ τῆς Ἀκολουθίας αὐτοῦ, τὸ πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενον, «Δίπτυχα» Α', 1979, σελ. 239-284.

93. Ἐν Αἰγύπτῳ († 1522).

94. Ὁ ἐκ Καλαμάτας († 1745). Βλ. Π. Β. Πάσχου, «Ἵμναγιολογικὰ εἰς ὅσιον Ἱεροθέον τὸν Ἰβηρίτην», Ἀθήναι 1978 (ἀνάτ. ἐκ τοῦ τόμου «Πρακτικὰ τοῦ Α' Συνεδρίου Μεσοσηνιακῶν σπουδῶν», Καλαμάτα 2-4 Δεκ. 1977, Ἀθήναι 1978, σελ. 135-143). Ἡ ἀναγραφή εἰς τὸ ἀνάτυπον «Ἵμναγιολογικὰ κ.λπ.», ὀφείλεται σὲ παρανόηση ἐκ μέρους τοῦ ἐπιμελητοῦ τῶν Πρακτικῶν, κ. Τ. Γρατσιπούλου τῆς λ. Ἵμναγιολογικὰ, ποῦ τοῦ φάνηκε ἴσως ἀδόκιμη ἂν ὄχι καὶ ἀνύπαρκτη, ἐπομένως ἀδικαιολόγητη. Γιὰ τὸν γράφοντα ἡ λ. ὑμναγιολογικὰ ἐκφράζει πληρέστατα καὶ ἀκριβέστατα τὴν ἐπιστημονικὴ μελέτη - συμβολὴ σὲ κάποιο θέμα ἢ πρόσωπο τῆς βυζαντινῆς - ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας, ὅταν τὸ προσεγγίζει συγχρόνως ἀπὸ ὑμνολογικὴ καὶ ἀγιολογικὴ ἀποψη, ὅπως ἀκριβῶς ἂν γράφαμε «ὑμνολογικὰ καὶ ἀγιολογικὰ...».

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

[Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου.] Προοίμιον τοῖς Ἐντευξομένοις* (εἰς τὸ «Νέον Ἐκλόγιον»).

Τίς νὰ μὴν θαυμάσῃ, καὶ τίς νὰ μὴν ἐκπλαγῇ τὴν διαφορετικὴν, καὶ ἐξαιρετικὴν πρόνοιαν, ὅπου ἔχει ὁ μέγας Ποιητής, καὶ Προνοητής Θεὸς τοῦ παντός διὰ τοὺς Ἁγίους του; διατὶ αὐτός, ὄχι μόνον ἔχει τὴν πρόνοιαν αὐτῶν, καὶ συντηρεῖ καὶ φυλάττει τοὺς εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, καὶ μετὰ διαφόρους τρόπους τοὺς παρηγορεῖ εἰς τὰς θλίψεις τοὺς, τώρα, μετὰ θείας ἐμφανείας, καὶ ἐπισκέψεις, καὶ παρακλήσεις μυστικᾶς· τώρα, μετὰ ἀποστολᾶς, καὶ φανερᾶς ἐπιστασίας φωτεινῶν Ἀγγέλων· καὶ ἄλλην φορὰν πάλιν, μετὰ ἄλλας οὐρανίους καὶ ὑπερφυσικὰς χάριτας· ὄχι μόνον, λέγω, κατὰ τὴν παρούσαν ζωὴν, προνοεῖται ὁ Θεὸς τοὺς Ἁγίους του, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον (ὡσάν ὅπου εἶναι τίμιος ἐναντίον αὐτοῦ, ὁ θάνατος τῶν ὁσίων του.) ἔχει τὴν πρόνοιαν τοὺς, καὶ πανσόφως κάμνει διαφοροὺς οἰκονομίας, εἰς τὸ νὰ τοὺς δοξάσῃ καὶ εἰς τὴν γῆν, (ἀφίνω κατὰ τὸ παρὸν τὴν ἐν οὐρανοῖς δόξαν) καὶ νὰ τοὺς φανερώσῃ εἰς ὅλον τὸν Κόσμον.

Οὕτως εὐδόκησε νὰ γραφθοῦν τῶν παλαιῶν Δικαίων, καὶ Πατριαρχῶν οἱ βίοι, εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν, ἀπὸ τὸν πρῶτον Ἱστορικὸν καὶ θεόσοφον Μωϋσῆν· εἰς τὸ παράδειγμα τούτου ἀκολουθῶντας καὶ ὁ Ἱεροδότης Λουκάς, συνέγραψεν ἔπειτα τὰς Πράξεις τῶν Συναποστόλων του· καὶ πάλιν ἄλλοι μεταγενέστεροι, μιμούμενοι τοὺς προγενεστέρους τοὺς, συνέγραψαν τοὺς λαμπροὺς ἀγῶνας, καὶ τὰ ἔνθεα κατορθώματα τῶν Ἁγίων Μαρτύρων. Καὶ τὸ θαυμασιώτερον εἶναι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ τύραννοι καὶ βασανιστὰι τῶν Μαρτύρων ἔγραψαν πολλάκις (κατὰ θεϊαν πρόνοιαν, βέβαια) τὰς βασάνους καὶ τὰ μαρτύρια τῶν Μαρτύρων, καὶ τὰ ἔστειλαν εἰς τοὺς βασιλεῖς τοὺς, διὰ νὰ δείξουν μετὰ τοῦτο, ὅτι εἶναι πρόθυμοι ὑπηρετεῖν τῶν προσταγμάτων τοὺς.

Τί δὲ οἱ ἐν τοῖς κατωτέρω χρόνοις χριστιανοί; Τάχα ἀμέλησαν εἰς τὸ τὰ γράφουν καὶ αὐτοὶ, τοὺς βίους καὶ τὰς πολιτείας τῶν Ἁγίων, ὅπου ἔλαμψαν εἰς τὸν καιρὸν τοὺς; Τάχα ἄλλαξαν γνώμην; Ὅχι ἀδελφοί, ὄχι· ἀλλὰ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔγραψαν βίους Ἱερορχῶν, ἄλλοι Ὁσίων καὶ Ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ ἄλλοι Ὁσίων καὶ Δικαίων γυναικῶν· καὶ σχεδὸν ὅλων ἐκείνων, ὅπου κατὰ καιροὺς καὶ τόπους εὐηρέστησαν εἰς τὸν Θεόν, ἔγραψαν τοὺς βίους καὶ τὰς πολιτείας τοὺς· ἔργον τοῦτο βεβαίωτατα τῆς θείας καὶ πανσόφου προνοίας. Καὶ τὸ αἴτιον εἶναι πρῶτον μὲν, διὰ νὰ δοξάζεται ὁ Θεός, ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ πηγὴ τῆς ἀγότητος· δεῦτερον δέ, διὰ νὰ μένουν οἱ δίκαιοι εἰς

* Βλ. Νέον Ἐκλόγιον..., α' ἐκδ., Βενετία 1803, σελ. ζ' - ιγ'. Τὰ λιγοστὰ λάθη διορθῶνται σιωπηρᾶ, χωρὶς ἰδιαίτην ἀναφορὰ σὲ κριτικὸ ὑπόμνημα.

μνημόσυνον και ένθύμιοιν αιώνιον, κατά τόν Προφητάνακτα' και τρίτον, διά να ήναι ώσαν εικόνες και παραδείγματα τής άρετής και τής κατά Θεόν πολιτείας, εις εκείνους όπου θέλουν να τους μιμηθούν, και διά να λαμβάνη ό κάθε ένας από αυτούς, εκείνο τό ιατρικόν όπου είναι άρμόδιον εις τό πάθος του, και εις τήν ψυχικήν του ασθένειαν, ώς λέγει ό μέγας Βασίλειος: «έν ταίς θεοπνεύστοις Γραφαίς, αί τών πράξεων ύποθήκαι και οί βίοι τών μακαρίων άνδρών, άνάγραπτοι παραδεδομένοι, οίον εικόνες τινές έμψυφοι τής κατά Θεόν πολιτείας, τῷ μιμήματι τών αγαθών έργων πρόκεινται' και τοίνυν περι όπερ άν έκαστος ένδεώς έχοντας έαυτού αισθάνηται, εκείνω προσδιατριβών, οίον από τινος κοινού ιατροείου, τό πρόσφορον εύρίσκει τῷ άρρωστημάτι φάρμακον» (έπιστολ. α').

Διά τούτο και ήμείς, τούτο μέν, σεβόμενοι τήν τοιαύτην πρόνοιαν του Θεού, όπου έχει διά τους Άγιούς του, τούτο δε και αγαλώντες να παρακινήσωμεν δραστικώτερον και να θερμάνωμεν περισσότερον τήν θέλησιν τών αδελφών μας χριστιανών εις τήν μίμησιν τής άρετής και τής θεαρέστου ζωής τών Άγιών, επιμελήθημεν όχι μόνον εις τό να συναχθούν από διάφορα βιβλία, πολλών και διαφόρων Άγιών βίοι άνδρών όμου και γυναικών, αλλά και να μεταφραστούν από τό ελληνικόν εις τό άπλοϋν, και να έκδοθούν εις τό φώς τής τυπογραφίας' όσοι δηλαδή δέν έπρόφθασαν πρωύτερα να συναχθούν επί τό αυτό, ή να μεταφραστούν, ή να τυπωθούν.

Διότι δέν υπεφέραμεν, οί μέν παλαιοί εκείνοι Ίεροί Συγγραφείς να καταβάλουν τόσους κόπους οί εύλογημένοι, εις τό να συγγράψουν τους βίους τών παρόντων Άγιών, εις δόξαν Θεού και τών Άγιών αυτού και εις κοινήν ώφέλειαν τών μεταγενεστέρων χριστιανών, ήμείς δε να παραβλέψωμεν τους τόσους κόπους τους, και όχι μόνον να μείνουν άφανείς μέσα εις τό σκοτός τής λήθης και άγνωσίας, αλλά και να διαφθαρούν από τόν πανδαμάτορα χρόνον, γενόμενοι σκωλήκων τροφή και έργον σήψεως' και ακολουθώς ούτε να δοξάζεται ό Θεός, ό θαυμαστός έν τοίς Άγίοις αυτού, ούτε να τιμώνται καθώς πρέπει οί Άγιοι, οί πιστοί και θεϊοί θεράποντες αυτού, ούτε οί χριστιανοί να ώφελούνται από τήν τούτων άνάγνωσιν: «τής γάρ άγνωστής άρετής, κατά τόν είπόντα, ώσπερ του κατωρηγμένου χρυσίου, ή λαμπρότης ου φαίνεται».

Λοιπόν, διά τα είρημένα αίτια συνήχθησαν, και μετεφράσθησαν, και εις τήν παρούσαν βίβλον έτυπώθησαν ούτοι οί έως τής σημερον άνέκδοτοι βίοι τών Άγιών, μήποτε ή έδική μας τωρινή γενεά, ή όποία άμέλησε, και παντελώς έψυχράνθη εις τα καλά και εις τās άρετάς, μήποτε, λέγω, μόλις και μετά βίας ήθελε δυνηθή κάποιον τι και να έξυπνήση όλίγον, από τους πολλούς και διαφόρους βίους τών Άγιών

τούτων, και από τα πολλά παραδείγματα τής άρετής, τό όποιον είπε παλαιά διά τήν Κωνσταντινούπολιν και ό θεολόγος Γρηγόριος: «ούδέ γάρ άλλως όσιον, ουδέ ασφαλές, άσεβών μέν βίους τιμάσθαι ταίς μνήμαίς, τους δε εύσεβεία διενεγκόντας σιωπή παραπέμψασθαι' και ταύτα έν πόλει, ήν μόλις άν και πολλά τής άρετής ύποδείγματα σώσειεν, ώσπερ τους ίππικούς και τα θέατρα, ούτω δη και τα θεία παιζουσαν» (Λόγ. εις τόν μέγ. Άθανάσιον). Διότι είναι φανερόν, ότι οί πολλοί ούτοι βίοι τών έναρέτων έχουν άκολούθως και πολλήν τήν δύναμιν εις τό να κινήσουν πολλούς εις τήν μίμησιν τής άρετής, ει γε κατά τόν Παρομιαστήν «έν πλεοναζούση δικαιοσύνη, ισχύς πολλή» (Παροιμ. ιε' 6) και «Σωτηρία ύπάρχει έν πολλή βουλή» (Παροιμ. ια' 14). Έπειδή οί πολλοί ούτοι βίοι, όντες Άγιών άνδρών και γυναικών, δύνανται να ώφελήσουν και άνδρας όμου και γυναίκας' όντες βίοι Ίεραρχών και Όσίων, διδάσκουν και Άρχιερείς και Μοναχούς τα καθήκοντα του επαγγέλματός τους.

Από τους βίους τών άγιών Έπιφανίου, Κυρίλλου και τών λοιπών, μαθαίνουν οί Άρχιερείς τήν αποστολικήν ζωήν, όπου ζητεί άπαραιτήτως τό θεϊότατον αξίωμα τής Άρχιερωσύνης' διδάσκονται τήν πνευματικήν ποιμαντορία, τήν προστασία τών ψυχών, και όλα εκείνα όπου άνήκουσιν εις τό έπάγγελμά τους. Από τους βίους τών Όσίων Παισίου, Μαξίμου και τών λοιπών, μαθαίνουν οί Μοναχοί πώς να φυλάττουν όλα εκείνα όπου άρμόζουν εις τό άγγελικόν τους έπάγγελμα' και οί μέν αρχάριοι έξ αυτών, διδάσκονται τήν ξενιτεία, τήν αποταγήν και παραιτήσιν του Κόσμου, τήν ύποταγήν και ύπακοήν, τόν θεϊόν φόβον και τās άλλας άρετάς, όπου άνήκουσιν εις αυτούς' οί δε μεσαιοί και προκόπτοντες, διδάσκονται τήν κάθαρσιν τών παθών, τήν διάκρισιν, τήν δίόρασιν, τήν άρρέμβαστον προσευχήν, τήν μετά λόγου ήσυχία, και τās άλλας άρετάς, όπου συνιστώσι τόν βαθμόν τους' και τελευταίον, οί τέλειοι, διδάσκονται από τους βίους τούτους, τήν αλήθη και ύποποιόν ταπεινώσιν, τήν θεϊαν άγάπην, τήν έλλαμψιν του νοός, τόν φωτισμόν τής καρδιάς, τήν πρόγνωσιν τών μελλόντων, τήν του νοός άρπαγήν προς τόν Θεόν, και τήν αποκάλυψιν τών αποκρύφων Μυστηρίων.

Από τους βίους τούτους, και μάάλιστα από τόν βίον του όσιου Κυρίλλου του Φιλεώτου, μαθαίνουν όλοι οί ύπανδρευμένοι λαϊκοί, άνδρες και γυναίκες, ποία σωφροσύνην πρέπει να φυλάττουν οί άνδρες εις τās γυναίκας τους, και ή γυναίκες εις τους άνδρας τους' πώς πρέπει να έχουν προς τα τέκνα τους και προς άλλήλους τόσην άπροσπάθειαν, ώσαν να μην είχαν οί άνδρες γυναίκας και ή γυναίκες άνδρας, δηλ. παρακινούντες ένας τόν άλλον να φυλάττουν σωφροσύνην, και να παραιτούν έκ συμφώνου τήν κοσμικήν ζωήν και να γίνονται Μοναχοί' όμοίως παρακινούντες και τα τέκνα τους εις τό να προτιμούν καλλι-

τερα τὴν ἀγγελικὴν ζωὴν τῆς παρθενίας, παρὰ τὸν φθαρτὸν καὶ γήινον γάμον· καὶ ἀπλῶς εἶπεν, ἀπὸ τοὺς βίους μανθάνουν οἱ Κοσμικοὶ πῶς πρέπει νὰ μεταχειρίζονται καλῶς τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, ἠδονὰς δηλονότι, δόξας καὶ χρήματα, καὶ ὄχι νὰ τὰ κακομεταχειρίζονται, καθὼς παραγγέλλει εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὁ θεῖος Παῦλος, λέγων: «ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὡσεὶ καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι» (Α΄ Κορινθ. ζ΄ 29). Ἀπὸ τοὺς βίους τούτους μανθάνουν καὶ οἱ Ἄρχοντες, καὶ οἱ Κριταί, καὶ οἱ πλούσιοι, πῶς νὰ πολιτεύονται ζωὴν χριστιανικὴν, κάμνοντες δικαιοσύνην, ἀπέχοντες ἀπὸ ἀδικίαν, ἀγαπῶντες ἐλεημοσύνην, μισοῦντες ἀσπλαγχνίαν, καὶ φυλάττοντες ἀπλῶς ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου.

Καὶ μάλιστα οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, ὅπου συναναστρέφονται μὲ τοὺς Λατίνους, καὶ ἀκούουν τὰς ψευδολογίας τους καὶ τὰ ἄλλα ἀπατηλά τους λόγια, δύνανται νὰ ὠφεληθοῦν μεγάλως εἰς αὐτὴν τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν, τὸ κεφάλαιον τῶν καλῶν, ἐὰν ἀναγινώσκωσι σιγῶς καὶ μὲ προσοχὴν (καθὼς πρέπει νὰ ἀναγινώσκωσι) τὸν ἐνταῦθα βίον τοῦ θεοῦ Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, διατὶ θέλουν νὰ καταλάβουν ἐξ αὐτοῦ, πόσον μισητὴ καὶ βλάσφημος εἶναι ἡ τούτων αἵρεσις, ὥστε ὅπου ὁ ἴδιος Θεὸς ἔδειξεν, εἰς ἔλεγχον αὐτῆς καὶ κατηγορίαν, μεγάλα καὶ ἀναντίρρητα θαύματα (κατὰ τὴν ἱστορίαν καὶ μαρτυρίαν τοῦ ἱεροῦ Μακαρίου τοῦ Χρυσοκεφάλου, τοῦ Φιλαδελφίας ἀρχιερέως, καὶ καθολικοῦ Κριτοῦ τῶν Ρωμαίων, καὶ ἄλλων ἀξιοπίστων ἀνδρῶν), τὰ ὅποια παράδοξα θαύματα συμβουλευόμεν τὸν φιλευσεβῆ ἀναγνώστην νὰ τὰ ἀναγινώσῃ κατὰ πλάτος εἰς τὸν βίον τοῦ ρηθέντος ὁσίου Μελετίου, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸ φῶς τῆς ἐδικῆς μας Ὁρθοδοξίας, καὶ τὸ σκότος τῆς ἐκείνων κακοδόξου αἵρέσεως· καὶ οὕτως νὰ στηρίζεται εἰς τὰ θεῖα δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὰ αἰρετικὰ καὶ ἀντίθετα φρονήματα τῆς Δυτικῆς. Καὶ τί νὰ λέγω τὰ κατὰ μέρος; Κάθε καταστάσεως ἄνθρωπος, καὶ κάθε τάξεως ἀπλῶς καὶ ἐπαγγέλματος δύναται νὰ ὠφεληθῇ, λαμβάνωντας τὸ ἀρμόδιον ἱατρικὸν εἰς τὴν ψυχικὴν του ἀσθένειαν.

* * *

Δέξασθε, λοιπόν, ἀδελφοὶ περιπόθητοι, μετὰ πάσης χαρᾶς τὴν παροῦσαν νεοτύπωτον βίβλον, τὴν περιέχουσαν τοὺς μέχρι τοῦ νῦν ἀνεκδότους βίους τῶν Ἁγίων, δέξασθε. Καὶ ἂν θέλετε νὰ γενήτε σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες εἰς τὸν κατὰ τῶν παθῶν σας πόλεμον καὶ εἰς τὰ ἄλλα τοῦ βίου σας πράγματα, συνεχῶς τούτους ἀναγινώσκετε, διότι εἰς αὐτοὺς εὐρίσκεται σοφία, ἡ ὅποια σοφίζει τοὺς ἀνθρώπους πῶς νὰ λυτρωθοῦν ἀπὸ τὰ πολυποίκιλα σοφίσματα τοῦ παλαιοῦ σοφιστοῦ τῆς κακίας. Εἰς αὐτοὺς εὐρίσκεται καὶ ἐπι-

στήμη, ἡ ὅποια διδάσκει ἀπλανῶς πῶς νὰ εὐρίσκη ὁ καθένας τὴν στοράταν τῆς σωτηρίας του· ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἅγιοι οὗτοι, τῶν ὁποίων εἶναι οἱ βίοι, καὶ διατὶ ἔζησαν χρόνους πολλοὺς, καὶ διατὶ ἔπαθον ἐκ τῆς θείας χάριτος πολλὰ πνευματικὰ παθήματα, καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον τῶν δαιμόνων ἐγυμνάσθησαν, καὶ ἐπαιδεύθησαν ἀπὸ τὴν μεταβολὴν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, τὴν πάντα παιδεύουσας τὰ τε δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ, ἀκολούθως ἔμαθον καὶ πολλὰ μετὰ ἀκριβείας καὶ ἐπιστήμης· καὶ οὕτω παθόντες καὶ μαθόντες, ἀφθόνως μετέδωκαν οἱ τρισμακάριοι, καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς κατὰ πνεῦμα υἱοὺς τους ἄπερ ἔπαθον καὶ ἔμαθον. Ὅθεν εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν Ἰώβ: «ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἐπιστήμη» (Ἰώβ ιβ΄ 12)· καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει: «ἐτι πληθυνθήσονται ἐν γῆρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται». Τίνος ἕνεκα; Ἐνεκα, φησί, τοῦ διδάξαι ἄλλους καὶ ἀναγγεῖλαι: «καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται τοῦ ἀναγγεῖλαι» (Ψαλμ. 4α΄ 14)· ὁ δὲ Μωϋσῆς λέγει: «ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι· τοὺς προεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι» (Δευτερονομ. ιβ΄ 7).

Δέξασθε, λέγω, καὶ ἀναγινώσκετε μετὰ προθυμίας τὴν βίβλον ταύτην· ἄφετε τὰς διηγήσεις τῶν μωρῶν καὶ ἀσυνέτων ἀνθρώπων, ὡς ματαιίας καὶ ψυχοβλαβεῖς, «διηγήσεις γὰρ —λέγει ὁ Σειράχ— μωρῶν, προσοχθίσματα», καὶ ἀναγινώσκετε τὰς διηγήσεις ταύτας, ὡς ψυχοφελεῖς καὶ σωτηριώδεις· διότι αἱ διηγήσεις αὗται εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀνδρῶν ὀνομαστών, ἀνδρῶν σοφῶν, ἀνδρῶν ὑπὸ Θεοῦ δι' ἔργων καὶ λόγων μεμαρτυρημένων. Ἴδιον δὲ φρονίμου καὶ θέλοντος σωθῆναι εἶναι τὸ νὰ μὴ παραβλέπῃ, μηδὲ νὰ ἀλησμονῇ τὰς διηγήσεις τῶν τοιοῦτων ἀνδρῶν, ἀλλὰ νὰ φυλάττῃ αὐτὰς ἀνεξαλείπτους εἰς τὴν ἐνθύμησιν καὶ καρδίαν του, διὰ νὰ ἠξεύρῃ καὶ αὐτὸς νὰ βοηθῆται ἀπὸ αὐτὰς, ἐν καιρῷ χρείας, καὶ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἄλλους συμβουλίην καὶ ἀπόκρισιν. Ὅθεν καὶ ὁ σοφὸς Σειράχ ταῦτα πάντα βεβαιῶν, ποτὲ μὲν λέγει διὰ τὸν φιλαναγνώστην καὶ μελετώντα τὸν νόμον τοῦ Ὑψίστου, ὅτι «διηγήσεις ἀνδρῶν ὀνομαστών συντηρήσει, καὶ ἐν στορφαῖς παραβολῶν συνεισελεύσεται» (Σειρ. ιβ΄ 2), ποτὲ δὲ παραγγέλλει, «μὴ παροίδῃς διήγημα σοφῶν, καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀναστρέφου, ὅτι παρ' αὐτῷ μαθήσῃ παιδεῖαι» καὶ «μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν· ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ σύνεσιν, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι ἀπόκρισιν» (Σειρ. ιη΄ 8-9).

Παρακινεῖ δὲ καὶ ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ τοὺς χριστιανοὺς νὰ ἔχουν ζῆλον εἰς τὰς ψυχὰς τους κατὰ τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν αὐτοῦ ὑπηρετῶν, ὅτι λογῆς εἶχον καὶ οἱ Ὅσοι καὶ Δίκαιοι, καὶ νὰ ἔχουν ἐμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν τους τοὺς βίους αὐτῶν καὶ τὰ διηγήματα, ὡσὰν ἐμψύχους εἰκόνας, λέγων ταῦτα: «ἔστω οὖν ἡμῖν ζῆλος ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν αὐτοῦ ταξιωτῶν, οἷον εἶχον οἱ Ὅσοι καὶ Δί-

καιοὶ οἵτινες συνεστήσαντο τοὺς θείους νόμους καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ πνεύματος ἐν χώραις φοβεραῖς, καὶ πειρασμοῖς χαλεπωτάτοις, καὶ ἀπέροισαν τὸν Κόσμον καὶ τὸ σῶμα ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ὑπέμειναν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν, μὴ ἠττηθέντες ὑπὸ τῶν κινδύνων τῶν κυκλωσάντων σὺν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν καὶ τὰ σώματα, ἀλλὰ νικήσαντες ἀνδρείως ὧν τὰ ὀνόματα γέγραπται ἐν βίβλῳ ζωῆς, μέχρι τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῶν τετήρηται διὰ προσταγῆς Θεοῦ, πρὸς ἡμετέραν διδασκαλίαν καὶ ἀνάρρωσιν... ἵνα σοφοὶ γενώμεθα, καὶ μάθωμεν τὰς ὁδοὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπ' ὅσιν ἔχωμεν τὰ διηγήματα καὶ τοὺς βίους αὐτῶν, ὡς ἐμψύχους καὶ ζώσας εἰκόνας· καὶ λάβωμεν ἐξ αὐτῶν τύπον, καὶ δράμωμεν ἐν τῷ δρόμῳ αὐτῶν, καὶ ὁμοιωθῶμεν αὐτοῖς. Ὡς ἡδέα τὰ θεῖα λόγια τῇ συνετωτάτῃ ψυχῇ, ὡσπερ τροφὸς θάλπουσα τὸ σῶμα, ἐπιθυμητὰ δὲ τὰ διηγήματα τῶν δικαίων ἐν τοῖς ὡσὶ τῶν πράξεων, ὡς διηγετικῆς ἀρδεῖα τῷ νεωστὶ πεφυτευμένῳ φυτῷ» (λόγ. με', σελ. 279).

* * *

Καὶ διὰ τὸ εἰπῶ μὲ συντομίαν, ὅσοι ἀγαποῦν τὴν ἀποκτήσουν τὴν ἐν τῷ παρόντι βίῳ θαυμασίαν ἐκβασιὴν καὶ τελειώσουν τῶν Ἁγίων τούτων, καὶ τοὺς μετὰ θάνατον στεφάνους αὐτῶν καὶ τὰ βραβεῖα, καὶ θέλουν τὴν συναριθμηθοῦν μὲ αὐτούς, ἅς μὴν ἀναγινώσκουν μόνον τοὺς βίους αὐτῶν διὰ λόγων ψιλῶν, ἀλλὰ ἅς ἐπιμελοῦνται τὴν μιμοῦνται καὶ μὲ τὰ ἔργα τὴν πίστιν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ πόνους ὅπου ἔκαμαν διὰ τὴν ἀρετὴν, καθὼς εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ. Καὶ καθὼς λέγει καὶ ὁ ὁσιος Μάρκος: «τῆς θείας Γραφῆς τὰ ῥήματα διὰ πράξεως ἀναγίνωσκε, καὶ μὴ πλατυλόγει ἐπὶ ψιλοῖς νοήμασι φυσιοῦμενος» (κεφάλ. πε' «Περὶ νόμου πνευματικοῦ»). Καὶ πρὸ πάντων, καὶ ἐπὶ πάντων, καθὼς προστάζει ὁ οὐρανοβόμων Παῦλος λέγων: «μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκβασιὴν τῆς ἀναστροφῆς, μμείσθε τὴν πίστιν» (Ἐβρ. ιγ' 7). Διὰ τὴν ἀλλοτρίαν τρόπον εἶναι ἀδύνατον τὴν συναριθμηθῆναι τινὰς μὲ τοὺς Ἁγίους. «Πῶς γάρ, φησὶν ὁ μέγας Βασιλεὺς, εἶσομαι μετὰ τοῦ Ἰώβ, ὁ μὴδὲ τὴν τυχούσαν θλίψιν μετὰ εὐχαριστίας δεξάμενος; πῶς μετὰ τοῦ Δαβὶδ, ὁ μὴ πρὸς τὸν πολέμιον μακροθύμως διατεθεῖς; πῶς μετὰ τοῦ Δανιὴλ, ὁ μὴ μετ' ἐγκρατείας διηγενοῦς καὶ δεήσεως φιλοπόνου τοῦ Θεοῦ ἐκζητήσας; πῶς μετ' ἐκάστου τῶν Ἁγίων, ὁ μὴ τοῖς ἰχνεσιν αὐτῶν ἐμπεριπατήσας; τίς οὕτως ἀκριτος ἀθλοθέτης, ὡς τῶν ἰσῶν ἀξιῶσαι στεφάνων τὸν νικητὴν καὶ τὸν μηδὲν ἠγωνισμένον; Ἐκείνων οἱ καρποὶ, ὧν καὶ οἱ πόνοι· αἱ τιμαὶ καὶ οἱ στέφανοι, τῶν νενικηκότων εἰσὶν» (ἐν τῷ προομίῳ τῶν Κατὰ πλάτος ὄρων). Καὶ ἄλλος δὲ τις φησὶ: «δεῖξον ἔργα, καὶ ἀπαίτει μισθούς· δὸς αἷμα, καὶ λάβε πνεῦμα». Καὶ ἅς μὴν προφασισθῆ τινὰς, λέγωντας, ὅτι ἄλλοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ χρόνοι καὶ ἄλλοι ἐτούτοι·

ἐπειδὴ αἰτία τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς καλῆς ζωῆς δὲν εἶναι οἱ χρόνοι καθ' ἑαυτοὺς ἀλλὰ ἡ καλὴ γνώμη τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ προαίρεσις, ὅπου ἀγαπᾷ τὴν ἀρετὴν, ὡς λέγει ὁ γλυκὺς Μεταφραστὴς Συμεῶν, εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Λουκά: «οὐ χρόνος ἦν ἀληθῶς ὁ τοῦ καλοῦ βίου καὶ τῆς περὶ τὴν ἀρετὴν σπουδῆς αἴτιος, ἀλλὰ γνώμη μόνη καὶ ἡ τὰ χρηστὰ φιλοῦσα προαίρεσις».

Κάμνω τέλος, καὶ λέγω σοι ἐκεῖνο τὸ ρητὸν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ὅτι, ἅς ἦναι πικρὰ καὶ ἄνοστα εἰς ἐσὲ ἀγαπητέ, τὰ κοσμικὰ διηγήματα· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἅς φαίνονται γλυκῆ καὶ νόστιμα εἰς τὴν ἀκοῆν καὶ γλώσσάν σου καὶ διάνοιαν τὰ διηγήματα τῶν Ἁγίων τούτων καὶ μακαρίων ἀνδρῶν· «ἦτω σοι πικρὰ γεῦσις, ἡ τῶν κοσμικῶν διηγημάτων ἀκρόασις, κηρία δὲ μέλιτος τὰ τῶν Ὁσίων ἀνδρῶν διηγήματα» (λόγ. περὶ ἀποταγ.). Καὶ σὲ πληροφορῶ, ὅτι ἀνίσως καὶ μὲ τοιαύτην διάθεσιν γλυκαίνεσαι εἰς τοὺς βίους τῶν Ἁγίων τούτων, δύνασαι τὴν φθάσῃς καὶ εἰς τὴν ἀγιότητα αὐτῶν, καὶ τὴν γένῃς μετὰ Ὁσίων Ὁσιος, καὶ μετὰ Ἁγίων Ἁγίος, καὶ Δίκαιος μετὰ Δικαίων· ὅτι ἐκεῖνοι μὲ τὸ τὴν ἔκαμαν τὰ ὅσια ἔργα, καὶ μὲ τὸ τὴν ἐξῆσαν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀγιότητι, ἔγιναν κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν Ὁσιοὶ καὶ Δίκαιοι καὶ Ἁγιοὶ. Καὶ σὺ ἐὰν ἀναγινώσκῃς μετὰ πόθου τοὺς βίους αὐτῶν, καὶ συνομιλῆς μὲ αὐτοὺς νοερώς, καὶ φυλάττῃς τὰ ἀναγινωσκόμενα, βέβαια κατὰ τοῦτο θέλεις ὀσιωθῆς, καὶ θέλεις μεθέξῃς καὶ ἀπὸ τῆς ὁσιότητάς τους, ὡς λέγει ὁ Σολομών: «οἱ φυλάξαντες ὀσίως τὰ ὅσια, ὀσιωθῆσονται· καὶ οἱ διδασθέντες αὐτά, εὐρήσουσιν ἀπολογία» (Σοφ. Σολ. ζ' 10). Καὶ θέλεις γένῃς μιμητῆς τῆς ἐκείνων δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος· διὰ τὴν ἀληθεύει καὶ ἐδῶ, καθὼς καὶ πανταχοῦ, ἡ κοινὴ ἐκείνη παροιμία, ὅπου λέγει: «οἷς ἂν συνομιλῆ τις, τούτοις ἐξομοιοῦται».

Ἐρόωσθε!

(Τέλος)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

* Καθηγ. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Η ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ (ἐξ ἀφορμῆς τῆς 70ῆς ἐπετείου ἀπὸ τὴν τραγωδία τοῦ 1922). Σχῆμα 14X21, σελίδες 32.

* Καθηγ. Ἀνδρέα Θεοδώρου, ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΟΤΟΚΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗΣ. Κείμενον ὑμνων, ἀπόδοσις σπὴ νεοελληνικῆ, εὐρὺς σχολιασμός. Σχῆμα 14X21, σελίδες 56.

* Καθηγ. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΣ ΑΠΟΡΙΑΣ. Τόμος Γ' (301-400), ἔκδοσις Β'. Σχῆμα 14X21, σελίδες 312.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Έπισημάνσεις και εύχαι του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος

Την 31ην Δεκεμβρίου 1993 εν τη Αίθουση Τελετών της Ίερας Συνόδου ἐγένετο ἡ καθιερωμένη τελετὴ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ νέου ἐνιαυτοῦ 1994 καὶ τῆς εὐλογίας τῆς Βασιλόπιτας ὑπὸ τοῦ Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφεῖμ. Κατὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς ὁ Μακαριώτατος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος ἐν εὐσυνόπτῳ ὁμιλίᾳ Αὐτοῦ ἐτόνισεν, ὅτι μόνον ὁ Χριστὸς δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς βαθυτέρας νοσταλγίας τῶν ἀνθρώπων. Ἐπομένως πρέπει νὰ ἀποκρουσθοῦν πᾶσαι αἱ δῆθεν λυτρωτικαὶ παραθηρησκείαι, ὡς καὶ ἡ ἀποκαλυφθεῖσα τὰς τελευταίας ἡμέρας σατανολατρεία, περὶ ὧν ἐγκαίρως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ελλάδος ἔχει δια φωτίσει τὸ Χριστεπώνυμον ποιῦμνιόν τῆς.

Ἐσαύτως ὁ Μακαριώτατος ἐτόνισεν, ὅτι διὰ τὴν ἠθικὴν τελείωσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν ἀνώτερον φωτισμὸν αὐτῶν εἶναι παράλογος ἡ προσφυγὴ εἰς τὰ μακρὰν τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας μυστικὰς τελετὰς τῆς Μασωνίας. Οἱ πιστοὶ ἔχουν τὸ ἄπλετον φῶς τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι νὰ καταφεύγουν εἰς τὸ ἡμίφως ἀποκρούφων τελετουργιῶν, αἵτινες ἀποφεύγουν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς δημοσιότητος.

Ἐκτὸς τούτων, ἐν τῇ αὐτῇ ὁμιλίᾳ ἐτονίσθη ἡ σύνδεσις Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὑπεμνήσθη τὸ τί ὀφείλει ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸν Ἑλληνισμόν, τὸν ὁποῖον σήμερον, ὡς μὴ ὄφελε, ἐπιβουλεύονται πολλοί. Ὁ Θεός, ὡς προσέθεσεν ὁ Μακαριώτατος κ. Σεραφεῖμ, ὠμίλησεν ἐν τῇ Καυνῇ Διαθήκῃ διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Αἱ ἐπισημάνσεις αὐταὶ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος συνεδέθησαν μετ' ἀντιστοιχῶν εὐχῶν πρὸς φωτισμὸν πάντων κατὰ τὸ Νέον Ἔτος 1994 ὑπὸ τοῦ λυτρωτικοῦ φωτὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς ἐξάλειψιν τῶν ἐπιβουλῶν ἐναντίον τῆς Ελλάδος. Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ ἀναγνωρισθῇ, ὅτι ἡ χώρα μας, συνδεδεμένη μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἀκτινοβολοῦσα τὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας, δύναται νὰ ἀποβῇ παράγων σταθερότητος καὶ εἰρήνης ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Βαλκανίων καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν πολιτιστικὸς παράγων ἐν ὁλοκλήρῳ τῇ Οἰκουμένῃ.

«Θεσμὸς καὶ δεσμὸς»

Κατὰ τὴν Θρονικὴν Ἑορτὴν τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμε-

νικοῦ Πατριαρχείου (30ὴν Νοεμβρίου 1993) ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐν τῇ προσφωνήσει Αὐτοῦ πρὸς τὰ Μέλη τῆς ἐπισήμου Ἀντιπροσωπείας τοῦ Πάπα Ἰωάννου - Παύλου Β', - ἐν οἷς καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν Καρδινάλιος κ. Edward Idris Cassidy-, μετὰ τῆς διακρινούσης πάντοτε τοῦς πατριαρχικοῦς λόγους Του κρυσταλλίνης διανυγείας καὶ σαφηνείας ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Αἱ ἐπισκέψεις αὐταὶ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, καθιερωθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων ἐμπνευσμένων ἡγετῶν Πάπα Παύλου Στ' καὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρου τοῦ Α', κατέστησαν ἤδη θεσμὸς καὶ δεσμὸς ἐν τῇ ζωῇ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, συντελοῦσαι εἰς περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν σχέσεων ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς τρωθείσης ἐνότητος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τῶν ἐπισκέψεων τούτων διαδηλοῦται καὶ ἐμπεδοῦται ὁ δεσμὸς τῆς ἀγάπης καὶ ὁ σύνδεσμος τῆς εἰρήνης, διὰ τῶν ὁποῖων καὶ μόνον δύναται νὰ προωθηθῇ καὶ καρποφορήσῃ ὁ διάλογος τῆς ἀληθείας, ἥτοι ὁ ἀρξάμενος ἀπὸ ἐτῶν θεολογικὸς διάλογος μεταξὺ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὅθεν καὶ χαίρειζομεν Ὑμᾶς καὶ ὑποδεχόμεθα ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ὡς ἀγγελιοφόρους ἀγάπης καὶ εἰρήνης, τῶν ὁποῖων μεγίστην ἀνάγκην ἔχει ὁ τοσοῦτον τεταραγμένος σήμερον κόσμος εἰς πάντα τὰ σημεῖα τῆς γῆς».

Τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν

Ἐν συνεχείᾳ ἐπισημαίνομεν, ὅτι ὁ Παναγιώτατος Προκαθήμενος τῆς ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῇ αὐτῇ προσφωνήσει Αὐτοῦ, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῶν σημερινῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐτόνισε πρὸς τοὺς ἐπισήμους ἐκπροσώπους τοῦ Βατικανοῦ καὶ τὰ ἑξῆς:

«Τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἰδιαίτερον ὄλως ἀνάγκην ἔχουν σήμερον καὶ αἱ δύο ἡμῶν Ἐκκλησίαι. Εἶναι ἤδη τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἡ εἰρήνη μεταξὺ μεγάλου μέρους τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διεταιράχθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ ἐμφανι-

σθούν προσκόμματα εἰς τὸν διεξαγόμενον μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν Θεολογικὸν Διάλογον ἐπὶ βαθεῖα ἀπογοητεύσει τῶν μετὰ προσδοκιῶν πολλῶν προσβλεπόντων εἰς αὐτόν. Ἄλλ' ἐὰν ἡ εἰρήνη ἐκλονίσθῃ, θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ ἀγάπη δὲν ἐψύγη. Τοιοῦτόν τι θὰ ἦτο ὄντως τραγικόν. Ἡ παρουσία ὑμῶν ἐν ταῦθα κομίζει ἡμῖν τὸ μήνυμα ὅτι ἡ ἀγάπη, ἡ “κραταιὰ ὡς ὁ θάνατος”, θέλει ὑπερνικήσει τὰ ἐμπόδια καὶ τὰς δυσκολίας, ὥστε νὰ ἐπανέλθουν αἱ σχέσεις τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον τὰς ἐτοποθέτησαν οἱ πρὸ ἡμῶν ἀείμνηστοὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέται. Ἦδη χαιρετίζομεν μεθ' ἱκανοποιήσεως προσφάτους δηλώσεις καὶ ἐνεργείας τῆς Α. Ἀγιότητος, διὰ τῶν ὁποίων διαφαίνεται ἡ πρόθεσις καὶ ἀποφασιστικότης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, ὅπως ἀρθοῦν τὰ ἀναφθέντα ἐμπόδια καὶ ἐξαλειφθοῦν πᾶσαι αἱ σκιαὶ εἰς τὰς μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν σχέσεις, μάλιστα δὲ εἰς τὴν πορείαν τοῦ διεξαγομένου Θεολογικοῦ Διαλόγου. Αἱ κατὰ τόπους ἀγιώταται Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀναμένουν ἐναγωνίως τὰς συγκεκριμένας ἐκεῖνας ἐνεργείας πρὸς βελτίωσιν τοῦ ὅλου κλίματος εἰς τὰς μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν σχέσεις, ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπαναλάβουν τὸν Θεολογικὸν Διάλογον οὐχὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ ἀκανθῶδες ζήτημα τῆς Οὐνίας, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ περιορίσθη οὗτος, ὡς γνωστόν, ἕως οὗ τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ζήτημα αὐτὸ προβλήματα ἀρθοῦν, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ θεμελιώδη θεολογικὰ θέματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέτασις ἀνεστάλη. Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία, ὡς ἔχουσα τὸ χρέος τῆς πρωτοθρόνου διακονίας ἐν τῇ καθόλου Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, ἀνυστάκτως παρακολουθοῦσα τὴν πορείαν τῶν διμερῶν ἡμῶν σχέσεων, δὲν θὰ παύσῃ μεριμνῶσα διὰ τὴν βελτίωσιν αὐτῶν. Εἴμεθα δὲ βέβαιοι ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀγιώταται Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι θλίβονται μεθ' ἡμῶν διὰ τὰς παρεμβληθείσας δυσκολίας καὶ προσβλέπουν εἰς τὴν ἄρσιν τούτων καὶ τὴν ἀνεμπόδιστον πορείαν πάντων ἡμῶν πρὸς τὴν πλήρη ἐν Κυρίῳ ἐνότητα».

«Καταστροφικὲς Λατρεῖες»

Ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἐξεδόθη «φυλλάδιο – πολυτελοῦς ἐκδόσεως – με πλούσιο φωτογραφικὸ ὑλικό, ἐξ ὁλοκλήρου τετράχρωμο τυπωμένο σὲ χαρτὶ ἰλλουστρασιόν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Καταστροφικὲς Λατρεῖες». Ὁ κυριώτερος τῶν συγγραφέων τοῦ φυλλαδίου εἶναι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, ὅστις ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τονίζει τὰ ἐξῆς:

«Στὴν κοινωνία μας ὑπάρχει ἓνα σοβαρὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐμφανίσεως καὶ

δράσεως ὁμάδων καὶ κινήσεων, οἱ ὁποῖες ὀνομάζονται «καταστροφικὲς λατρεῖες», ἐπειδὴ συνιστοῦν μιὰ ὑπαρκτὴ καὶ πολὺ ἐπικίνδυνη ἀπειλὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, τὴν οἰκογένεια καὶ τὴν κοινωνία μας. Χρησιμοποιοῦν ἐπικίνδυνες πρακτικὲς καὶ τεχνικὲς, ὅπως τὴν πλύση ἐγκεφάλου καὶ ἀνήθικα μέσα γιὰ τὴν στρατολόγησιν καὶ διατήρησιν ὁπαδῶν. Ἡ σχέση μ' αὐτὲς τὶς ὁμάδες μπορεῖ νὰ ἀποβεῖ ἐπιζήμια στοὺς ὁπαδοὺς καὶ νὰ ἀναστατώσῃ τὶς οἰκογένειές τους, τοὺς φίλους τους καὶ τὴν κοινωνία. Χρησιμοποιοῦν προσωπεῖο ἀντὶ προσώπου πρὸς ἄγρον ὁπαδῶν...

» Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἔχοντας συνειδητοποιήσει τὴν σοβαρότητα τοῦ προβλήματος προβαίνει στὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος φυλλαδίου, γιὰ νὰ ἐνημερώσῃ τοὺς Ἕλληνες καὶ ἰδιαιτέρως τοὺς νέους, γιὰ τὰ καταστροφικὰ ἀποτελέσματα τῶν συγχρόνων αὐτῶν «λατρειῶν». Ὁ συγγραφεὺς ἀπαντᾷ σὲ βασικὰ ἐρωτήματα καὶ συμβουλεύει γιὰ τὸ τί πρέπει καὶ τί δὲν πρέπει νὰ πράξῃ ὁ ἀναγνώστης ὅταν βρεθῇ μπροστὰ στὴν ἀπειλὴ νὰ παρασυρθεῖ ἢ ὅταν κάποιος δικός του παγιδευθεῖ σὲ μιὰ τέτοια ὁμάδα ἢ κίνησιν».

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος φυλλάδιον ἀποκτᾷ μεγάλην ἐπικαιρότητα, διότι ἦτο ἐτοιμον πρὸς κυκλοφορίαν, ὅταν ὀλόκληρος ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ διεθνὴς κοινὴ γνώμη συνεκλονίσθησαν ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἐγκλημάτων τῶν «Σατανιστῶν», περὶ τῶν ὁποίων, ὡς καὶ περὶ πασῶν τῶν παραθρησκευτικῶν ὁμάδων καὶ αἱρέσεων ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διεφώτισεν ἐγκαίρως τὸ ποίμνιον Αὐτῆς τόσον διὰ τῶν συστηματικῶν δραστηριοτήτων τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἱρέσεων, ὅσον καὶ διὰ τῆς ὀργανωμένης ἀντιαιρετικῆς δράσεως τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πολλῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Τὰ θύματα τοῦ «νεοσατανισμοῦ»

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἱρέσεων αἰδεσιμολογιώτατος Διδάκτωρ Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος, ὅστις εἶναι γνωστός διὰ τὴν ἐξειδίκευσίν του εἰς τὸν ἀντιαιρετικὸν ἀγῶνα, ἐν συνεντεύξει του, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς προσελκύσεως εἰς τὸν Σατανισμόν, τονίζει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς:

«Ὑπάρχει ἡ ἀντίληψη ὅτι σὲ νεοσατανισμό πέφτουν θύματα κυρίως ψυχωτικά ἢ προβληματικά άτομα. Αὐτὸ δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα. Κι αὐτὸ γιὰ τὴν σὶς ἡμέρες μας ὑπάρχει μιὰ μεθόδευση στὴν ὅλη προπαγάνδα, πὸ σκοπὸ ἔχει τὴν εἰδική, σταδιακὴ διαδικασίαν ἐπηρεασμοῦ καὶ ἐλέγχου τῆς προσωπικότητος. Ἀκόμη, ὁ ἀποκρυφισμὸς σὶς ποικίλες του μορφῆς δὲν παρουσιάζεται πλέον μὲ ἐντιμο

τρόπο. Γίνεται διάκριση ανάμεσα στη λευκή ή μαύρη μαγεία και πολλοί μάγοι δέν διστάζουν νά γίνονται ὅπως αὐτοαποκαλοῦνται ὑπέρμαχοι τῆς Ἐκκλησίας καί νά χρησιμοποιοῦν στίς πρακτικές τους ἀκόμη καί ἐκκλησιαστικά κείμενα. Ἐκεῖ μποροῦν νά παγιδευτοῦν ἀκόμη καί ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαίτερα δέ νέοι, οἱ ὁποῖοι δέν κατάφεραν νά ὀριοθετήσουν τήν πίστη τους καί νά ἀποκτήσουν ἕνα σταθερό σημείο ἀναφορᾶς καί μέτρο κρίσεως, ὥστε νά μὴν εἶναι εὐάλωτοι. Ἄλλωστε καθέννας, ὁ ὁποῖος δέν βρῆκε ἀπαντήσεις στά ὑπαρξιακά του προβλήματα, ἀρχίζει τίς ἀναζητήσεις. Τό πού θά καταλήξει ἐξαρτᾶται ἀπό τὸ ποιός θά βρεθεῖ στὸ δρόμο του. Γι' αὐτὸ θά ἔλεγα "ἄτομα ὑψηλοῦ κινδύνου" εἶναι ἐκεῖνα πού ἔχουν περισσότερες ὑπαρξιακές ἀναζητήσεις καί δέν καλύπτονται συναισθηματικά καί "καθολικά" ἀπὸ τὴν πίστη τους...» («Τὰ Νέα», 31-12-93).

Τί δέον γενέσθαι;

Ἐν συνεχείᾳ ὁ πατήρ Ἀντόνιος Ἀλεβιζόπουλος ἐν τῇ αὐτῇ συνεντεύξει του ἐπισημαίνει, ὅτι «ὑπάρχει ὁ ὀργανωμένος σατανισμὸς μὲ πάνω ἀπὸ 30 "ὀργανωμένες ἐκκλησίες", "τάγματα" ἢ "κοινότητες", ἀλλὰ ὑπάρχουν καί οἱ πολυπληθεῖς διάσπαρτες καί ἀνεξάρτητες νεοσατανικές ὁμάδες. Ὑπάρχει ἕνα βασικὸ συμφέρον, ἀπὸ τοὺς κύκλους πού ἐνδιαφέρονται νά διοχετεύσουν στήν ἀποκρουστικὴ ἀγορὰ τὰ προϊόντα τους. Ἄς μὴν μᾶς διαφεύγει ὅτι στήν Ἀθήνα, τὰ καταστήματα πού διαθέτουν ἀποκρουστικά "ἐργαλεῖα" – ἀπὸ βότανα γιὰ τὰ κακὰ πνεύματα ἕως βαλσαμωμένες νυχτερίδες – τελευταῖα πυκνώνουν. Ἀποκρουστικά προϊόντα προσφέρονται τώρα ἀκόμη καί σὲ σοῦπερ μάρκετ, σὰν ἀντικείμενα πρώτης ἀνάγκης ἢ καί μέσῳ τῶν βιβλιοπωλείων καί τῶν ταχυδρομείων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἔχουμε τοὺς ἐπιμέρους ἐπαγγελματίες τοῦ εἶδους, πού πασχίζουν νά ὀδηγήσουν ὅσο τὸ δυνατό περισσότερα θύματα σὲ ἀπόλυτη ἐξάρτηση μὲ ὅλες τίς συνέπειες καί στὸν οἰκονομικὸ τομέα».

Τούτων οὕτως ἔχοντων, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: «Τί δέον γενέσθαι;». Ὁ πατήρ Ἀντόνιος Ἀλεβιζόπουλος ἀπαντᾷ ὡς ἐξῆς:

«Δυστυχῶς, ὅταν στὴ χώρα μας γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν λεγομένων νέων αἱρέσεων καί θρησκευτικῶν κινήματων, τὸ θέμα αὐτὸ προβάλλεται διεθνῶς, μερικὲς φορές ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους ὡς παραβίαση τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ὡς μισαλλοδοξία, ὡς μεσαίωνας. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, διακηρύττουμε πὼς ὅλα τὰ κακὰ ἐρχονται ἀπὸ τὴ Δύση. Αὐτὸ πού θά θέλαμε εἶναι, τὰ προβλήματα αὐτά, νά ἀντιμετωπιστοῦν καί στὴ χώρα μας, ὅπως σὲ ἄλλες χώρες

τῆς Εὐρώπης, στὸ πνεῦμα τῶν σχετικῶν ψηφισμάτων καί ὀδηγιῶν τοῦ Εὐρωκοινοβουλίου (1984). Ἐκεῖ προτρέπονται τὰ κράτη - μέλη στήν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων, σὲ νομοθετικά καί ἐκπαιδευτικά μέτρα καί προτείνεται ἡ δημιουργία ἀνεξαρτήτων ὀργανώσεων γιὰ τὴν ἐνημέρωση τοῦ κοινοῦ...».

Ὁ πρῶτος κρίκος

Εἰς ὅσα ἐλέχθησαν εἰς τὰς δύο προηγουμένας παρατηρήσεις ἄς ἐπιτραπῇ νά προστεθῇ, ὅτι αἱ ἀποκαλυφθεῖσαι προσφάτως ἐν Ἑλλάδι μῆσεις εἰς τὸν σατανισμὸν ἀποδεικνύουν, ὅτι ἀφετηρία καί πρῶτος κρίκος τῆς ἀλύσεως τῶν παγιδεύσεων νέων καί νεανίδων εἰς τὰς ἀποκρούφους τελετουργίας του εἶναι τὸ δέλεαρ τοῦ ἠδονισμοῦ τοῦ «σεξ».

Τὸ «σεξουαλικὸν» κίνητρον εἶναι τὸ ἐφαλτήριο διὰ τὰς περαιτέρω κατολισθήσεις εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς φθορᾶς.

Μήπως τὸ γεγονὸς αὐτὸ πρέπει ἐπὶ τέλους νά δώσῃ ἀφορμὴν, διὰ νά σημάνουν οἱ ἀρμόδιοι συναγερομόν, πρὸς αὐτοκριτικὴν τῶν ὑπευθύνων τοῦ Τύπου, τοῦ Ραδιοφώνου, τῆς Τηλεοράσεως καί τοῦ ὅλου ἐκπαιδευτικοῦ καί μορφωτικοῦ ἔργου; Μήπως πρέπει ἐπὶ τέλους εἰς τὸ ὀλέθριον «κατεστημένον», ὅπερ ἐδημιούργησεν ἡ ἐπανάστασις τοῦ «πανσεξουαλισμοῦ» τῶν ἡμερῶν μας, νά ἀντιταχθῇ μίᾳ ἀντεπανάστασις, ἡ ὁποία δέν θά ἐπιτρέπῃ εἰς τὸν ὁδοστρωτήρα τῆς μάξις νά ἰσοπεδῶνῃ τὴν προσωπικότητα τῶν νέων;

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ

τοῦ ψυχοφειλεστάτου καὶ θαυμαστοῦ βιβλίου
ὀνομαζομένου

ΠΕΡΙ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

μὲ στόχασες πνευματικαῖς καὶ κατὰνυξιν
εἰς κάθε κεφάλαιον

* * *

Ἡ «Μίμησις» αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ διαφέρει βασικῶς ἀπὸ ὅλες τίς μέχρι τώρα μεταφράσεις εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Εἶναι ἡ πληρεστερά, ἀπὸ ὀρθοδόξου ἐπόψεως. Ἀνατύπωσις καλαίσθητος κατὰ τὸ πρωτότυπον ἐκδόσεως Ἐνετίας, ἔτους 1770. Μὲ ἐγκρισιν καὶ ἐυλογίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Κεντρικὴ διάθεσις:

Βιβλιοπωλεῖον Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Μιχαὴλ Γαλανοῦ (†)

«ΒΙΟΙ ΑΓΙΩΝ»

Κυκλοφοροῦν καὶ οἱ δώδεκα τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειώδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἀληθινὸ θησαύρισμα γιὰ κάθε βιβλιοθήκη. Ἐκδοσις τρίτη, Ἀποστολικῆς Διακονίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τὴν Τρίτην 30ην παρελθόντος Νοεμβρίου τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἐπισκέφθη ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν Dr. Konrad Raiser, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔσχεν συνεργασίαν μετὰ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν σχέσεων.

—Τὴν Τετάρτην 1ην Δεκεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Καρελίας καὶ πάσης Φινλανδίας κ. Ἰωάννην, ἐπισκεπτόμενον τὴν ἡμεδαπὴν.

—Τὴν Τρίτην 14ην Δεκεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Περιστερίου κ. Χρυσοστόμου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρесьιάδος κ. Νικηφόρου μετέσχε τῆς ἐν Φαναρίῳ συνελθούσης Μεΐζονος καὶ Ὑπερτελοῦς Συνόδου (βλέπετε Ἀνακοινωθὲν Μεΐζονος καὶ Ὑπερτελοῦς Συνόδου).

—Τὴν Δευτέραν 13ην Δεκεμβρίου τὴν Ἀρχιεπισκοπείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπισκέφθη ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Αἰθιοπίας κ. Παῦλος μετὰ τῆς συνοδείας του, διερχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν.

—Τὴν Παρασκευὴν 31ην Δεκεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ προέστη τῆς καθιερωμένης τελετῆς κοπῆς τῆς Βασιλόπιπτας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἀκολούθως, μετ' ἐμπνευσμένην ὁμιλίαν, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὰ σέβη καὶ τὰς εὐχὰς ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἐτεῖ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν λοιπῶν παρισταμένων.

Ίερά Μητρόπολις Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας

Μὲ τὴν συμπλήρωσιν 50 χρόνων ἀπὸ τῆς σφαγῆς τῶν κατοίκων τῆς Πόλεως καὶ Ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν ὑπὸ τῶν Ναζιστικῶν Στρατευμάτων Κατοχῆς, ἐτελέσθη πάνδημον Μνημόσυνον τὴν 13ην Δεκεμβρίου 1993 εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Καλαβρυτῶν.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, πρὸς ἀναβάθμισιν καὶ περαιτέρω ἀνάδειξιν τῶν γενομένων ἐκδηλώσεων, προσεκάλεσε τὴν Ἱεράν Σύνοδον ἢ ὅποια ἀνταπεκρίθη διὰ τοῦ Συνοδικοῦ μέλους Αὐτῆς Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ζακύνθου κ. Παντελεήμονος, ὁμοίως καὶ Ἀρχιερεῖς ἐτέρων ὁμοιοπαθῶν περιοχῶν. Πρὸς τοῦτο προσεκλήθησαν καὶ ἔλαβον μέρος οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται: α) Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος, ὡς ἔχων ὁμοιοπαθῆ περιοχὴν τὸν Χορτιάτην, β) Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιος ὡς ἔχων ὁμοιοπαθῆ περιοχὴν τὸ Μονοδένδριον, γ) Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερόνυμος ὡς ἔχων ὁμοιοπαθῆ περιοχὴν τὸ Δίστομον, δ) Ἄρτης κ. Ἰγνάτιος ὡς ἔχων ὁμοιοπαθῆ περιοχὴν τὸ Κομμένον καὶ δ) Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Χονδράκης ἐκπρόσωπος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Θεοδώρου ὡς ἔχοντος ὁμοιοπαθῆ περιοχὴν τὰ Ἀνώγεια.

Οἱ Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς ἀφίχθησαν ἀπὸ 12ης

Δεκεμβρίου 1993 Σάββατον ἑσπέρας, παρέστησαν εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἀγίας Λαύρας καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐφιλοξενήθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας εἰς τὸ «Καλλιμανοπούλειον Ἐκκλησιαστικὸν Διακονικὸν Κέντρον Καλαβρυτῶν» (Γηροκομεῖον Καλαβρυτῶν) καὶ κατὰ τὴν κυριώνυμον ἡμέραν ἐτελέσθη Ἀρχιερατικὸν Συλλεῖτουργον εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῶν Καλαβρυτῶν χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιου. Τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Παντελεήμων, ὅστις ἀνέγνωσε τὸ ἔπαινετὸν ἔγγραφον τῆς Διακοῦς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην μας διὰ τὰς ἐν γένει πρωτοβουλίας Αὐτοῦ πρὸς ἀναβάθμισιν τῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἐτόνισε τὰ γνωρίσματα τῶν νεομαρτύρων καὶ ἡρώων τὰ ὅποια ἐπικεντρώνονται εἰς τὴν συνέπειαν τὴν ὅποιαν ἐβίωσαν καὶ πραγματώσαν οἱ νεομάρτυρες Καλαβρυτινοί.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἐτελέσθη πάνδημον μνημόσυνον παρουσίᾳ ἐκπροσώπου τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἐκπροσώπου τοῦ Πρωθυπουργοῦ, τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, Ἀρχηγῶν Κομμάτων, Βουλευτῶν, τῆς Κυρίας Περιφερειάρχου Δυτικῆς Ἑλλάδος, τοῦ κ. Νομάρχου Ἀχαΐας, Στρατιωτικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἀρχῶν, Καλαβρυτινῶν Συλλόγων, Σχολείων καὶ πλήθους προσκυνητῶν. Στὴ συνέχεια ἅπαντες ἐν πομπῇ τῇ συνοδείᾳ στρατιωτικῆς μπάντας, κατηρθύνθησαν εἰς τὸν τόπον τῆς θυσίας ὅπου ἐτελέσθη ἐπιμνήμονος δέησις καὶ κατετέθησαν στέφανοι.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐκδηλώσεων ὁ κ. Δήμαρχος Καλαβρυτῶν ἐδεξιώθη τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὴν Αἴθουσαν Τελετῶν τῆς Μαθητικῆς Ἑστίας Καλαβρυτῶν καὶ παρετέθη γεῦμα πρὸς τιμὴν των.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Οἱ νόμιμοι κληρονόμοι τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου

Ἵμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς Καλύβης τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ τῆς Ἱερᾶς Σκήτης τῆς Μικρᾶς Ἀγίας Ἀννης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας Ἁγίου Ὁρους ὑπενθυμιζοῦν τὰ ἔξις πρὸς πάντα ἐνδιαφερόμενον: Συμφώνως πρὸς τὸν Νόμον 2121/1993 καὶ τὴν Διεθνή Σύμβασιν τῆς Βέρνης (ἢ ὅποια ἐκυρώθη διὰ τοῦ Νόμου 100/1975) ἀπαγορεύεται ἡ ἐκδοσις, ἢ ἐπανεκδοσις, ἢ ἀναδημοσίευσις καὶ γενικῶς ἢ ἀναπαραγωγὴ οἰοῦντιποτε ἔργου τοῦ Μακαριστοῦ Γέροντος, δι' οἰοῦντιποτε τρόπον, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν μεταφράσει ἢ ἐν ἄλλῃ διασκευῇ, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἔχη χορηγηθῆ σχετικὴ ἄδεια ὑπὸ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι εἶναι καὶ οἱ νόμιμοι φορεῖς τῶν σχετικῶν δικαιωμάτων πνευματικῆς ιδιοκτησίας.

Γέρον Ἱερομόναχος Μητροφάνης
(Καλύβη Τιμίου Προδρομοῦ)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Παύλου Μοναχοῦ Λαυριώτου, α) Ο ΟΣΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, Ἀθήναι 1991, σσ. 70. β) **Ο ΟΣΙΟΣ ΝΗΦΩΝ Ο ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ**, Ἀθήναι [1992;], σσ. 78 (ἐκδόσεις «Ἐπτάλοφος»).

Ὁ σεμνὸς π. Παῦλος Λαυριώτης πνευματικοπαῖδι τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα Πορφυρίου (σὸν ὁποῖο ἀφιερώνει τὸ βιβλίο του γιὰ τὸν ὄσιο Νήφωνα), μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μ. Μεγίστης Λαύρας καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱ. Συνάξεως, ἀσχολεῖται μὲ τοὺς βίους τῶν Ἀγιορειτῶν Ὁσίων, μ' ἓνα σκοπὸ πνευματικὸ. Κοπιᾶζει νὰ μεταφέρει σὲ μιὰ σύγχρονη γλῶσσα τοὺς βίους τῶν διαπρεπῶν ἀσκητῶν - Ὁσίων τοῦ Ἄθω καὶ μᾶς τοὺς δίνει σὲ κομπὰ τομίδια, γιὰ νὰ ἴναι προσιτὰ σὸν πολὺ κόσμον καὶ νὰ ὠφελήσουν ψυχῆς φιλοσίων χριστιανῶν. Ὁ καλὸς π. Παῦλος δίνει τὰ συναξαριστικὰ καὶ βιογραφικὰ κείμενα σὲ ζωντανὴ σύγχρονη γλῶσσα, ὅπου κρίνει ἀπαραίτητο βάζει καὶ διευκρινιστικὲς σημειώσεις καὶ -τὸ σπουδαιότερο- συνεκδίδει καὶ τὴν Ἀσματικὴ Ἀκολουθία τους, σὲ δίχρωμη ἐκτύπωση, ὅπως στίς ἐκδόσεις τῶν λειτουργικῶν βιβλίων. Γιὰ τὸν ἅγιο Νεκτάριο τὸν Καρεώτη, χρησιμοποιεῖ ὡς βασικὸ βοήθημα τὴν ἐκδοσὴ πὸ εἶχε κάμει παλαιότερα ὁ ὑπογραφομένος («Σώφρων μεμνήως», ἐν «Δίπτυχα» Ἐταιρείας Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Μελετῶν, Α', Ἀθήναι 1979, σελ. 239-281), ἐνῶ γιὰ τὸν ὄσιο Νήφωνα στηρίζεται σὸν Βίο τοῦ Ὁσίου, πὸ εἶχε δημοσιεύσει ὁ ἀείμνηστος Fr. Halkin στὰ *Analecta Bollandiana*, τὸ 1940. Χρήσιμες καὶ ψυχοφελεῖς ἐκδόσεις, πὸ ἀναπαύουν ἐσωτερικὰ ἀλλὰ καὶ ἐξωτερικὰ τὴν ψυχὴ τοῦ φιλαγίου ἀναγνώστη, μὲ τὴν ὀρθόδοξὴ αἰσθητικὴ τῆς ὅλης παρουσίας τους. Εὐχόμεσθε καλὴ καὶ εὐλογημένη τὴ συνέχεια.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Λιονυσίας Παπαχρυσάνθου, Ο ΑΘΩΝΙΚΟΣ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ (ἀρχές καὶ ὀργάνωση), ΜΙΕΤ, Ἀθήναι 1992, σελ. 462.

Ἀπὸ τίς πιὸ πιστὲς μαθήτριες καὶ συνεργάτριες τοῦ ἀλησμόνητου δασκάλου μας Paul Lemerle (σὸν ὁποῖο ἀφιερώνεται καὶ τὸ παρὸν ἔργο), ἡ Διονυσία Παπαχρυσάνθου συνεχίζει τὴν προσφορὰ καὶ τὴν πνευματικὴ διακονία τῆς σὸν Ἀθωνικὸ Μοναχισμό. Μὲ τὰ παλαιότερα μελετήματα καὶ βιβλία

τῆς, μὲ τίς συμβολές τῆς στοὺς τόμους τῶν *Archives de l' Athos* (ἰδιαίτερα τῶν Μονῶν Λαύρας, Ἰβήρων, καθὼς καὶ Ξενοφώντος καὶ τοῦ Πρωτάτου πὸ ἐξέδωκε μόνη τῆς) καὶ ἰδιαίτερα μὲ τοῦτο τὸ μεγάλο ἀγιορειτικὸ ἱστορικὸ βιβλίο τῆς, δέχεται μιὰ πολὺ ἀφοσιωμένη «ἀγιορειτίσση» βυζαντινολόγος. Ἐργαζόμενη σεμνὰ καὶ ἀθόρυβα, δίχως τυμπανοκρουσίες καὶ φανφάρες, προσφέρει ἔργο ἐπιστημονικὸ, σπάνιας καὶ ὑψηλῆς ποιότητας, ὅπως διδάχτηκε ἀπὸ τὸν μεγάλο δάσκαλό μας Lemerle. Ἡ εὐσυνειδησία στὴν ἔρευνα, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ ὡς τὴν ἔσχατη λεπτομέρεια τῶν ἐγγράφων καὶ τῶν χειρογράφων καὶ ἡ συστηματικὴ ἔκθεση τῶν ἐπιστημονικῶν καρπῶν τῆς, φαίνονται καὶ στὸ νέο ἔργο τῆς, πὸ πρόσφατα ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸ εὐεργετικὸ γιὰ τὴν Ἑλλάδα «Μορφωτικὸ Ἴδρυμα Ἐθνικῆς Τραπέζης», σ' ἑλληνικὴ μετάφραση μιὰ ἑλληνικὴ ἐκδοσὴ τῶν σοφῶν καὶ μακρῶν Προλεγομένων τῆς σὸν τόμον τοῦ «Πρωτάτου» τῆς (Παρίσι 1975), «βελτιωμένη καὶ ἐπαυξημένη». Πράγματι, τὸ ἔργο δὲν ἐξετάζει μόνον τὴν ἱστορία τοῦ Πρωτάτου, μὰ γενικώτερα -καὶ ὅσο γίνεται συστηματικώτερα καὶ λεπτομερέστερα- τὴν ἴδρυση καὶ ἱστορία τοῦ μοναστικοῦ κέντρου σὸν Ἄθω, καθὼς καὶ τὴν ἐξέλιξή του στοὺς μετέπειτα αἰῶνες. Στὴ νεὰ ἐκδοσὴ βλέπει κανεὶς διορθώσεις, βελτιώσεις, ἀλλαγές, συμπληρώσεις, ἀπαραίτητες ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια πὸ πέρασαν ἀπὸ τὴν παρισινὴ ἐκδοσὴ. Φυσικὰ, ἔγινε καὶ ἡ ἐνημέρωση καὶ συμπλήρωση τῆς Βιβλιογραφίας μὲ τὰ νεώτερα ἔργα πάνω σὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ θέμα.

Ἡ συστηματικὴ διάρθρωση τοῦ ἔργου παρουσιάζει τὴν ἀκόλουθὴ μορφή, πὸ περιλαμβάνει ὄχτῳ μεγάλα κεφάλαια. I. Προμοναστικὸς Ἄθως (σελ. 23-53), II. Ἀπὸ τὴν ἔρημον στὴ δημιουργία ἐνὸς μοναστικοῦ κέντρου (σελ. 54-135: ἐδῶ περιέχονται οἱ ἐνότητες: α' Μοναχισμὸς στὴ βυζαντινὴ ὑπαιθρο, β' Οἱ πρῶτοι γνωστοὶ Ἀθωνῆτες καὶ γ' Οἱ πρῶτες γνωστὲς ομάδες), III. Τὰ πρῶτα αὐτοκρατορικὰ προνόμια (σελ. 136-172). IV. Ἀπὸ τίς ἀναχωρητικὲς ομάδες στὰ μεγάλα μοναστήρια (σελ. 173-250), V. Τὰ καταστατικὰ τοῦ Ἄθω στὴ βυζαντινὴ περίοδο (σελ. 251-286), VI. Ἡ κεντρικὴ ὀργάνωση τοῦ Ἄθω (σελ. 287-344) καὶ VII. Κατάλογοι τῶν ἀξιωματούχων (σελ. 345-421). Τὸ ὅλο ἔργο συμπληρῶνουν χάρτες παλαιοὶ καὶ λε-

πομερέστατο γενικό Εύρετήριο (σελ. 423-461).

Η σ. είναι αντικειμενική στην έκθεση των συμπερασμάτων και στην κριτική προσώπων και πραγμάτων. Ο απαραίτητος όπλισμός των υποσημειώσεων σύντομος και σαφής, με την ευσυνείδητη εκτίμηση και κριτική των θέσεων των «προλαλησάντων» συναδέλφων της. Ίσως χρειαζόταν μια προσοχή μεγαλύτερη στη μετάφραση ξένων όρων, για να μην εισάγονται νεολογισμοί περιεργοί στο σώμα της ελληνικής επιστημονικής ορολογίας (π.χ. κοινοβιτισμός, καθιδρυτής κ.λπ.).

Χωρίς καμιά επιφύλαξη συνιστούμε το βιβλίο για κάθε βυζαντινολόγο, φυλομόναχο και φίλο του 'Αγίου Όρους.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Λεονίδα Ουσπένσκυ, Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, μετάφρ. Σπ. Μαρίνη, έκδ. «'Αρμός», 'Αθήνα 1993, σελ 302.

Πρόκειται για το Α' μέρος ενός μεγάλου έργου, που ο αείμνηστος άγιολόγος Λ. Ουσπένσκυ έγραψε, και από το οποίο ένα κομμάτι δημοσιεύτηκε στα γαλλικά στο Παρίσι (1960), όπου ζούσε τα τελευταία χρόνια (από το 1927 ίσαμε το θάνατό του) ο συγγραφέας. Ο συγγραφέας είχε φίλια με τον μεγάλο μας άγιολόγο Φ. Κόντολγου. 'Απ' όσο ξέρω, οι σχέσεις μεταξύ τους ήταν εγκάρδιες, είχαν ταχτική αλληλογραφία και ο Κόντολγου είχε γράψει για τον Ουσπένσκυ στην «Κιβωτό», μετά τη μετάφραση του έργου του «'Η εικόνα» στα ελληνικά, που είχε κάμει ο ίδιος.

Το έργο αποτελεί γενναία συμβολή στην ορθόδοξη κατανόηση και έρμηνεία του κόσμου της *εικόνας* μέσα στην 'Εκκλησία. Αρχίζει από τη γένεση της εικονογραφίας (άπεικονίσεως) στα πρώτα χριστιανικά χρόνια και παρακολουθεί αιώνα τον αιώνα, βήμα-βήμα την ιστορική και θεολογική πορεία της. Ο σ. έχει μελετήσει την πατερική γραμματεία που ασχολείται με την εικόνα (πριν - κατά - και μετά την εικονομαχία) και προσεγγίζει με γνώση και θεολογική ευαισθησία την εκκλησιαστική και λειτουργική αυτή Τέχνη. Δέν την πλησιάζει σαν αρχαιολόγος, ούτε σαν αισθητικός, αλλά σαν πιστός άγιολόγος. Από αυτή την άποψη το έργο ευτύχησε να πέσει στα εύλογα χέρια ενός ευσυνείδητου και πιστού καλλιτέχνη-μεταφραστή, του κ. *Σπύρου Μαρίνη*, ο οποίος έδουλεψε σκληρά να φέρει στη γλώσσα μας όλον αυτό το θεολογικό πλούτο, με τα πολλά παραθέματα στην πατερική γλώσσα και τις παραπομπές στα σύγχρονα έρ-

γα - ιδιαίτερα στις σλαβικές γλώσσες. Κάποιες άδόκιμες έκφράσεις - όροι, καθώς και κάποιες παραπομπές, ίσως δυσκολέψουν στην άρχη τόν άναγνώστη, αλλά προχωρώντας θα συνηθίσει. (Μερικά όνόματα και τίτλοι έξελληνισμένοι, μόνο στη γραφή, θυμίζουν... *deftero dromo dexia!*). Ίσως και ή κατά κεφάλαια βιβλιογραφία, στο τέλος, χρειαζόταν να συμπληρωθεί, για να είναι άξιοποίησιμη. 'Ελπίζω κ' εύχομαι, στην προσεχή δεύτερη έκδοση του έργου να διορθωθούν μερικά μικροαβλεπτήματα στη φιλολογική και θεολογική μορφή των λεγομένων. Με αυτά, δέν θέλω καθόλου να μειώσω στο παραμικρό τόν άθλο του κ. Μαρίνη, που είναι άξιος θερμών συγχαρητηρίων για τη μεταφραστική δουλειά του, καθώς και για το καλογραμμένο πρόλογό του, όπου μεταξύ άλλων σημειώνει (σελ. 9): «'Ελπίζουμε το βιβλίο αυτό να γίνει κίνητρο έρευνας για μια ορθόδοξη ματιά πάνω στις εικόνες. Να ξεφύγουμε από τις αισθητικές θεωρίες των δυτικών έρευνητών και να πεισθούμε, πως ή Εικόνα είναι γλώσσα της 'Εκκλησίας, με χρώματα και σχήματα, γλώσσα πάντοτε ζωντανή».

Εύγε και στον έκδοτικό οίκο «'Αρμός», που ανέλαβε την ώραία και χρήσιμη αυτή έκδοση, συμβάλλοντας στην αύξηση της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής του τόπου μας.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Κωνσταντίνου Ν. Γκαμούρα, ΑΓΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΠΙΔΑ (δοκίμια χριστιανικού προβληματισμού), έκδόσεις «Τέριος», Κατερίνη 1993, σελ. 396.

Ο συγγραφέας είναι παλαιός συνεργάτης των περιοδικών της 'Εκκλησίας μας, όπου εργαζόταν πριν λίγα χρόνια ως διορθωτής των τυπογραφικών δοκιμών. Είναι διακεκριμένος φιλόλογος και άγαπά την 'Εκκλησία και τη Θεολογία που τις διακονεί με πολλούς τρόπους και από διάφορες θέσεις. Είναι ένας άγωνιστής στην πνευματική κονίστρα κι ένας άγωνιών πνευματικός δημιουργός. 'Αν διαβάσει κανείς τα *Προλεγόμενα* στο νέο βιβλίο του, θα καταλάβει τι έννοιά γράφοντας τα παραπάνω.

Ο κ. Γκαμούρας, ως φιλόλογος, άγαπά τα κείμενα του λόγου, και ιδιαίτερα τα ιερά κείμενα του θείου λόγου. 'Ακριβώς αυτή ή άγάπη του τόν παρακίνησε να γράψει τούτο το βαθύτατο πνευματικό βιβλίο, που αποτελεί ένα ιδιότυπο *Κυριακοδόξιο*, με στοχαστικά και δοκιμακού χαρακτήρος κείμενα για κάθε Κυριακή (άλλα και περ' από τις 52 Κυριακές του χρόνου, για δεσποτικές γιορτές), που όλα τους στηρίζονται και άναπτύσσουν ή σχολιάζουν κάποια

εὐαγγελική περικοπή. Όλα, όμως, αὐτὰ τὰ κείμενα ἔχουν ἓνα σχέδιο γενικώτερης εἰσαγωγῆς στήν πνευματική ζωή, ὅπως αὐτὴ νοεῖται στὰ πλαίσια τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Φυσικά, κέντρο τῶν στοχασμῶν τοῦ σ. καὶ ὄλων τῶν κεφαλαίων τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ προσωπική σχέση τοῦ ἡ τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁ λόγος τοῦ κ. Γκαμούρα εἶναι θερμὸς, εὐπρεπῆς, δίχως εὐτέλειες ἢ ἀκρότητες. Παρὰ τοὺς κάποιους ἐγκεφαλισμοὺς καὶ «διανοητισμοὺς», ὁ λόγος του εἶναι ὀρθόδοξος, ὁ στοχασμὸς του ἐκκλησιαστικὸς καὶ ἡ ἀνάγνωσή του ψυχωφελής. Δὲν εἶναι, λοιπόν, ἓνα βιβλίο γιὰ τὸν ἱεροκῆρυκα ἢ τὸν θεολόγο μόνο, ἀλλὰ γιὰ τὸν κάθε χριστιανὸ πού ἀγαπᾷ τὸ καλὸ βιβλίο καὶ τὰ «βαθιὰ νερά». Ἐνα δεῖγμα παραθέτω μονάχα ἐδῶ, γιὰ νὰ πάρει μιὰ γεύση ὁ φίλος ἀναγνώστης (σελ. 154): «Στὸ βάθος τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς κρύβεται πάντοτε ὁ ἀσίγαστος πόθος γιὰ κατάκτηση τῆς ζωῆς καὶ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τῆ δικῆ μας ἀγάπη γιὰ τὴ δικαίωσή του. Πάνω ἀπ' ὅλα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ μεταστρέφει τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία σὲ δύναμη, ἱκανὴ νὰ κατακτᾷ τὴ ζωὴ στήν ἱστορική καὶ τὴν αἰώνια διάστασή της. Γιατί, λοιπόν, θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε, πὼς ἡ ἀγωνία τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, ἡ προσπάθειά του νὰ δαμάσει τὰ στοιχεῖα τῆς Φύσης, ὁ καθημερινὸς μόχθος του νὰ ἐξοικονομήσει τ' ἀναγκαῖα ἡλικιὰ ἀγαθὰ, ὁ ἀγῶνας του ἐναντίον τῆς ἀρρώστιας καὶ τῆς πνευματικῆς βαναυσότητος, ὁ ἀκόμητος πόθος νὰ διαφυλάξει τὴν πνευματικὴ του ἐλευθερία καὶ νὰ κρατήσῃ ὄρθια τὴν προσωπικότητά του, δὲν εἶναι στὸ βάθος ἡ ἀναζήτηση τοῦ ὑψιστοῦ ἀγαθοῦ τῆς ζωῆς, ἡ κραυγαλέα καὶ ἀπεγνωσμένη ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ;». Λόγια βαθιὰ ἀληθινὰ, πού θυμίζουν τὶς ὑπαρξιακὲς κραυγὲς τοῦ Παπίνι, γιὰ τὴ δίψα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Εὐγε στὸν καλὸ συγγραφέα καὶ στὸν ἐμπειρο φιλόλογο κ. *Νικηφ. Καρχομάνη*, πού ἐπιμελήθηκε φιλολογικὰ τὴν ἔκδοση, μιὰ πού ὁ σ. εἶναι αὐτὸ τὸν καιρὸ ἐκτὸς Ἑλλάδος.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Ἰωάννου Ζιώγα, ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΑΣΚΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ, ἐκδόσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν, Γρεβενὰ 1993, σελ. 150.

Ὁ σεμνὸς καὶ φιλάγιος συνάδελφος κ. Ζιώγας γράφει ἀπὸ χρόνια (1986) μιὰ κατανυκτικὴ στήλη στὸ περιοδικὸ τῆς Ἱ. Μ. Γρεβενῶν «Ὁσιος Νικάνωρ», πού ἔλκει μὲ δυνατοὺς μαγνήτες τοὺς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ. Ἐγὼ τουλάχιστον –πιστεύω καὶ πολλοὶ

ἄλλοι – ὅταν λαβαίνω τὸ περιοδικὸ αὐτὸ, πρῶτα διαβάζω τὰ «Μηνύματα τῶν Ἀσκητῶν», καὶ κατόπιν ὅσα ἐνδιαφέροντα ὑπάρχουν στὸ κάθε τεῦχος του: Ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. *Σέργιος* ἔκανε ἄριστα πού ἐξέδωκε ὅλα τὰ ἄρθρα τοῦ κ. Ζιώγα σὲ τοῦτο τὸν κομψὸ τόμο, μὲ τὸν ἴδιο τίτλο πού πρωτοδημοσιεύτηκαν, δηλ. «Μηνύματα ἀσκητῶν στὸν σύγχρονο κόσμο». Μᾶλλον ἐκ παραδρομῆς δὲν ἔβαλαν τὴν ἐνδειξὴ «Α' τόμος», φαντάζομαι, γιὰ τὴν ὁ κ. Ζιώγας θὰ συνεχίσει τὴν ὡραία συνεργασία του, καὶ τὸ περιοδικὸ βαδίζει σταθερὰ καὶ μ' ἐπιτυχία τὴν ἐκδοτικὴ καὶ πνευματικὴ πορεία του.

Στὸν Α' τόμο τῶν κατανυκτικῶν αὐτῶν μηνυμάτων καὶ διδαγμάτων, ὁ κ. Ζιώγας μεταφέρει σὲ σύγχρονη γλῶσσα (καὶ συνδέει μὲ τὰ δικὰ του σχόλια) τὶς πνευματικὲς ἐμπειρίες ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἀσκητῶν, τὶς ὁποῖες χωρίζει ἐδῶ σὲ τέσσερις ἐνότητες: στήν πρώτη, ἔχουμε τὰ σχετικὰ μὲ τὶς *διαπροσωπικὲς σχέσεις* κείμενα: στὴ δευτέρη, οἱ ἀσκηταὶ καὶ οἱ γέροντες τῆς ἐρήμου μᾶς μιλοῦν γιὰ τὴν *καταλαλιὰ καὶ τὴν κατάκριση*: στὴ τρίτη, γιὰ τὴ *σχέση* μας μὲ τὰ *ὕλικὰ ἀγαθὰ*: καὶ στὴν τέταρτη ἔχουμε τὴν *πάλη* γιὰ τὴν *εἰσδό* μας *στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ*. Ὁ σ. χρησιμοποιοῖ μ' ἐπιτυχία καὶ παραθέματα συγχρόνων θεολόγων, πού ἔχουν ἀσχοληθεῖ μ' αὐτὰ τὰ θέματα. Καὶ πολλοὺς ἀσκητικούς καὶ νηπτικούς, πού εἶναι ὁ ἀτίμητος θησαυρὸς τοῦ βιβλίου.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Στὴ σειρά «Θεωρία καὶ πράξη»:

★ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ (Εἰσαγωγή στήν Καινὴ Διαθήκη). Τοῦ Γεωργίου Π. Σωτηρίου. Ἄριθμὸς 5, σελίδες 144.

★ ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ. Συμβολὴ στήν ποιμαντικὴ διακονία τῶν προσερχομένων στήν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία. Τοῦ ἀρχιμ. Ἱεροθέου Σ. Βλάχου. Ἄριθμὸς 6, σελίδες 214.

Στὴ σειρά «Φυλλάδια ἐπικαιρότητας»:

★ Ο ΝΕΟΣ ΑΓΙΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ ΙΕΡΕΥΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΑΝΑΣ. Τοῦ ἀρχιμ. Νικ. Ἱ. Πρωτοπαπά. Ἄριθμὸς 32, σελίδες 48.

★ ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΛΗΣΤΗ. Τοῦ ἀρχιμ. Γεωβ. Ἱ. Ραπτοπούλου. Μιὰ συγγινητικὴ καὶ διδακτικὴ ἱστορία ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἄριθμὸς 33, σελίδες 40.

Ἐπίσης κυκλοφόρησε:

★ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΕΩΡΟΣ – Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἰδέα καὶ τὸ ὄραμα τῆς Εὐρώπης. Τοῦ πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ, Καθηγητοῦ. Μία σὲ βάθος θεώρηση τῆς ἱστορίας τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ. Σελίδες 380.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΛΕΥΚΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ

Άριθμ. πρωτ. 952

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ό Μητροπολίτης Λευκάδος και Ίθάκης
Νικηφόρος

Έχοντες υπόψη:

α. Τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 4 και 29 του Ν. 590/1977 «Περί του Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος»,

β. Τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 2 του υπ' αριθμ. 1/1969 Κανονισμού «Περί Όργανισμού Διοικήσεως Εκκλησιαστικών Σωμάτων και Όργάνων»,

γ. Τις υποχρεώσεις μας προς το πλήρωμα της Έκκλησίας, που προκύπτουν από τους Έριους Κανόνες και τους Νόμους του Κράτους,

δ. Την ανάγκη για την «μαρτυρία Ίησού Χριστού» στην σύγχρονη ύλόφρονα εποχή,

Ίδρύουμε

Στην ένορία του Ί. Ναού Άγίου Νικολάου Λευκάδος «ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΟΣ».

Ό τρόπος λειτουργίας καθορίζεται με ιδιαίτερο Κανονισμό.

Η απόφαση αυτή, παρακαλοῦμε, να δημοσιευθῆ στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο έπισημο δελτίο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Έν Λευκάδι τῆ 3ῆ Νοεμβρίου 1993

Ό Μητροπολίτης

† Ό Λευκάδος και Ίθάκης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

**ΤΟΥ Ί. ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
ΤΗΣ Ί. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ**

Άρθρο 1

Έδρα - Τίτλος

Στην Ένορία του Άγίου Νικολάου Λευκάδας της Ί. Μητροπόλεως Λευκάδας και Ίθάκης ίδρύεται – σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 5 του με αριθμό 8/79 Κανονισμού της Έριάς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος (περί Ναών και Ένοριών) – Έκκλησιαστικό Ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το οποίο θα λειτουργεί στην αίθουσα των κατηχητικών σχολείων, ιδιοκτησίας του Ί. Ναού, με την έπωνυμία: «ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΑΣ Ί. ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ».

Άρθρο 2

Σκοπός του Ίδρύματος

Σκοπός του ένοριακού Κέντρου Νεότητας είναι να παρέχει εις τον χώρο της νεότητας πληρέστερη

και άρτιότερη θρησκευτική, ποιμαντική, πολιτιστική, κοινωνική και φιλανθρωπική ένοριακή προσφορά στα πλαίσια της Όρθόδοξης, Καθολικής και Άποστολικής Έκκλησίας του Χριστού μας.

Άρθρο 3

Μέσα για την έπίτευξη του σκοπού

Η έπίτευξη του παραπάνω σκοπού του Ίδρύματος έπιτυγχάνεται:

1. Με την αξιοποίηση του ανθρώπινου πνευματικού δυναμικού της Ένορίας και με την ήθικη συνδρομή πνευματικών ανθρώπων.

2. Με την πνευματική, λειτουργική, κατηχητική, ποιμαντική, λατρευτική και μυστηριακή ζωή. Με έκδρομές, κοινωνικές παρεμβάσεις, άθλητικές και γιορταστικές εκδηλώσεις κ.λπ.

3. Με την όργάνωση, προώθηση και μελέτη των προβλημάτων που άπασχολούν τους κατοίκους της ένορίας και ειδικότερα τους νέους.

4. Με την όργάνωση φιλανθρωπικών και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, χορωδιών, δανειστικής βιβλιοθήκης, προβολών κ.λπ.

Άρθρο 4

Διοίκηση του Ίδρύματος

Το Ένοριακό Κέντρο Νεότητας υπόκειται στην πνευματική και διοικητική έποπτεία της Έριάς Μητροπόλεως Λευκάδος και Ίθάκης και διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο άπαρτίζεται από:

α. Τον έκάστοτε Πρόεδρο του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου του Έριού Ναού Άγίου Νικολάου Λευκάδας, ως πρόεδρο,

β. Από δύο μέλη του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου του παραπάνω ένοριακού Ναού και

γ. Από δύο άκόμη μέλη της ένορίας, που διακρίνονται για την πνευματική κατάρτιση και την ήθικη ζωή τους.

Τα μέλη του Δ.Σ. διορίζονται για μία τριετία από τον Σεβ. Μητροπολίτη Λευκάδας και Ίθάκης ύστερα από έγγραφη πρόταση του Προέδρου του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου.

Το Δ.Σ. συγκροτείται σε σώμα με την έκλογή αντιπροέδρου, ταμία και γεν. γραμματέα.

Άρθρο 5

Άρμοδιότητες του Δ.Σ.

Το Δ.Σ. του Ένοριακού Κέντρου Νεότητας έχει τις παρακάτω άρμοδιότητες:

1. Άποφασίζει σε κάθε θέμα που άφορά την έπιτυχία του έπίδωκομένου σκοπού, με σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση δε ίσοψηφίας ύπερισχύει ἡ ψήφος του προέδρου.

2. Συνεργάζεται με τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο τῆς Ἐνορίας ἀρμονικὰ γιὰ τὴν καλύτερη ἐπίτευξη καὶ προαγωγή τῶν σκοπῶν τοῦ Ἰδρύματος.

3. Μεριμνᾷ γιὰ τὴν ἐξεύρεση οἰκονομικῶν πόρων καὶ τὴν καλύτερη καὶ σωστότερη λειτουργία του.

4. Συνέρχεται τακτικὰ κατὰ δῆμινο καὶ ἔκτακτα μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Προέδρου ἢ γραπτὴ πρόταση τῶν τριῶν τουλάχιστον μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Γιὰ τὴν ὑπαρξη ἀπαρτίας ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Ἀντιπροέδρου (κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Προέδρου) καὶ δύο τουλάχιστον μελῶν.

Ἄρθρο 6

Διαχειριστικὰ βιβλία

Τὸ Ἐνοριακὸ Κέντρο Νεότητος διατηρεῖ τὰ προβλεπόμενα ἀπὸ τὸ νόμο διαχειριστικὰ βιβλία: Βιβλίο πρακτικῶν, ταμείου, φακέλλους τῶν ἐπὶ μέρους ἐκδηλώσεων του καὶ γραμμάτια εἰσπράξεων, θεωρημένα ἀπὸ τὴν Ἱ. Μητρόπολη Λευκάδας καὶ Ἰθάκης. Συντάσσει ἐτήσιο προϋπολογισμό καὶ ἀπολογισμό καὶ ἐγκρίνει αὐτοὺς τὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο τῆς παραπάνω Μητροπόλεως.

Ἄρθρο 7

Πόροι τοῦ Ἰδρύματος

1. Ἐτήσια ἐπιχορήγηση ἀπὸ τὸν Ἐνοριακὸ Ἱερό Ναὸ καὶ ἀπὸ περιφορὰ ἐκτάκτων δίσκων ὑπὲρ τοῦ Κέντρου Νεότητος.

2. Κάθε φύσεως προαιρετικὲς εἰσφορές, δωρεές, κληρονομίαι ἢ κληροδοτήματα.

3. Κάθε παροχὴ ἀπὸ τὸ κράτος, τὴν Νομαρχία Λευκάδας καὶ τὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση.

4. Ἔσοδα λαχειοφόρων ἀγορῶν, ἐκθέσεων, ἐνοίκια κ.λπ.

Ἄρθρο 8

Τὸ τυχὸν χρηματικὸ πλεόνασμα τῆς διαχειρίσεως κατατίθεται σὲ εἰδικὸ λογαριασμὸ σὲ ἓνα τῶν τοπικῶν ὑποκαταστημάτων τῆς ΕΤΕ, ΑΤΕ ἢ ΙΤ. Μέρους δὲ αὐτοῦ μπορεῖ νὰ διατεθεῖ γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ τῶν παρεκκλησιῶν τῆς Ἐνορίας Ἀγίου Νικολάου.

Τὶς τραπεζικὲς ἐντολὲς γιὰ τὴν κατάθεση ἢ ἀνάληψη τῶν χρημάτων, ὑπογράφει ὁ Πρόεδρος, ἢ ὁ Ταμίας του Κ.Ν. κατόπιν ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Δ.Σ.

Ἄρθρο 9

Τὸ Ἐνοριακὸ Κέντρο Νεότητος ἔχει σφραγίδα μετὰ τὸν τίτλο «ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΟΣ Ἱ. Ν. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ» φέρει δὲ στὸ κέντρο αὐτῆς τὴν μορφή τοῦ Ἱεράρχου Ἀγίου Νικολάου.

Ἄρθρο 10

Ἡ κατάργηση τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου Νεότητος γίνεται ὅταν αὐτὸ δὲν ἐκπληροῖ σωστὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἰδρύσεώς του, ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνορίας καὶ ἐγκριση τοῦ Μητρ. Συμβουλίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Στὴν περίπτωσιν αὕτη ἢ κινητὴ καὶ ἀκίνητη περιουσία αὐτοῦ περιέρχεται αὐτοδικαίως στὸν Ἐνοριακὸ Ἱ. Ναὸ.

Ὁ παρῶν κανονισμὸς νὰ δημοσιευθῆ στὸ ἐπίσημο Δελτίο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ τροποποίηση τοῦ παρόντος κανονισμοῦ γίνεται μετὰ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. καὶ ἐγκριση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

Λευκάδα, 29 Δεκεμβρίου 1992

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΚΙΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΣΕΛΙΝΟΥ

ΠΡΑΞΗ 32/11.8.1993

Τὸ Μητροπολιτικὸ Ὑπηρεσιακὸ Συμβούλιο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κισάμου καὶ Σελίνου, συγκείμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ.κ. Εἰρηναίου καὶ τῶν μελῶν του: 1) Μαρίας Νικολακάκη, Εἰρηνοδίκου Κισάμου, 2) Δημητρίου Βερυκάκη, Προϊσταμένου τῆς Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας Κισάμου, 3) Αἰδου/του Νικολάου Κελαϊδῆ, Ἐκκλ. Συμβούλου τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγίου Σπυρίδωνος Κισάμου, 5) καὶ τοῦ Γραμματέως αὐτοῦ Βακάκη Ἀντωνίου, συνήλθεν σήμερον ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 12ην μεσημβρινήν, ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κισάμου καὶ Σελίνου ἐνταῦθα, παρόντων τῶν ὡς ἄνω ἀναφερομένων μελῶν, διὰ νὰ συζητήσῃ καὶ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῶν κάτωθι θεμάτων:

Ἐπὶ τοῦ τρίτου θέματος:

Τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, ἐγκρίνει τὸν διορισμὸν στὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Ἐνοριακοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου, τῆς Ἐνορίας Ἑλους Κισάμου τοὺς: 1) Ἱερέα Μπαντουράκη Ἀντώνιο, ὡς Πρόεδρο, 2) Γεώργιο Τζανακάκη, 3) Μιχαὴλ Μουντάκη τοῦ Μιχαήλ, 4) Σκαλιδάκη Θεόδωρο, 5) Φωτάκη Γεώργιο, Πρόεδρο τῆς Κοινότητος, 6) Ἀνδρουλάκη Κωνσταντῖνο, 7) Μαραγκουδάκη Ρουμπίνη, Πρόεδρα τοῦ Γυναικείου Συλλόγου Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων Ἑλους.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

† Ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Εἰρηναῖος

ΤΑ ΜΕΛΗ· Νικολακάκη Μαρία, Βερυκάκης Δημήτριος, Καπῆς Νικόλαος, Κελαϊδῆς Παναγιώτης

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ· Βακάκης Ἀντώνιος

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΛΟΥΣ ΤΗΣ Ἱ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' — Ἄρθρο 1

Τίτλος - Ἔδρα

Στὴν Ἐνορία τοῦ Ἀγίου Νικολάου Ἑλους τῆς Ἱ.

Μ. Κισάμου και Σελίνου συστήνεται 'Εκκλησιαστικό 'Ίδρυμα με την επωνυμία «ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ», τὸ ὁποῖο ἔχει ἔδρα τὴν πόλη τοῦ 'Ελους, θὰ λειτουργεῖ στὸ κτίριο ποὺ ἔχει ἀναγερευθεῖ γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ παραπλευρῶς τοῦ 'Ι. Ναοῦ καὶ θὰ διέπεται ἀπὸ τὸν πιὸ κάτω Κανονισμό.

Ἄρθρο 2

Σκοπὸς

Σκοπὸς τοῦ 'Ενοριακοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου εἶναι νὰ παρέχει πληρέστερη καὶ ἀρτιότερη ποιμαντική καὶ πολιτιστική δράση στὰ πλαίσια τῆς 'Ορθοδόξου Καθολικῆς 'Εκκλησίας.

Ἄρθρο 3

Μέσα γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ

Ἡ ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ θὰ ἐπιτυγχάνεται:

1. Μὲ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου πνευματικοῦ δυναμικοῦ τῆς 'Ενορίας καὶ τὴν συνδρομὴ ἰκανῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

2. Ἀπὸ τὴν Πνευματική, Λειτουργική, Κατηχητική καὶ Ποιμαντική Διακονία τῆς 'Ενορίας (Θεῖον Κήρυγμα, Ἐσπερινὲς Ὁμιλίαι, Θεία Λειτουργία καὶ Κατηχητικά Σχολεῖα).

3. Μὲ τὴν ἔρευνα καὶ προώθηση σὲ δημόσιες συζητήσεις τῶν προβλημάτων ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς κατοικοὺς τῆς 'Ενορίας καὶ τῆς Κοινότητος 'Ελους γενικότερα ('Οργάνωση Διαλέξεων, Σεμιναρίων καὶ Δημοσίων Συζητήσεων) μὲ ὁμιλητὲς ντόπιους ἀλλὰ καὶ ξένους, οἱ ὁποῖοι θὰ φιλοξενοῦνται στὸ ξενῶνα τοῦ 'Ίδρύματος.

4. Μὲ τὴν συγκέντρωση λαογραφικοῦ ὑλικοῦ γιὰ τὴ συνέχιση τῆς λαϊκῆς τοπικῆς παράδοσης.

5. Μὲ τὴν ὀργάνωση φιλανθρωπικῶν καὶ ψυχολογικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἐκθέσεων (ἐνδεικτικὰ, εἰδῶν κρητικῆς τέχνης καὶ ὑφαντουργίας).

6. Μὲ τὴ δημιουργία ὁμίλου παραδοσιακῶν χορῶν, Βυζαντινῆς χορωδίας, πινακοθήκης μὲ ἔργα ντόπιων καλλιτεχνῶν, βιβλιοθήκης, κινηματογραφικῶν προβολῶν καὶ θεατρικῶν παραστάσεων καὶ τὴ συνεργασία μὲ παρόμοιους καλλιτεχνικοὺς ὁμίλους ἢ συγκροτήματα.

7. Μὲ τὴν παραγωγή παραδοσιακῶν ὑφαντῶν μὲ ἰδιόκτητους ἀργαλειούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Ἄρθρο 4

Τὸ 'Ενοριακὸ Πνευματικὸ Κέντρο ὑπόκειται στὴν Πνευματικὴ καὶ Διοικητικὴ ἐποπτεία τῆς 'Ι. Μ. Κισάμου Σελίνου καὶ διοικεῖται ἀπὸ ἐπταμελὲς Διοικητικὸ Συμβούλιο ποὺ ἀπαρτίζεται ἀπὸ:

1. Τὸ ἐκάστοτε πρόεδρο τοῦ 'Εκκλ. Συμβουλίου ὡς πρόεδρο.

2. Ἀπὸ τὴν ἐκάστοτε πρόεδρο τῆς Κοινότητος.

3. Ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ Γεωργικοῦ Συν/σμοῦ 'Ελους.

4. Ἀπὸ τὸν πρόεδρο Συλλόγου Γυναικῶν.

5. Ἀπὸ τὸν πρόεδρο τοῦ Τουριστικοῦ Συλλόγου.

6. Ἀπὸ δύο μέλη τοῦ 'Εκκλ. Συμβουλίου.

Τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου διορίζονται γιὰ μὲν τριετία ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Κισάμου καὶ Σελίνου, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔγγραφη πρόταση τοῦ Προέδρου τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, ἡ δὲ θητεία τους μπορεῖ νὰ ἀνανεωθεῖ.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου συγκροτεῖται σὲ σῶμα ἐκλέγοντας Ἀντιπρόεδρο, Ταμία καὶ Γενικὸ Γραμματέα κατὰ τὴν πρώτη συνεδρίασή του.

Ἡ προσφορὰ τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἶναι τιμητικὴ καὶ ἀνευ ἀμοιβῆς.

Τὸ Δ.Σ. βρίσκεται σὲ ἀπαρτία ἐφόσον τὰ πέντε ἀπὸ τὰ ἐπτὰ μέλη αὐτοῦ εἶναι παρόντα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Πρόεδρος ὅπως σὴν ποτε.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. ἐκπροσωπεῖ τὸ 'Ενοριακὸ Πνευματικὸ Κέντρο ἐνώπιον κάθε ἀρχῆς δημόσιας ἢ δημοτικῆς, καὶ σὲ ὁποιαδήποτε δικαστικὴ, διοικητικὴ, οἰκονομικὴ, φορολογικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ καὶ ὑπηρεσία καθὼς καὶ σὲ κάθε ὄργανισμὸ καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου καὶ σὲ περίπτωση ἀπουσίας ἢ κωλύματος αὐτοῦ τὸ 'Ενοριακὸ Πνευματικὸ Κέντρο ἐκπροσωπεῖ ὁ Ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ καὶ τούτου ἀπόντος ἢ κωλυομένου ἢ μὴ ὑπάρχοντος ἄλλο μέλος τοῦ Δ.Σ. ποὺ ὀρίζει ὁ Πρόεδρος.

Ἄρθρο 5

Ἀρμοδιότητες

Ἀρμοδιότητες τοῦ Δ.Σ. τοῦ 'Ενοριακοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Ἀποφασίζει σὲ κάθε θέμα ποὺ ἀφορᾶ τὴν ἐκπλήρωση τῶν ἐπιδιωκόμενων σκοπῶν του μὲ σχετικὴ πλειοψηφία τῶν παρόντων μελῶν.

2. Συνεργάζεται μὲ τὸ 'Εκκλησιαστικὸ Συμβούλιο τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου 'Ελους καὶ τὴν Τοπικὴ Αὐτοδιοίκηση γιὰ τὴν προαγωγή καὶ ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν του καὶ διορίζει καὶ τὸ ἀναγκαῖο προσωπικὸ.

3. Μεριμνᾷ γιὰ τὴν ἐξεύρεση οἰκονομικῶν πόρων καὶ τὴν καλὴ καὶ σωστὴ λειτουργία του.

4. Συνέρχεται τακτικὰ κάθε τρίμηνο καὶ ἔκτακτα μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Προέδρου ἢ αἴτηση τριῶν τουλάχιστον μελῶν τοῦ Δ.Σ.

Ἄρθρο 6

Τὸ 'Ενοριακὸ Πνευματικὸ Κέντρο διατηρεῖ διαχειριστικὰ βιβλία (Βιβλίον Πρακτικῶν, Βιβλίον Ἐσόδων - Ἐξόδων, Βιβλίον Πρωτοκόλλου, Διπλότυπα εἰσπράξεως καὶ σχετικὸς φακέλους). Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς καὶ ἀπολογισμὸς τοῦ 'Ίδρύματος ἐγκρίνεται ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο τῆς 'Ι. Μ. Κισάμου καὶ Σελίνου. Τὰ δὲ βιβλία καὶ γραμμάτια εἰσπράξεως θεωροῦνται ἀπὸ τὴν 'Ι. Μ. Κισάμου καὶ Σελίνου.

Ἄρθρο 7

Πόροι τοῦ 'Ενοριακοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου

Πόροι του Ίδρύματος είναι:

1. Από κάθε φύσεως προαιρετικές εισφορές, δωρεές ή κληρονομίες και κληροδοτήματα.
2. Έσοδα από τις ίδιες του έκδηλώσεις, την πώληση έργων ύφαντουργίας, από έράνους και λαχειοφόρες αγορές.
3. Από κάθε παροχή του κράτους, της τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλη νόμιμη έπιχορήγηση και εισφορά.

Άρθρο 8

Οί πόροι του Ένοριακού Πνευματικού Κέντρου διατίθενται:

- α. Για τις ανάγκες λειτουργίας των κτιρίων του Πνευματικού Κέντρου (θέρμανση, φωτισμός, καθαριότητα κ.λπ.),
- β. Για την φιλοξενία όμιλητών, χορωδιών κ.λπ. στον ξενώνα του πνευματικού κέντρου,
- γ. Για την κατασκευή και συντήρηση των επίπλων και άργαλειών και
- δ. Για την κάλυψη κάθε ανάγκης προς επίτευξη των σκοπών του Πνευματικού Κέντρου.

Το τυχόν χρηματικό πλεόνασμα της διαχείρισης κατατίθεται σύμφωνα με τα ισχύοντα για τους Ένοριακούς Ί. Ναούς.

Τις τραπεζικές έπιταγές για την ανάληψη των καταθέσεων συνυπογράφουν ο Πρόεδρος και ο Ταμίας του Δ.Σ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' — Άρθρο 9

Σφραγίδα, Τελικές Διατάξεις

Το «Ένοριακό Πνευματικό Κέντρο» χρησιμοποιεί σφραγίδα κυκλική που φέρει στον έξωτερικό κύκλο τον τίτλο «ΕΝΟΡΙΑΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ» στο δέ κέντρο της τις λέξεις «ΕΛΟΥΣ ΧΑΝΙΩΝ».

Άρθρο 10

Το Ένοριακό Πνευματικό Κέντρο καταργείται με απόφαση του Δ.Σ. της Ίεράς Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου όταν δέν έκπληρώνει τον σκοπό του. Κάθε κινητό και άκίνητο περιουσιακό του στοιχείο άκόμα και χρήματα, μεταβιβάζεται χωρίς καμία άλλη ένέργεια στον Ένοριακό Ίερό Ναό του Αγίου Νικολάου Έλους.

Άρθρο 11

Ο παρών Κανονισμός ισχύει από τότε που θα δημοσιευθεί σύμφωνα με το νόμο, στο έπίσημο δελτίο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» και στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Κάθε τροποποίησή του μπορεί να γίνει με απόφαση του Δ.Σ. και ύστερα από έγκριση του Μητροπολίτη.

Ο παρών κανονισμός ένεκρίθη από το Μητροπολιτικό Ύπηρεσιακό Συμβούλιο της Ί. Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου διά της ύπ' άριθμ. 34/18.11.1993 πράξεως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

† Ο Κισάμου και Σελίνου Είρηναίος.

I. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ I. ΜΟΝΗ ΠΑΜΜΕΓΙΣΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 24

Έν τη Ίερά Μονή των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Αίγαλειάς σήμερα την 26ην Οκτωβρίου 1993, ήμεραν Τρίτην και ώραν 16.00, έντός των έν αυτή Γραφείων της συνήλθεν προσκλήσει του Ίγουμένου της Ίεράς Μονής, Άρχιμανδρίτου π. Χρυσσοτόμου Μυλωνά, το Ίγουμενοσυμβούλιον συγκείμενον έκ του ως άνω Ίγουμένου και των Συμβούλων Ίερομονάχου Άγαθοδώρου Χελάκη και Μοναχού Χρυσσοτόμου Θανοπούλου, προκειμένου να άποφασίση επί της τροποποίησης του Έσωτερικού Κανονισμού της Ίεράς Μονής. Κατόπιν της ύπό του Ίγουμένου γενομένης έισηγήσεως και της διεξοδικής συζητήσεως το Ίγουμενοσυμβούλιον άποδέχεται την άπόφασιν της Άδελφότητος της Ίεράς Μονής και ψηφίζει την τροποποίησιν της Παραγράφου θ' του άρθρου 8 του από 30.6.1986 ψηφισθέντος Έσωτερικού Κανονισμού της Ίεράς ήμών Μονής και δημοσιευθέντος εις το ύπ' άριθμ. 13/1-15 Ίουλίου 1986 τεύχος του Περιοδικού «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» κατά τας κειμένας διατάξεις.

Άναθέτει εις τον Ίγούμενον την ύποβολήν της ψηφισθείσης τροποποίησης εις την Ί. Μητρόπολιν διά τα κατ' αυτήν.

Έφ' ώ συνετάγη το παρόν ύπογράφεται ως έπεται

Ο Ίγούμενος

Άρχιμ. Χρυσσοτομος Μυλωνάς

Οί Σύμβουλοι

Ίερομόναχος Άγαθόδωρος Χελάκης
Μοναχός Χρυσσοτομος Θανόπουλος

Τροποίσεις Έσωτερικού Κανονισμού Ίεράς Μονής Ταξιαρχών Αίγιαλειάς

Η παράγραφος θ' του άρθρου 8 του από 30.6.1986 ψηφισθέντος Έσωτερικού Κανονισμού της Ίεράς Μονής και δημοσιευθέντος εις το ύπ' άριθμ. 13/1-15 Ίουλίου 1986 τεύχος του περιοδικού «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» αντικαθίσταται ως άκολουθως:

«Ο Ίγούμενος καθίσταται δι' έκλογής εάν έν τη Μονή έγκαταβιούν τουλάχιστον πέντε (5) Άδελφοί, άλλως δέ διά διορισμού ύπό του Μητροπολίτου. Ο ύπό της Άδελφότητος έκλεγείς Ίγούμενος δέν είναι ισόβιος. Η θητεία του όρίζεται τετραετής και είναι επανεκλέξιμος».

Έν τη Ίερά Μονή Ταξιαρχών τη 26.10.1993

ΤΟ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο Ίγούμενος

Άρχιμ. Χρυσσοτομος Μυλωνάς

Τα Μέλη

Ίερομ. Άγαθόδωρος Χελάκης
Μοναχός Χρυσσοτομος Θανόπουλος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων τών Ίερών Ναών

1) Προφ. Ήλιου Βόλου, 2) Κοιμ. Θεοτόκου Μηλίνης καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τών ανωτέρω κενών θέσεων.

Έν Βόλω τή 26η Νοεμβρίου 1993

† Ό Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων τών Ίερών Ναών

1) Άγ. Άθανασίου Γαλατσάδων Ίστιαίας, 2) Άγ. Παντελεήμονος Καμματριάδων Ίστιαίας, 3) Κοιμ. Θεοτόκου Γερακιού Ίστιαίας, 4) Άγ. Ίωάννου Πολυλόφου, 5) Άγ. Ζώνης Άμελάντων, 6) Άγ. Άθανασίου Δαφνούσης, 7) Κοιμ. Θεοτόκου Παπάδων, 8) Άγ. Παρασκευής Παγώντος, 9) Άγ. Ίωάννου Κοτσικιάς, 10) Άγ. Τριάδος Σίμιας, 11) Ζωοδ. Πηγής Τσοούκας, 12) Κοιμ. Θεοτόκου Βασιλικού Χαλκίδος (Β' θέσεις), και 13) Άγ. Βαρβάρας Χαλκίδος

ώς και Διακόνων τών ιερών ναών

Άγ. Ταξιάρχων Χαλκίδος, Κοιμ. Θεοτόκου Βασιλικού Χαλκίδος και Άγ. Άναργύρων Λ. Αϊδηψού,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τών ανωτέρω κενών θέσεων.

Έν Χαλκίδι τή 1η Δεκεμβρίου 1993

† Ό Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίερού Ναού

Άγ. Άναργύρων Κερνίτσης Αιγιαλείας

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν της ανωτέρω κενής θέσεως.

Έν Αιγίω τή 9η Δεκεμβρίου 1993

† Ό Καλαβρύτων και Αιγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μαντινείας και Κυνουρίας

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίερού Ναού

Άγ. Βασιλείου (Μητροπολιτικού) Τριπόλεως (Β' θέσις)

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν της ανωτέρω κενής θέσεως.

Έν Τριπόλει τή 9η Δεκεμβρίου 1993

† Ό Μαντινείας και Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις: α) τών άρθρων 38, παρ. 2 και 67 του Ν. 590/1977, β) του Ν.Δ. 1398/1973, γ) του Ν. 673/1977 και προκειμένου ίνα προβώμεν εις ανακήρυξιν υποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τών κενών θέσεων τακτικών Διακόνων έν τοίς ί. ναοίς

1) Άγ. Συμεών Μυτιλήνης και 2) Άγ. Βαρβάρας Παμφίλων καλούμεν τούς βουλομένους ίνα καταλάβωσι τās Διακονικές ταύτας θέσεις και έχοντας τά ύπὸ του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά νενομισμένα δικαιολογητικά διά τά περαιτέρω.

Έν Μυτιλήνη τή 15η Δεκεμβρίου 1993

† Ό Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Άρτης

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίερού Ναού

Άγ. Νικολάου Άμπελοχωρίου Άρτης

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν της ανωτέρω κενής θέσεως.

Έν Άρτη τή 29η Δεκεμβρίου 1993

† Ό Άρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Αιτωλίας και Άκαρνανίας

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίερού Ναού

Άγ. Νικολάου Μεσαρίστης

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν της ανωτέρω κενής θέσεως.

Έν Μεσολογγίω τή 3η Ιανουαρίου 1994

† Ό Αιτωλίας και Άκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Άργολίδος

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων τών Ίερών Ναών

1) Άγ. Πέτρου Άργους (Α' θέσις), 2) Κοιμ. Θεοτόκου Άργους (Β' θέσις), 3) Άγ. Βασιλείου Άργους (Γ' θέσις), 4) Κοιμ. Θεοτόκου Λυρκείας, 5) Εύαγγελισμού της Θεοτόκου Φιχτών, 6) Άγ. Δημητρίου Μύλων, 7) Τιμίου Προδρόμου Μιδέας, 8) Άγ. Κων/νου - Έλένης Τολού, 9) Άγ. Δημητρίου Πουλακίδας και 10) Γενεσίου της Θεοτόκου Παναρητίου

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τών ανωτέρω κενών θέσεων.

Έν Ναυπλίω τή 3η Ιανουαρίου 1994

† Ό Άργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλά-

δος» και των άρθρων 33 - 37 του υπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού της 'Ιεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημερίων», προκειμένου να πληρωσώμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών εφημερίων των 'Ιερών Ναών

1) 'Αναλήψεως του Κυρίου, 2) 'Αγ. 'Αναργύρων, 3) Νέας Παναγίας, 4) 'Αγ. Νικολάου-Δημητρίου, 5) 'Υπαπαντής του Χριστού και 6) 'Αγ. Σπυρίδωνος Τριανδρίας

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης υποβάλωσιν ἡμίν τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

'Εν Θεσσαλονίκη τῆ 4ῃ 'Ιανουαρίου 1994

† 'Ο Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ὁ Β'

'Ιερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

'Εχοντας υπ' ὄψει τās διατάξεις: α) των άρθρων 38, παρ. 2 και 67 του Ν. 590/1977, β) του Ν.Δ. 1398/1973, γ) του Ν. 673/1977 και προκειμένου ἵνα προβώμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν των κενών θέσεων τακτικών Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς

α) 'Αγ. Μηνά, β) 'Αγ. Τριάδος, γ) 'Αγ. 'Αθανασίου, δ) 'Οσίας Ξένης Χαριλάου, και ε) Παναγίας τής Δεξιᾶς

καλούμεν τούς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τās Διακονικές ταύτας θέσεις και έχοντας τὰ ὑπὸ του υπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού «Περί 'Ιερών Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης υποβάλωσιν ἡμίν τὰ νομομισμένα δικαιολογητικά διά τὰ περαιτέρω.

'Εν Θεσσαλονίκη τῆ 4ῃ 'Ιανουαρίου 1994

† 'Ο Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ὁ Β'

'Ιερά Μητρόπολις Λήμνου

'Εχοντας υπ' ὄψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του υπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού τής 'Ιεράς Συνόδου «Περί ιερών Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημερίων», προκειμένου να πληρωσώμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών εφημερίων των 'Ιερών Ναών

1) 'Αγ. Τριάδος Μυρίνης, 2) 'Αγ. Γεωργίου 'Αγγαιώνων, 3) 'Αγ. Δημητρίου, χωρίου 'Αγ. Δημητρίου, 4) 'Αγ. 'Αναργύρων Δάφνης, 5) 'Αγ. Παχωμίου Καρπασίου, 6) 'Αγ. Γεωργίου Κάσπακα, 7) 'Αγ. Μαρίνης Λειβαδοχωρίου, 8) 'Αγ. Δημητρίου Λύχνων, 9) Γεν. Θεοτόκου Παναγίας, 10) Εἰσ. Θεοτόκου Πορτιανού, 11) 'Αγ. Γεωργίου Ρεπανιδίου, 12) Γεν. Χριστού Ρωμανού, 13) 'Αγ. Δημητρίου Σαρδών, 14) 'Αγ. Νικολάου Σκανδάλης, 15) Κοιμ. Θεοτόκου Τσιμανδρίων και 16) 'Αγ. 'Ιωάννου Φυσίνης

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης υποβάλωσιν ἡμίν τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

'Εν Μυρίνη τῆ 7ῃ 'Ιανουαρίου 1994

† 'Ο Λήμνου ΙΕΡΘΘΕΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Κυδωνίας και 'Αποκορώνου

Διά τής υπ' αριθμ. 2/1994 Πράξεως ἡμῶν, προκηρύσσομεν τās 'Εφημεριακές θέσεις: 1) 'Αγ. 'Ιωάννου του Θεολόγου Συριλίου Κυδωνίας, 2) Κοιμ. τής Θεοτόκου 'Εμπροσνέρου 'Αποκορώνου, 3) 'Αγ. Θωμά Νέου Χωρίου 'Αποκορώνου, 4) 'Αγ. 'Ιωάννου του Θεολόγου Κάμπων Κυδωνίας 5) Τιμίου Σταυρού Μάζης-Χάμπαδα - Φονέ 'Αποκορώνου 6) Εὐαγγελισμού τής Θεοτόκου Πλάκας - Κόκ. Χωρίου 'Αποκορώνου και προσκαλούμε τούς βουλομένους και έχοντας τὰ νόμιμα προσόντα να καταλάβουν αὐτάς, όπως ενεργήσουν κατά Νόμον, διά τὰ περαιτέρω.

'Εν Χανίοις τῆ 5ῃ 'Ιανουαρίου 1994

† 'Ο Κυρωνίας και 'Αποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

'Ιερά Μητρόπολις Ζιμπάμπουε

'Εκ τής 'Ι. Μητροπόλεως Ζιμπάμπουε γίνεται γνωστόν, ὅτι διά τήν κάλυψιν δύο κενών εφημεριακών θέσεων ζητούνται 'Ιεροδιδασκαλοί, οἱ ὅποιοι παραλλήλως με τὰ εφημεριακά των καθηκοντα θά διδάσκουν και εἰς τὰ 'Ελληνικά Κοινοτικά Σχολεία, ὡς ἀποσπασμένοι του 'Υπουργείου 'Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι διά περισσότερας πληροφορίας παρακαλοῦνται να γράψουν εἰς τήν Διεύθυνσιν:

ARCHBISHOP OF ZIMBABWE CHRYSOSTOMOS
P.O.BOX 2832 - HARARE - ZIMBABWE

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† 'Ο Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† 'Ο Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

'Ομότ. Καθηγ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

'Αρχων Διδάσκαλος του Εὐαγγελίου τής Μ.Χ.Ε.

Τακτικὸν Μέλος τής «Εὐρωπαϊκῆς 'Ακαδημίας
των 'Επιστημῶν και των Τεχνῶν»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Εἰκοσαετηρῆς 'Αρχιεπισκοπικῆς Διακονίας.

Ἐόρτια Γράμματα

*'Αρχιεπ. 'Αθηνῶν Σεραφεῖμ, Μήνυμα πρὸς τοὺς νέους.
Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίου, Πατριαρχική 'Απόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.*

Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, 'Η ἀναγκαιότητα τής συμβολικῆς γλώσσας.

Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 'Ανακοινωθέν.

Μητροπ. Σισανίου και Σιατίστης 'Αντωνίου, 'Η ἀγάπη του Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Μητροπ. Κερκύρας Τιμοθέου, 'Η ποιμαντικὴ διακονία τής 'Εκκλησίας εἰς τῆς φυλακῆς. Διαπιστώσεις - προοπτικές.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὸ θρησκευτικὸ στοιχείο στήν ποίησι τής κ. Λένας Παππά.

Καθηγ. Βλασίου 'Ιω. Φειδά, 'Αρμοδιὰ ἐκκλησ. 'Αρχὴ διὰ τήν ἄρσιν των ἀναθεμάτων και προϋποθέσεις ἀποκαταστάσεως τής ἐκκλησ. κοινωνίας [...].

Π.Β. Πάσχου, 'Ο ἅγιος Νικόδημος 'Αγιορείτης ὡς ἀγολόγος.

Παρατηρήσεις και Σχόλια.

'Εκκλησιαστικά Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Πράξεις συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν 'Ιδρυμάτων.

Παρόρθημα.